

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRESENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTEGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

PLENUMVERGADERING

SÉANCE PLÉNIÈRE

donderdag

jeudi

16-05-2002

16-05-2002

14:15 uur

14:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel.: 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél.: 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax: 02/549 82 74</i>	<i>Fax: 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.leChambre.be</i>
<i>e-mail: publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail: publications@leChambre.be</i>

INHOUD

Berichten van verhindering	1
MONDELINGE VRAGEN	1
Vraag van de heer Olivier Chastel aan de vice-eerste minister en minister van Mobiliteit en Vervoer over "de juridische nota over de reserves van het College van commissarissen" (nr. 9647)	1
<i>Sprekers:</i> Olivier Chastel, Olivier Deleuze , staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling	
Vraag van de heer Jos Ansoms aan de vice-eerste minister en minister van Mobiliteit en Vervoer over "de invoering van een zone 30 in een schoolomgeving" (nr. 9648)	3
<i>Sprekers:</i> Jos Ansoms, Olivier Deleuze , staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling	
Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de minister van Binnenlandse Zaken over "de nieuwe pro-Palestijnse betoging in Antwerpen op 8 juni aanstaande" (nr. 9649)	5
<i>Sprekers:</i> Guido Tastenhoye, Antoine Duquesne , minister van Binnenlandse Zaken, Marc Van Peel	
Samengevoegde vragen van	6
- mevrouw Greta D'hondt aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over "de geneesmiddelenencarrousel in rusthuizen" (nr. 9650)	6
- mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over "de geneesmiddelenzwendel in de rusthuizen" (nr. 9651)	6
<i>Sprekers:</i> Greta D'hondt, Magda De Meyer, Frank Vandenbroucke , minister van Sociale Zaken en Pensioenen, Marc Verwilghen , minister van Justitie, Danny Pieters	
Vraag van de heer Josy Arens aan de minister van Justitie over "het eisenpakket van de CCOD en de ACOD (personeel van de strafinrichtingen) en de rechten van de verdediging van de gedetineerden" (nr. 9653)	11
<i>Sprekers:</i> Josy Arens, Marc Verwilghen , minister van Justitie	
Vraag van de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "de werking van justitie" (nr. 9654)	13
<i>Sprekers:</i> Tony Van Parys, Marc Verwilghen , minister van Justitie	
Vraag van de heer Luc Sevenhans aan de minister van Financiën over "de (economische) gevolgen van de stiptheidsacties van de douane in de Antwerpse haven" (nr. 9655)	14
<i>Sprekers:</i> Luc Sevenhans, Marc Verwilghen , minister van Justitie	

SOMMAIRE

Excusés	1
QUESTIONS ORALES	1
Question de M. Olivier Chastel à la vice-première ministre et ministre de la Mobilité et des Transports sur "la note juridique sur les réserves du Collège des commissaires" (n° 9647)	1
<i>Orateurs:</i> Olivier Chastel, Olivier Deleuze , secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable	
Question de M. Jos Ansoms à la vice-première ministre et ministre de la Mobilité et des Transports sur "l'instauration d'une zone 30 autour des écoles" (n° 9648)	3
<i>Orateurs:</i> Jos Ansoms, Olivier Deleuze , secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable	
Question de M. Guido Tastenhoye au ministre de l'Intérieur sur "la nouvelle manifestation pro-palestinienne qui sera organisée à Anvers le 8 juin prochain" (n° 9649)	5
<i>Orateurs:</i> Guido Tastenhoye, Antoine Duquesne , ministre de l'Intérieur, Marc Van Peel	
Questions jointes de	6
- Mme Greta D'hondt au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur "le trafic de médicaments dans les maisons de repos" (n° 9650)	6
- Mme Magda De Meyer au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur "le trafic de médicaments dans les maisons de repos" (n° 9651)	7
<i>Orateurs:</i> Greta D'hondt, Magda De Meyer, Frank Vandenbroucke , ministre des Affaires sociales et des Pensions, Marc Verwilghen , ministre de la Justice, Danny Pieters	
Question de M. Josy Arens au ministre de la Justice sur "le cahier de revendications CCSP et CGSP (personnel des établissements pénitentiaires) – droits de la défense des détenus" (n° 9653)	11
<i>Orateurs:</i> Josy Arens, Marc Verwilghen , ministre de la Justice	
Question de M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le fonctionnement de la Justice" (n° 9654)	13
<i>Orateurs:</i> Tony Van Parys, Marc Verwilghen , ministre de la Justice	
Question de M. Luc Sevenhans au ministre des Finances sur "les conséquences (économiques) des grèves du zèle de la douane dans le port d'Anvers" (n° 9655)	14
<i>Orateurs:</i> Luc Sevenhans, Marc Verwilghen , ministre de la Justice	

Vraag van de heer Danny Pieters aan de minister van Financiën over "de kosten voor betalingen in Euro van/naar het buitenland" (nr. 9656)	16	Question de M. Danny Pieters au ministre des Finances sur "les frais portés en compte pour les paiements en euros au départ et à destination de l'étranger" (n° 9656)	16
<i>Sprekers:</i> Danny Pieters, Marc Verwilghen , minister van Justitie		<i>Orateurs:</i> Danny Pieters, Marc Verwilghen , ministre de la Justice	
Vraag van de heer Peter Vanvelthoven aan de minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, belast met het Grootstedenbeleid, over "de niet-verzekering van een Bob-autobestuurder" (nr. 9657)	17	Question de M. Peter Vanvelthoven au ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique, chargé de la Politique des grandes villes, sur "la non-assurance d'un conducteur Bob" (n° 9657)	17
<i>Sprekers:</i> Peter Vanvelthoven, Charles Picqué , minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, belast met het Grootstedenbeleid		<i>Orateurs:</i> Peter Vanvelthoven, Charles Picqué , ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique, chargé de la Politique des grandes villes	
Vraag van de heer Danny Pieters aan de minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen over "de sociale verkiezingen in de publieke sector en de overheidsbedrijven" (nr. 9652)	18	Question de M. Danny Pieters au ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration sur "les élections sociales dans le secteur public et les entreprises publiques" (n° 9652)	18
<i>Sprekers:</i> Danny Pieters, Luc Van den Bossche , minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen		<i>Orateurs:</i> Danny Pieters, Luc Van den Bossche , ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration	
WETSONTWERPEN EN -VOORSTELLEN	21	PROJETS ET PROPOSITIONS DE LOI	21
Wetsontwerp betreffende de euthanasie (overgezonden door de Senaat) (1488/1 tot 9)	21	Projet de loi relatif à l'euthanasie (transmis par le Sénat) (1488/1 à 9)	21
- Wetsvoorstel van de heer Fred Erdman betreffende de problemen rond het levenseinde en de toestand van ongeneeslijk zieke patiënten (93/1 en 2)	21	- Proposition de loi de M. Fred Erdman relative aux problèmes de fin de la vie et à la situation du patient incurable (93/1 et 2)	21
- Wetsvoorstel van de heer Hugo Coveliers en mevrouw Maggie De Block op de euthanasie (196/1 en 2)	21	- Proposition de loi de M. Hugo Coveliers et Mme Maggie De Block relative à l'euthanasie (196/1 et 2)	21
- Wetsontwerp betreffende de palliatieve zorg (overgezonden door de Senaat) (1489/1 tot 5)	21	- Projet de loi relatif aux soins palliatifs (transmis par le Sénat) (1489/1 à 5)	21
<i>Bespreking van de artikelen</i>	21	<i>Discussion des articles</i>	21
<i>Sprekers:</i> Bart Laeremans, Luc Goutry, Josy Arens, Fred Erdman, Danny Pieters, Joke Schauvliege, Tony Van Parys, Jo Vandeurzen, Yolande Avontroodt		<i>Orateurs:</i> Bart Laeremans, Luc Goutry, Josy Arens, Fred Erdman, Danny Pieters, Joke Schauvliege, Tony Van Parys, Jo Vandeurzen, Yolande Avontroodt	
Wetsontwerp ertoe strekkende het Belgische recht in overeenstemming te brengen met het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, aangenomen te New York op 10 december 1984 (geamendeerd door de Senaat) (1387/10 tot 12)	50	Projet de loi de mise en conformité du droit belge avec la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants, adoptée à New York le 10 décembre 1984 (amendé par le Sénat) (1387/10 à 12)	50
<i>Bespreking van de artikelen</i>	50	<i>Discussion des articles</i>	50
Wetsontwerp betreffende het afnemen van verklaringen met behulp van audiovisuele media (1590/1 tot 5)	50	Projet de loi relatif à l'enregistrement de déclarations au moyen de médias audiovisuels (1590/1 à 5)	50
<i>Algemene bespreking</i>	50	<i>Discussion générale</i>	50
<i>Bespreking van de artikelen</i>	51	<i>Discussion des articles</i>	51
<i>Sprekers:</i> Fauzaya Talhaoui , rapporteur, Hugo Coveliers , voorzitter van de VLD-fractie		<i>Orateurs:</i> Fauzaya Talhaoui , rapporteur, Hugo Coveliers , président du groupe VLD	
Wetsvoorstel van de heren Geert Bourgeois en Karel Van Hoorebeke tot wijziging van het Wetboek van strafvordering, wat de herziening van de veroordeling in strafzaken betreft, en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, wat de herroeping van het gewijsde betreft (1083/1 tot 9)	52	Proposition de loi de MM. Geert Bourgeois et Karel Van Hoorebeke modifiant le Code d'instruction criminelle, en ce qui concerne la révision de la condamnation en matière criminelle, et le Code judiciaire, en ce qui concerne la requête civile (1083/1 à 9)	52

<i>Algemene bespreking</i>	52	<i>Discussion générale</i>	52
<i>Bespreking van de artikelen</i>	56	<i>Discussion des articles</i>	56
<i>Sprekers: Anne Barzin, rapporteur, Geert Bourgeois, Fred Erdman, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>		<i>Orateurs: Anne Barzin, rapporteur, Geert Bourgeois, Fred Erdman, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
Wetsvoorstel van de heer Jef Valkeniers tot wijziging van enkele bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in verband met het erfrecht van de langstlevende echtgenoot (terug naar de commissie gestuurd op 2mei 2002) (1353/1 tot 9)	56	Proposition de loi de M. Jef Valkeniers modifiant certaines dispositions du Code civil relatives aux droits successoraux du conjoint survivant (renvoyée en commission le 2 mai 2002) (1353/1 à 9)	56
<i>Algemene bespreking</i>	57	<i>Discussion générale</i>	57
<i>Bespreking van de artikelen</i>	57	<i>Discussion des articles</i>	57
<i>Spreker: Anne Barzin, rapporteur</i>		<i>Orateur: Anne Barzin, rapporteur</i>	
Wetsontwerp houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering (1664/1 à 5)	57	Projet de loi visant à confier aux centres publics d'aide sociale la mission de guidance et d'aide sociale financière dans le cadre de la fourniture d'énergie aux personnes les plus démunies (1664/1 à 5)	57
<i>Algemene bespreking</i>	57	<i>Discussion générale</i>	57
<i>Bespreking van de artikelen</i>	64	<i>Discussion des articles</i>	64
<i>Sprekers: Colette Burgeon, rapporteur, Vincent Decroly, Yvan Mayeur, Michèle Gilkinet, voorzitter van de ECOLO-AGALEV-fractie</i>		<i>Orateurs: Colette Burgeon, rapporteur, Vincent Decroly, Yvan Mayeur, Michèle Gilkinet, présidente du groupe ECOLO-AGALEV</i>	
Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen en tot wijziging van artikel 31 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst (overgezonden door de Senaat) (terug naar de commissie gestuurd op 7 maart 2002) (1079/1 tot 15)	65	Projet de loi modifiant la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs et modifiant l'article 31 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre (transmis par le Sénat) (renvoyé en commission le 7 mars 2002) (1079/1 à 15)	65
<i>Algemene bespreking</i>	65	<i>Discussion générale</i>	65
<i>Bespreking van de artikelen</i>	69	<i>Discussion des articles</i>	69
<i>Sprekers: Maurice Dehu, rapporteur, Simonne Creyf, Serge Van Overtveldt, Georges Lenssen, Charles Picqué, minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, belast met het Grootstedenbeleid</i>		<i>Orateurs: Maurice Dehu, rapporteur, Simonne Creyf, Serge Van Overtveldt, Georges Lenssen, Charles Picqué, ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique, chargé de la Politique des grandes villes</i>	
BIJLAGE	71	ANNEXE	71
INTERNE BESLUITEN	71	DECISIONS INTERNES	71
INTERPELLATIEVERZOEK	71	DEMANDE D'INTERPELLATION	71
INGEKOMEN	71	DEMANDE	71
VOORSTELLEN	71	PROPOSITIONS	71
TOELATING TOT DRUKKEN	71	AUTORISATION D'IMPRESSION	71
MEDEDELINGEN	71	COMMUNICATIONS	71
COMMISSIES	71	COMMISSIONS	71
VERSLAGEN	71	RAPPORTS	71
ARBITRAGEHOF	72	COUR D'ARBITRAGE	72
ARRESTEN	72	ARRETS	72
RESOLUTIES	74	RESOLUTIONS	74
EUROPEES PARLEMENT	74	PARLEMENT EUROPEEN	74

PLENUMVERGADERING

van

DONDERDAG 16 MEI 2002

14:15 uur

SEANCE PLENIERE

du

JEUDI 16 MAI 2002

14:15 heures

De vergadering wordt geopend om 14.15 uur door de heer Herman De Croo, voorzitter.
La séance est ouverte à 14.15 heures par M. Herman De Croo, président.

Tegenwoordig bij de opening van de vergadering is de minister van de federale regering:
Ministre du gouvernement fédéral présent lors de l'ouverture de la séance:
Olivier Deleuze.

De **voorzitter**: De vergadering is geopend.
La séance est ouverte.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij zullen in bijlage bij het integraal verslag van deze vergadering opgenomen worden.
Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises en annexe du compte rendu intégral de cette séance.

**Berichten van verhindering
Excusés**

Karel Pinxten, José Van de Walle, wegens ziekte / pour raison de santé.

Mondelinge vragen**Questions orales**

01 Question de M. Olivier Chastel à la vice-première ministre et ministre de la Mobilité et des Transports sur "la note juridique sur les réserves du Collège des commissaires" (n° 9647)

01 Vraag van de heer Olivier Chastel aan de vice-eerste minister en minister van Mobiliteit en Vervoer over "de juridische nota over de reserves van het College van commissarissen" (nr. 9647)

(La réponse sera fournie par le secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable, adjoint à la ministre de la Mobilité et des Transports.)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, toegevoegd aan de minister van Mobiliteit en Vervoer.)

01.01 **Olivier Chastel** (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, la situation financière de la SNCB est encore sous les feux de l'actualité puisque "Le Soir" de ce matin publie un article intitulé: "Nettes réserves sur les comptes 2001 du rail".

Le conseil d'administration fraîchement désigné de la SNCB a tenu hier sa deuxième réunion. A cette occasion, les commissaires réviseurs ont émis un certain nombre de critiques par rapport à la présentation des comptes 2001 et dès lors des réserves existent quant à leur approbation.

01.01 **Olivier Chastel** (MR): De financiële toestand van de NMBS is weer brandend actueel. De pers gewaagt van aanzienlijke reserves op de rekeningen van de spoorwegmaatschappij.

De raad van bestuur van de NMBS is gisteren bijeengekomen. Tijdens die vergadering maakten de commissarissen-revisoren

Madame la ministre Durant connaît-elle le contenu de cette note juridique qui met en cause les comptes 2001? Quelles seraient les conséquences d'une telle réserve quant à l'approbation des comptes 2001?

01.02 Olivier Deleuze, secrétaire d'Etat: Monsieur le président, je remercie M. Chastel d'avoir posé cette question. Je vous confirme que la SNCB a examiné une note juridique qui pourrait motiver certaines réserves de la part du collège des commissaires.

Cette note rappelle que les comptes proposent une reprise de provision pour une restructuration de 175 millions d'euros.

Selon l'expert juridique consulté par le collège des commissaires, la provision ayant été constituée sur la base d'une disposition légale spécifique en 1995, dont l'utilisation a été fixée par arrêté royal, seul le législateur ...

Le **président**: Puis-je vous interrompre, monsieur Deleuze, car il y a un problème d'audition.

Collega's, ik kan u verzekeren dat wij gedurende de maanden augustus en september de geluidsinstallatie zullen vernieuwen. Mijnheer de minister van Justitie, dat is ook de reden waarom de werkzaamheden van de Kamer in juli zullen moeten worden beëindigd.

01.03 Olivier Deleuze, secrétaire d'Etat: Selon l'expert juridique consulté par le collège des commissaires, la provision ayant été constituée sur la base d'une disposition légale spécifique en 1995 et dont l'utilisation a été fixée par arrêté royal, seul le législateur peut autoriser une reprise de provision, à la condition supplémentaire que celle-ci soit considérée comme respectant les principes de la directive européenne 91/440, qui stipule que les versements alloués par l'Etat ne peuvent être utilisés qu'aux fins pour lesquelles ils ont été alloués initialement, sans transfert possible. Or, il s'agirait ici d'une reprise de provision faite pour apurer une perte d'exploitation sans lien avec la constitution de la provision.

La SNCB soulève une contradiction avec une autre disposition légale, l'article 55 du Code des sociétés qui prévoit que, dès lors qu'une provision apparaît comme excédentaire à son utilisation, il y a lieu d'acter une reprise de provision.

En tout état de cause, le collège considère qu'il ne peut lever sa réserve tant qu'une disposition légale spécifique qui autoriserait des reprises sur la provision constituée en 1995 n'est pas d'application.

D'autre part, d'autres réserves pourraient également porter sur la situation financière d'Inter Ferry Boat telle que décrite dans la comptabilité 2001 ainsi que sur la consolidation financière, où, d'une part, apparaissent des désaccords sur certains soldes réciproques entre dettes et créances et où, d'autre part, il apparaît que n'est pas prise en compte la situation définitive pour certaines filiales.

Cette analyse pourrait avoir comme conséquence une modification de la comptabilité 2001 par l'actuel conseil d'administration, mais aucune décision n'est prise à cet effet.

voorbehoud aangaande de rekeningen van 2001. Er bestaat een juridische nota waarin die rekeningen afgekeurd worden. Wat is daarvan aan, en wat is uw standpunt hierover?

01.02 Staatssecretaris Olivier Deleuze: De NMBS heeft een juridische nota besproken die tot staving zou kunnen dienen van enig voorbehoud vanwege het College van Commissarissen. In die nota wordt erop gewezen dat in de rekeningen de opheffing van een voorziening wordt voorgesteld voor herstructurerings ten belope van 175 miljoen euro.

01.03 Staatssecretaris Olivier Deleuze: Volgens de in deze geraadpleegde juridische expert kan enkel de wetgever het opheffen van de voorziening toestaan, aangezien de voorziening in 1995 op grond van een specifieke wetsbepaling werd aangelegd en de aanwending ervan bij koninklijk besluit werd vastgesteld, en bovendien moet een en ander in overeenstemming zijn met de principes van de Europese richtlijn 91/440. In het onderhavige geval zou de voorziening evenwel worden opgeheven om een bedrijfsverlies aan te zuiveren, wat geheel los staat van de redenen waarom de voorziening werd aangelegd.

De NMBS wijst ook op een tegenstrijdigheid met een andere wetsbepaling, namelijk artikel 55 van het Wetboek van vennootschappen. Het College stelt dat het zijn voorbehoud niet kan intrekken zolang de specifieke wetsbepaling waarbij een opheffing van de in 1995 aangelegde provisie toegestaan is, van toepassing blijft. Voorts kan er ook voorbehoud gemaakt worden met betrekking tot de financiële situatie van Interferry Boat, zoals die naar voren komt in de boekhouding van 2001. Die

analyse zou tot gevolg kunnen hebben dat de huidige raad van bestuur beslist de boekhouding 2001 te wijzigen, maar daartoe werd vooralsnog niet besloten.

01.04 Olivier Chastel (MR): Monsieur le président, monsieur le secrétaire d'Etat, je vous remercie pour la réponse. J'en retire que le problème est complexe et que la décision n'est pas prise. Et puisque Mme Durant n'est pas présente, je propose qu'on en rediscute en commission de l'Infrastructure, en même temps que le débat concernant l'approbation des comptes 2001 de la SNCB.

01.04 Olivier Chastel (MR): Het spreekt vanzelf dat dit probleem ingewikkeld is. Aangezien op dit vlak nog geen beslissing genomen is, stel ik voor het opnieuw in de commissie voor de Infrastructuur te bespreken.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van de heer Jos Ansoms aan de vice-eerste minister en minister van Mobiliteit en Vervoer over "de invoering van een zone 30 in een schoolomgeving" (nr. 9648)

02 Question de M. Jos Ansoms à la vice-première ministre et ministre de la Mobilité et des Transports sur "l'instauration d'une zone 30 autour des écoles" (n° 9648)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, toegevoegd aan de minister van Mobiliteit en Vervoer.)

(La réponse sera fournie par le secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable, adjoint à la ministre de la Mobilité et des Transports.)

02.01 Jos Ansoms (CD&V): Mijnheer de voorzitter, politiek is heel belangrijk maar ik kan me best voorstellen dat er ook voor een minister zaken in het privé-leven zijn die oneindig veel belangrijker zijn dan de politiek. Ik heb er dus begrip voor dat mevrouw Durant hier niet aanwezig kan zijn. Ik vind het uiteraard spijtig omdat precies deze week in Vlaanderen de week van de zachte weggebruiker plaatsvindt waarbij bewegingen als de Fietzersbond en de Voetgangersbeweging, en vele gemeentebesturen, allerlei acties ondernemen voor meer veiligheid voor voetgangers en fietsers. Koploper bij al die acties zijn de scholen. Op dit ogenblik voeren in Vlaanderen oudercomités, schoolbesturen en tienduizenden kinderen actie voor meer veiligheid. Vooral voor meer veiligheid in de schoolomgeving, dat is evident.

02.01 Jos Ansoms (CD&V): C'est la semaine des usagers de la route vulnérables en Flandre. Les écoles organisent des actions en tout genre ayant pour objectif de renforcer la sécurité aux abords des écoles. Il y a deux ans déjà, la ministre lançait l'idée d'instaurer des zones 30 aux abords de toutes les écoles. Quel est l'état d'avancement de ce projet?

Ik wilde in dat verband een vraag stellen aan minister Durant. Twee jaar geleden, waarschijnlijk in de aanloop van de gemeenteraadsverkiezingen van 2000, heeft zij de idee gelanceerd ervoor te zorgen dat elke schoolomgeving een zone 30 zou worden. Zij zou een koninklijk besluit uitvaardigen om alle schoolomgevingen uit te roepen tot zone 30. Nu is dat punt bij alle acties vraag nummer 1. De betrokkenen vragen aan hun lokale verantwoordelijken, aan de burgemeester of aan de Fietzersbond wanneer dat koninklijk besluit er komt? Het is nu mei 2002, dus twee jaar later, en bij mijn weten is dat koninklijk besluit nog altijd niet in het Staatsblad verschenen hoewel er heel veel vraag naar is. Ik had dus graag de stand van zaken gekend.

02.02 Staatssecretaris Olivier Deleuze: Mijnheer de voorzitter, omdat de minister van Mobiliteit het eens was met het door de Senaat unaniem aangenomen standpunt dat het verkeer in de omgeving van scholen veiliger moet worden, heeft zij het voorstel overgenomen. Bovendien worden dergelijke bepalingen beter bij koninklijk besluit dan bij wet geregeld. De minister heeft een ontwerp van koninklijk besluit gemaakt dat vervolgens het positieve advies van de drie gewesten heeft gekregen. De Raad van State dringt in haar advies aan op een strikte en voorzichtige interpretatie van de Conventie van Genève. Het advies

02.02 Olivier Deleuze, staatssecretaris: La ministre étant d'accord avec la teneur d'une proposition de loi du Sénat, elle l'a reprise à son compte. Il était plus opportun de régler cette matière par arrêté royal. Les trois Régions ont rendu un avis positif sur le projet d'arrêté royal. Pour tenir compte de

werd gevolgd ter vrijwaring van de rechtszekerheid. De minister van Mobiliteit wil zo vermijden dat de wegbeheerders later met negatieve gevolgen worden geconfronteerd.

Het bord dat aangeeft dat men in de buurt van een school komt, werd lichtjes gewijzigd. In plaats van de snelheidsbeperking en het driehoekig kenteken "school" horizontaal op een bord te zetten, komen er twee borden met een verticale voorstelling. Dat verandert niets aan de draagwijdte en de inhoud van de maatregel, die veiliger verkeer in de hele omgeving rond de school beoogt.

Het koninklijk besluit werd door de Koning ondertekend en zal binnenkort in het Belgisch Staatsblad worden gepubliceerd. De ministeriële omzendbrief die ermee gepaard gaat, werd door de minister ondertekend. Een informatiebrochure van het BIVV zal klaar zijn tegen einde juni. Alles is dus in gereedheid gebracht in afwachting van de start van het nieuwe schooljaar 2002.

Op die manier zullen de schoolomgevingen tegen 1 september van dit jaar een stuk veiliger moeten worden. Minister Durant hoopt dat vele gemeenten van de nieuwe mogelijkheid gebruik zullen maken en de snelheid rond hun scholen zullen terugdringen tot 30 kilometer per uur. Dit nieuwe instrument moet het de wegbeheerders mogelijk maken om een van de doelstellingen van de Staten-Generaal voor Veilig Verkeer mogelijk te maken, namelijk een vermindering van de snelheid tot 30 kilometer per uur voor 60% van de scholen en dit binnen de vier jaar. U moet er immers niet van overtuigd worden hoe groot het probleem van het onveilig verkeer is. De ongevallen zijn des te tragischer als kinderen er het slachtoffer van worden. Bovendien durven vele ouders hun kinderen niet meer te voet of per fiets naar school sturen door de gevaren van de auto's voor de schoolpoorten. Zo kwam men in een negatieve spiraal van steeds meer auto's en steeds meer onveiligheid terecht. Het is een sociaal recht voor iedereen om zich veilig te voet of per fiets te kunnen verplaatsen. Het is de plicht van de regering om ook de kinderen en de kwetsbaren opnieuw een veilige plaats in het verkeer te geven.

02.03 Jos Ansoms (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik dank de staatssecretaris voor het voorlezen van dit antwoord.

Een gunstige wind heeft mij in het bezit gesteld van het advies van de Raad van State waarnaar de minister heeft verwezen. Ik heb die tekst bij me. In dat advies van de Raad van State staat iets helemaal anders dan wat u zegt. In het advies staat namelijk dat het verkeersbord dat mevrouw Durant heeft gelanceerd, namelijk 30 kilometer per uur als maximum toegelaten snelheid en het driehoekig bordje met de twee kindjes, in strijd is met het verdrag van Wenen van 1968 op de verkeerstekens. Een dergelijk verkeersbord mag niet worden gebruikt. Dat is de essentie van de zaak. Wat u hebt geantwoord, is dat er een nieuw voorstel zal komen waarbij beide verkeersborden verticaal, naast of achter mekaar zullen worden geplaatst.

Wat is nu de situatie? Moest het niet zo droevig zijn, het ware lachwekkend dat de minister nu zegt in een koninklijk besluit dat een gemeentebestuur aan een schoolomgeving een verkeersbord mag zetten met 30 kilometer per uur, en een beetje verder het gevaarsbord met schoolkinderen. Daar is geen koninklijk besluit voor nodig, dat kan dus nu ook al gebeuren. Dat is eigenlijk de ultieme illustratie van het amateurisme waarmee heel deze zaak werd aangepakt. Hoe belangrijk de materie ook is – de veiligheid van de kinderen rond de school – de minister wenste absoluut een eiden verkeersbord te ontwikkelen. een

l'avis du Conseil d'Etat, le panneau qui annonce les abords d'une école sera modifié légèrement. L'arrêté royal a été signé par le Roi et sera bientôt publié au *Moniteur belge*. La ministre a déjà signé l'arrêté ministériel et la circulaire. La brochure de l'IBSR sera prête fin juin. Tout sera donc prêt pour septembre. De cette manière, les gestionnaires de la voirie auront la possibilité de ramener la vitesse aux abords d'une école à 30 km/h pour soixante pour cent des écoles sur quatre ans. Ainsi, la sécurité routière augmentera et les piétons ainsi que les cyclistes pourront de nouveau emprunter les rues. Actuellement, pour des raisons de sécurité, la voiture est beaucoup utilisée.

02.03 Jos Ansoms (CD&V): L'avis du Conseil d'Etat précisait que le panneau de signalisation conçu par la ministre contrevenait au Traité de Vienne de 1968 sur la signalisation routière. A présent, la ministre déclare qu'un nouveau panneau est prévu mais son arrêté royal est en fait sans objet: il rend possible ce qui est déjà permis, à savoir le placement consécutif de deux panneaux de signalisation. Il ne contribue donc pas à la sécurité routière.

zone 30. De Raad van State zegt dat dit niet mag, maar de minister zegt nu dat de twee bestaande verkeersborden nu maar achter elkaar moeten worden gezet; dat kan nu ook al. Ik heb zoiets nog nooit meegemaakt. Dit is echt wel het kwadraat van de cirkel als het gaat om toch maar proberen te scoren bij de publieke opinie, zonder dat dit iets bijdraagt aan de verkeersveiligheid. Ik vind dit heel erg.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

03 Vraag van de heer Guido Tastenhoye aan de minister van Binnenlandse Zaken over "de nieuwe pro-Palestijnse betoging in Antwerpen op 8 juni aanstaande" (nr. 9649)

03 Question de M. Guido Tastenhoye au ministre de l'Intérieur sur "la nouvelle manifestation pro-palestinienne qui sera organisée à Anvers le 8 juin prochain" (n° 9649)

03.01 **Guido Tastenhoye** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, enkele linkse tot extreem linkse organisaties, waaronder de Partij van de Arbeid – ik spreek over België, over Antwerpen –, hebben een nieuwe intifada gepland op zaterdag 8 juni. U weet wat er gebeurd is op 3 april. Toen waren de ordediensten en de inlichtingendiensten totaal onvoorbereid op wat ging komen. Ook de stedelijke overheid in Antwerpen heeft het toen laten afweten door een gedoogbeleid toe te passen en toe te laten dat de relschoppers vrij spel hadden. Op 21 april was er een nieuwe betoging aangekondigd. Toen is men onder druk van de publieke opinie en van de oppositie veel verstandiger geweest. Deze betoging is toen verboden. Men weet blijkbaar van geen ophouden en op 8 juni is er dus een nieuwe betoging gepland, midden in de stad, in de wijk Het Zuid aan het Leopold de Waelplein, vlakbij het Museum voor Schone Kunsten, dus middenin een woonbuurt, allerm minst een plaats die geschikt is om een dergelijke risicovolle betoging te houden.

Mijnheer de minister, u zult wellicht op de hoogte zijn van deze aangekondigde betoging. Er wordt al volop publiciteit over gemaakt op het internet, er worden faxen verstuurd en er zijn reeds affiches in het stadsbeeld te zien.

Mijnheer de minister, ik weet uiteraard dat de ordehandhaving en het al dan niet verbieden van een betoging de bevoegdheid van de burgemeester is. Aangezien er voor dergelijke manifestaties – men verwacht zeer veel manifestanten – bijstand van het federale niveau voor de ordehandhaving zal moeten komen, vraag ik u in welke mate u reeds op de hoogte bent? Zijn er al inlichtingen ingewonnen? In welke mate zijn er al contacten met het stadsbestuur geweest? In welke mate overweegt men maatregelen om deze betoging desnoods te verbieden of alleszins op een minder risicovolle plaats in Antwerpen te laten plaatsvinden?

03.02 Minister **Antoine Duquesne**: Mijnheer de voorzitter, volgens de gegevens die mij door de politie van Antwerpen zijn overgezonden, kan ik u het volgende verklaren.

Er is op 8 juni 2002 inderdaad een nieuwe pro-Palestijnse betoging te Antwerpen gepland. De aanvraag daarvoor werd bij de Antwerpse overheid door diverse groeperingen ingediend. Tot nu toe heeft de overheid nog geen beslissing genomen.

Het is, zoals u zei, de burgemeester van Antwerpen die terzake bevoegd is. Naar verluidt zou volaende week worden beslist of de

03.01 **Guido Tastenhoye** (VLAAMS BLOK): Des organisations de gauche et d'extrême gauche projettent un nouvel Intifada pour le 8 juin. Le 3 avril dernier, il était apparu que les services d'ordre et de renseignements avaient été pris totalement au dépourvu. Une nouvelle manifestation était prévue pour le 21 avril mais elle a été interdite.

Le 8 juin, une nouvelle manifestation à risques est planifiée dans le quartier du Zuid, à un jet de pierre du musée des Beaux-arts. La publicité pour cette action va bon train, par l'intermédiaire de fax, d'internet et d'affiches dans la ville. L'interdiction éventuelle de cette manifestation ressortit évidemment à la bourgmestre d'Anvers mais, dans la mesure où celle-ci aura probablement besoin de l'assistance de la police fédérale, j'adresse ma question au ministre de l'Intérieur. Avez-vous collecté des informations? Des contacts ont-ils eu lieu avec l'administration communale? La manifestation sera-t-elle interdite ou déplacée vers un autre quartier?

03.02 **Antoine Duquesne**, ministre: La police d'Anvers confirme qu'une nouvelle manifestation de soutien à la Palestine est prévue pour le 8 juin. La demande a été introduite par plusieurs groupements. La bourgmestre prendra sa décision la semaine prochaine.

manifestatie toegelaten of verboden wordt.

03.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik hoop dat men ditmaal preventief te werk zal gaan en de zaken niet uit de hand zal laten lopen, zoals het op 3 april jongstleden gebeurde.

Ik wijs erop dat de Arabisch-Europese Liga, met haar fameuze voorzitter Abou Jajah, opnieuw van de partij is. Deze Libanees heeft zich tot taak gesteld om bij ons de boel op stellen te komen zetten. Het is deze Abou Jajah die zijn aanhang oproept om daar aanwezig te zijn en een pro-Palestijnse betoging te houden. Uiteraard is het recht op betoging en vrije meningsuiting heilig, maar er is een verschil tussen ordentelijk betogen, voor zijn mening uitkomen en rel schoppen in de stad. Ik hoop dat de stedelijke en federale overheden op gepaste wijze zullen optreden.

03.04 Marc Van Peel (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit probleem kan onmiddellijk worden opgelost. De aanvraag werd immers ook ondertekend door een schepen van de stad Mechelen. Daarom ligt de oplossing voor de hand: de betoging toelaten in de stad Mechelen. Mijnheer de minister, op deze manier is de problematiek opgelost.

03.03 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): J'espère que, cette fois, nous adopterons une attitude préventive, afin que la manifestation n'échappe pas au contrôle des pouvoirs publics, comme ce fut le cas le 23 avril. La Ligue arabe européenne sera de nouveau de la partie le 8 juin. Manifester c'est exercer le droit à la liberté d'expression et non semer le trouble en ville.

03.04 Marc Van Peel (CD&V): La demande était cosignée par un échevin de Malines. Si la manifestation est déplacée vers Malines, tous les problèmes seraient résolus.

De **voorzitter**: Men zou dus een plaats om te betogen kunnen uitkiezen. Ik zie dat de schepen van de stad Antwerpen een oplossing heeft gevonden.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

04 Samengevoegde vragen van

- mevrouw Greta D'hondt aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over "de geneesmiddelenencarrousel in rusthuizen" (nr. 9650)
- mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over "de geneesmiddelenzwendel in de rusthuizen" (nr. 9651)

04 Questions jointes de

- Mme Greta D'hondt au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur "le trafic de médicaments dans les maisons de repos" (n° 9650)
- Mme Magda De Meyer au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur "le trafic de médicaments dans les maisons de repos" (n° 9651)

04.01 Greta D'hondt (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, tijdens het weekend konden we in de media uitgebreid de aanklacht van APB lezen, met betrekking tot de zogenaamde geneesmiddelenencarrousel die in de rusthuizen van ons land zou zijn georganiseerd door wat zij een vijftal grote spelers noemen. Men klaagt aan dat het vijftal grote spelers zowel in privé- als in OCMW-rusthuizen van ons land geneesmiddelen leveren met zeer grote kortingen. Die kortingen worden volgens APB niet alleen bij de apothekers afgedwongen. Ook andere zorgverstrekkers zouden door directies van rusthuizen worden gedwongen aan zeer verlaagde tarieven te werken. APB voegt er in de artikels aan toe dat deze zware winsten op de rug van de bejaarden in het beste geval terecht komen in de sociale kas, maar meestal in de zakken van de directie.

Mijnheer de minister, dat zijn aanklachten die kunnen tellen. Zij komen niet van de eerste de beste, maar van de ondervoorzitter van APB. U zult zeggen dat deze praktijken niet mogelijk zijn en dat zij door twee bepalingen wettelijk onmogelijk zijn gemaakt. Naar alle waarschijnlijkheid hebt u dit onmiddellijk laten onderzoeken. Graag zou ik de resultaten van dat onderzoek kennen. Als het waar is dat deze

04.01 Greta D'hondt (CD&V): Nous avons lu dans la presse que le vice-président de l'APB a porté plainte dans le cadre de la fraude aux médicaments dans les homes du secteur privé et du secteur public, organisée par cinq grand distributeurs de médicaments. Des ristournes seraient obtenues non seulement chez les pharmaciens mais encore chez les prestataires de soins. Dans le meilleurs des cas, les recettes de l'opération échouent dans la caisse sociale mais bien plus souvent dans les poches des directions des homes. Cette pratique est illégale. Ce dossier a-t-il déjà été examiné? Quels sont les résultats de l'enquête? Si cette information est

geneesmiddelencarousel zou worden georganiseerd met grote winsten op de kap van de bejaarden die in de zakken van anderen verdwijnen, zou dit schandalig zijn. Ik vermoed dat u alles hebt gedaan om dit onmiddellijk te beëindigen. Indien het niet waar is – wat ik hoop – dan is het bijna schandalig dat dit wordt gepubliceerd.

Dat werkt dan alleen maar de verzuring van onze maatschappij en het ongeloof in onze structuren in de hand. Ik wacht dus eigenlijk met grote aandacht op uw antwoord.

04.02 Magda De Meyer (SP.A): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb dezelfde vraag als mevrouw D'hondt. Ook ik was erg geschokt door het verhaal in De Morgen over het zwendeltje dat wordt opgezet in de rusthuissector door leveranciers van geneesmiddelen. Volgens het artikel in De Morgen wordt de winst, die daardoor door de rusthuisdirectie wordt opgestreken, in het beste geval aangewend om zogenaamde sociale activiteiten in de rusthuissector te betoelagen. Dat komt er eigenlijk op neer ...

De **voorzitter**: Mevrouw De Meyer, verontschuldigd mij dat ik u onderbreek, maar ik wens te vragen om het Antwerps onderonsje te beëindigen.

04.03 Magda De Meyer (SP.A): Dank u, mijnheer de voorzitter. Ik had het over de sociale activiteiten in de rusthuizen die eigenlijk via dat zwendeltje gefinancierd worden. Dat zou pas erg zijn. Dat zou namelijk betekenen dat de rusthuisbewoners eigenlijk zelf moeten betalen voor de sociale activiteiten die voor henzelf worden georganiseerd. Dat was nog maar de beste aanwending van dat geld. In het slechtste geval zou dat geld namelijk verdwijnen in de zakken van de rusthuisdirecties, zoals mevrouw Greta D'hondt ook al suggereerde.

Mijnheer de minister, bent u daarvan op de hoogte? Kan uw administratie die activiteiten bevestigen? Wat wordt daartegen gedaan?

04.04 Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, ik denk dat de zaak, die bekend is gemaakt in de media, op basis van wat we hebben kunnen lezen in de pers beschouwd kan worden als een strafrechtelijke inbreuk met valsheid in geschrifte. Het gaat om een ernstige zaak ten aanzien van de ganse gemeenschap en ten aanzien van het gevoel van recht en orde dat we moeten hebben. Bovendien maakt men hier misbruik van de instellingen die moeten zorgen voor een goede opvang van bejaarden en dat maakt het nog erger.

Ik zou een paar elementen uit elkaar willen houden. Ten eerste, zal men begrijpen dat ik een beetje verbaasd ben over de teneur waarin de Apothekersbond dit brengt. Eigenlijk gaat het om een frauderende apotheker en hij wordt daarvoor vervolgd door het parket. Men zou zich kunnen afvragen wie men wat moet verwijten. Het gaat om massale fraude door een apotheker in samenwerking met een of meer rustoorden.

Vervolgens gaat het om een strafrechtelijke inbreuk die vervolgd wordt. Dit verneem ik via de media. Ik heb aan de leidende ambtenaar van het RIZIV gevraagd om even na te gaan of er aanleiding toe is om ons als ziekteverzekering burgerlijke partij te stellen, of ergens ons belang geschaad is, of er ergens een regel overtreden is die alleen wij kunnen laten vaststellen en waar wij moeten ootreden. Dat is klaarblijkelijk niet

exacte, quelles mesures vont-elles être prises? Si elle ne l'est pas, je ne puis que déplorer la publication scandaleuse qui en été faite dans la presse et qui ne peut qu'envenimer les choses.

04.03 Magda De Meyer (SP.A): L'article paru dans le quotidien *De Morgen* à propos du trafic organisé par des fournisseurs de médicaments m'a également choquée. Dans le meilleur des cas, le montant des bénéfices est consacré aux activités sociales en faveur des personnes âgées. Dans le pire des cas, ces bénéfices sont perçus par les directions. Le ministre est-il au courant de cette situation? Confirme-t-il ces informations? Quelles mesures a-t-il prises?

04.04 Frank Vandenbroucke, ministre: Selon des informations parues dans la presse, il s'agirait d'une infraction pénale: faux en écriture et abus de confiance dans des institutions pour personnes âgées. La teneur des propos tenus par le représentant de l'Association pharmaceutique me surprend. Il s'agit en effet d'un seul pharmacien qui a fraudé à grande échelle avec la complicité de diverses directions de maisons de repos et qui se voit poursuivi par le parquet pour cette raison. J'ai demandé à l'INAMI d'examiner si l'Etat doit se constituer partie civile. Etant donné qu'il ne s'agit que de faux en écriture, à savoir la prétention d'avoir payé un prix alors que ce n'est pas effectivement le cas, l'Etat n'est pas une partie concernée. Nous devons laisser la

het geval. Het gaat om valsheid in geschrifte. Men beweert een prijs te hebben laten betalen, maar men heeft die prijs eigenlijk niet laten betalen, daar gaat het over.

Wat de zaak betreft die in de media is gekomen, ziet het RIZIV niet meteen een reden om gerechtelijk tussenbeide te komen. Dat moet men aan het gerecht zelf overlaten.

Een volgende aspect, ik lees dat volgens de Apothekersbond een aantal bepalingen wordt overtreden, zoals bijvoorbeeld de verplichting dat geneesmiddelen alleen vanuit dezelfde gemeente mogen worden geleverd. Het klopt dat men het sedert enige tijd om praktische redenen mogelijk heeft gemaakt dat een ziekenhuisapothek aan een rusthuis levert, op voorwaarde dat ze in dezelfde gemeente gesitueerd is. Dat is eigenlijk niet mijn bevoegdheid, maar die van mevrouw Aelvoet, zoals veel van dergelijke aangelegenheden. Ik heb dat aspect echter nagetrokken. De Algemene Farmaceutische Inspectie heeft reeds op 13 juni 2001 aan de APB gevraagd om van alle gevallen op de hoogte te worden gebracht, zodat een onderzoek kan worden ingesteld. Dat is dus reeds één jaar geleden gebeurd.

Een volgende vraag is: zou het kunnen dat er kortingen op de verkoop van medicamenten worden gegeven waarmee een rustoord allerlei malafide en onwettige praktijken uitvoert die niet ten goede van de patiënt komen. Het onderzoek terzake is de bevoegdheid van de inspectie van de instellingen. Ik kan alleen maar zeggen dat, als hiervan een concrete aanwijzing bekend is, ze aan de bevoegde inspectie moet worden gemeld. Ik, mevrouw Aelvoet of eventueel zelfs mevrouw Vogels kunnen moeilijk optreden op basis van een algemeen verhaal. Er moet een concreet geval zijn waarbij kortingen werden gegeven waarvan de patiënten en dus de consumenten niets hebben gezien.

Dan zou men dat dus op die manier moeten aantonen. Er is nog een aspect in deze zaak, namelijk de vraag of men kortingen mag geven. Het antwoord is ja maar men moet wel het remgeld op de medicamenten innen. Een apotheker mag een korting geven op zijn winstmarge maar hij mag er niet toe overgaan het remgeld systematisch deels niet te innen. Als er aanwijzingen zijn dat daarop een inbreuk is gepleegd, dan moet men die melden aan het RIZIV. Het RIZIV zal hiertegen optreden als er inderdaad een inbreuk wordt vastgesteld.

Men heeft hier een amalgaam van allerlei toestanden. Mijn algemeen standpunt is dat als het gerecht optreedt, het zijn werk moet doen. Als wij de indruk hebben dat ons belang geschaad is en dat wij ons partij moeten stellen, dan doen wij dat. Bij wat hier in de media is gekomen leek ons dat echter niet geval te zijn. Als er klachten zijn, dan moet men de bevoegde inspectie, de inspectie van het ministerie van Volksgezondheid, die van het RIZIV of die van een of andere gemeenschapsautoriteit, op basis van de concrete klachten zijn werk laten doen. Voor de rest meen ik dat de spelregels duidelijk zijn. Wat de spelregel betreft die zegt dat men alleen mag leveren vanuit de gemeente van de instelling zelf, hebben wij de APB al een jaar geleden gevraagd om alle gevallen te melden waarin er een overtreding is.

04.05 Greta D'hondt (CD&V): Mijnheer de minister, tot mijn spijt moet ik uit uw antwoord afleiden dat het waar is. Dat is geen verwijt aan u. U had het over één geval.

04.06 Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw D'hondt, u leest iets in de krant en ik ook. Dat zal wel waar zijn. Er zal wel een parket zijn in

justice faire son travail.

L'an dernier, l'Inspection générale de la pharmacie a demandé à l'APB de lui transmettre toute information concernant les abus par rapport à la loi sur les médicaments en vue d'une enquête. Il y a effectivement des abus quant à la règle selon laquelle les médicaments ne peuvent être fournis qu'à des institutions de la même commune, mais il s'agit en l'occurrence d'une compétence de la ministre Aelvoet.

Examiner si des réductions ont été appliquées dont le patient n'a pas bénéficié ressortit à la compétence de l'inspection des institutions. Si l'on dispose d'indices concrets à ce sujet, il faut les communiquer à cette inspection. Les réductions ne sont pas interdites, mais le ticket modérateur doit être prélevé. Les cas de non-respect de cette règle doivent être rapportés à l'INAMI.

04.05 Greta D'hondt (CD&V): Manifestement, tout cela est donc exact.

04.06 Frank Vandenbroucke, ministre: Tout comme vous. j'ai lu

dit land dat optreedt tegen een apotheker die voor zeer veel geld heeft gefraudeerd, samen met een aantal rustoorden. Dat zal wel waar zijn, want dit wordt vervolgd door het parket. Dat is een goede zaak. Wat verwijt u mij nu eigenlijk?

04.07 Greta D'hondt (CD&V): Mijnheer de minister, ik verwijt u niets. Ik stel alleen vast dat het bericht waar is.

04.08 Minister Frank Vandenbroucke: Dat wisten we al. Is dat groot nieuws?

04.09 Greta D'hondt (CD&V): Mijnheer de minister, dat is geen groot nieuws. U antwoordt geregeld dat iets dat in de krant te lezen staat, daarom nog niet waar is. Nu zegt u dat wij hetzelfde bericht in de krant gelezen hebben. Uit uw antwoord concludeer ik dat het bericht op waarheid berust. Ik verwijt u niets, ik zeg alleen dat ik vaststel dat wat ik gezegd heb, waar is. Dat is alles. Wat ik gelezen heb, berust blijkbaar op waarheid.

Mijnheer de minister, u geeft toe dat er zo'n geval bestaat. Ik ben al blij dat het niet om een vijftal gevallen gaat, zoals de Algemene Pharmaceutische Bond (APB) beweerde. Als het tot een geval beperkt blijft, dan tot daar toe. U hebt echter niet geantwoord op mijn vraag in verband met de aanklacht van de APB dat dit fenomeen, waarbij zorgverleners gedwongen worden aan erg gereduceerde tarieven te werken, zich ook elders voordoet. Dat was nochtans ook een van mijn vragen.

Tot slot, mijnheer de minister – en voor u zich kwaad maakt, wil ik herhalen dat ik u terzake geen verwijt maak – kan ik alleen maar vaststellen dat de man in de straat wel moet zeggen dat er nogal wat winst te maken valt op geneesmiddelen als er dergelijke praktijken mee mogelijk zijn. Dat is geen goede zaak voor het beleid, voor u, en voor ons allemaal.

04.10 Magda De Meyer (SP.A): Mijnheer de minister, ik begrijp uit uw antwoord dat u – behalve van dat ene geval dat in de pers kwam – tot nu toe geen weet hebt van andere gevallen. Klopt dat? Ik heb ook begrepen dat er terzake altijd klacht kan worden ingediend door elke betrokken partij bij de inspectie, ook door rusthuisbewoners. Kan dat inderdaad?

04.11 Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw De Meyer, ik zou graag hebben dat men probeert de dingen uit elkaar te houden. De zaak waarover wij in verschillende kranten konden lezen, gaat over valsheid in geschrifte. Een apotheker levert aan een rustoordirectie. Die schrijft in dat een geneesmiddel 1.000 frank kost, terwijl het eigenlijk geen 1.000 frank kost omdat er onder tafel korting wordt gegeven. Dat is valsheid in geschrifte. Dat heeft in feite niets te maken met de RIZIV-reglementering. Die valsheid wordt dan ontdekt door het gerecht en het parket treedt op. Dat is zeer goed. Ik ben geen parketmagistraat, dus hoef ik me daar verder niet mee bezig te houden. Dat is de taak van het gerecht.

Nu blijkt dat de apothekersbond APB allerlei dingen op tafel legt waarvan we soms al een jaar geleden gezegd hebben dat men ons melding moest maken van de concrete gevallen, zoals het niet leveren vanuit dezelfde gemeente en een paar algemene verhalen van uitbuiting en deraaijke. Ik heb altijd gezegd dat wanneer iemand uitbuit wordt.

dans le journal que le parquet intervenait dans une affaire déterminée. Pourquoi mettrais-je en doute la véracité de cette information? Que me reproche en fait Mme D'hondt?

04.09 Greta D'hondt (CD&V): Je ne vous reproche rien. Régulièrement, le ministre nous a déclaré qu'une information n'était pas nécessairement vraie parce qu'elle se trouvait dans le journal. Il affirme à présent que si c'est dans le journal, cela doit donc être vrai. J'espère qu'il s'agit en l'occurrence d'un cas isolé et pas d'au moins cinq cas, comme l'a déclaré l'APB.

Le ministre n'a pas répondu à ma question concernant l'observation de l'APB à propos des dispensateurs de soins de santé, qui sont forcés de pratiquer des tarifs fortement réduits. Je suis convaincu que l'homme de la rue conclura de ce type d'incidents que le secteur pharmaceutique réalise des bénéfices plantureux.

04.10 Magda De Meyer (SP.A): Le ministre a-t-il connaissance d'autres cas similaires? Dans des cas semblables, n'importe qui a-t-il le droit de porter plainte?

04.11 Frank Vandenbroucke, ministre: L'affaire dont le journal s'est fait l'écho est un cas de faux en écriture et n'a en réalité rien à voir avec l'INAMI. La Justice doit à présent faire son travail. L'APB sort soudainement une série de récits de ses tiroirs mais tout ce que je peux vous dire, c'est que des organismes tels que l'INAMI et l'Inspection de la Santé ne peuvent intervenir que dans des cas concrets.

of wanneer iemand in een rusthuis niet krijgt wat hij moet krijgen, het RIZIV kan optreden op basis van een klacht. Ook de Inspectie van Volksgezondheid kan optreden, wat haar bevoegdheid betreft, op basis van klachten. Ook de gemeenschapsinspecties kunnen, wat hun bevoegdheid betreft, optreden op basis van klachten.

Wat wilt u nu dat ik u antwoord? Dat ik inderdaad nog vijf of zes gevallen ken? Nee, natuurlijk ken ik die niet.

De **voorzitter**: Mevrouw De Meyer, wilt u daarop nog repliceren?

04.12 **Magda De Meyer** (SP.A): Nee, mijnheer de voorzitter.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: Mijnheer Danny Pieters, u hebt een vraag ingediend voor minister Van den Bossche. Ik stel evenwel vast dat minister Van den Bossche zijn antwoord heeft overhandigd aan de heer Vandenbroucke.

Minister Verwilghen, ik zou graag weten waar minister Van den Bossche is?

04.13 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, ik heb hem vanmorgen ook moeten vervangen. Ik vermoed dus dat hij ergens te velde is.

De **voorzitter**: Te velde!

Minister Vandenbroucke, kunt u mij zeggen waar uw collega Van den Bossche is? Ik zou het graag officieel weten.

04.14 Minister **Frank Vandenbroucke**: Mijnheer de voorzitter, ik heb daarover geen inspectiebevoegdheid. Ik weet het niet. Ik heb hier wel zijn antwoord, althans indien het de Kamer interesseert.

De **voorzitter**: Mijnheer Pieters, wat doet u? Stelt u uw vraag?

04.15 **Danny Pieters** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, misschien heb ik het verkeerd voor, maar ik heb zo de indruk dat minister Van den Bossche ons niet graag ziet.

De **voorzitter**: Wie bedoelt u met "ons"?

04.16 **Danny Pieters** (VU&ID): Ik bedoel daarmee "wij, de Kamer". Hij blijft graag weg uit de Kamer, wanneer hem vragen worden gesteld en ik betreur dat. Het is niet wederzijds, want ik vind de heer Van den Bossche een heel goed minister. Misschien vindt hij onze vragen tijdverlies en dat is spijtig. Afgezien daarvan, mijnheer de voorzitter, wil ik de vraag gerust aan de heer Vandenbroucke stellen, op één voorwaarde, namelijk dat hij de vraag beantwoordt en niet van een papiertje afleest. Wanneer ik aan deze regering een vraag wens te stellen dan moet zij ofwel een bevoegd minister sturen, ofwel een ander minister afvaardigen.

04.16 **Danny Pieters** (VU&ID): Je poserais ma question uniquement si M. Vandenbroucke me fournit lui-même une réponse à part entière et ne se contente pas de lire la réponse de son collègue.

De **voorzitter**: Collega's, de heer Pieters heeft gelijk. Ik kan begrijpen – ik heb dat straks ook aan de collega's gezegd – dat een minister tijdens het vragenuurtje wegens familiale omstandigheden afwezig kan zijn, maar de regel is dat wanneer iemand een vraag stelt, hij een antwoord ontvangt van de minister, waarna het lid kan reageren. Het is niet normaal dat de minister dan zegt dat hij maar brievenlezer is.

Le **président**: M. Pieters a raison. Les questions orales n'étant inscrites à l'ordre du jour qu'une fois par semaine, j'attends de la part des ministres qu'ils soient fidèles au poste sauf pour de solides raisons. Je vais demander que l'on aille chercher M. Van den

Mijnheer Pieters. heb even geduld. ik laat natrekken waar minister Van

den Bossche zich nu bevindt, tenminste, wanneer ik mij dat, Bossche. parlementair bekeken, mag veroorloven.

04.17 Danny Pieters (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, misschien weigert de minister een antwoord te geven?

De **voorzitter**: Ja, maar, u kunt een minister toch niet verplichten op een repliek te antwoorden wanneer de materie buiten zijn bevoegdheid valt? Hier moet de bevoegde minister komen antwoorden. Het hoeft slechts één keer per week te gebeuren en dat is een minimum. Ik zal laten natrekken waar hij zich bevindt. (*Applaus*)

05 Question de M. Josy Arens au ministre de la Justice sur "le cahier de revendications CCSP et CGSP (personnel des établissements pénitentiaires) – droits de la défense des détenus" (n° 9653)

05 Vraag van de heer Josy Arens aan de minister van Justitie over "het eisenpakket van de CCOD en de ACOD (personeel van de strafinrichtingen) en de rechten van de verdediging van de gedetineerden" (nr. 9653)

05.01 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, les problèmes rencontrés dans les institutions pénitentiaires font la une de l'actualité de plus en plus régulièrement. Il est vrai que la situation y est difficile. Ma première question concerne le cahier des revendications déposé par les syndicats auprès de vos services. Vous avez partiellement répondu à certains éléments de ce cahier des revendications. Comment progressent les négociations?

Ma deuxième question concerne l'action introduite par l'Ordre des avocats français du Barreau de Bruxelles pour le motif de non-respect du droit de la défense des détenus. Comment comptez-vous agir, monsieur le ministre, face à cette situation?

05.02 Marc Verwilghen, ministre: Monsieur le président, collègue Arens, la grève repose sur deux motifs. Le premier est celui de la surpopulation. Or, cette grève-ci a été entamée alors qu'une nouvelle prison de 420 places est en passe de s'ouvrir! Le second motif est celui du cadre incomplet alors qu'entre temps, 450 personnes supplémentaires ont été engagées en tant que fonctionnaires pénitentiaires et que pour la fin du mois de juin, le problème sera résolu.

Actuellement, la face cachée de l'agenda fait surface: les revendications syndicales du Front uni. Celles-ci sont à l'étude au gouvernement car il s'agit principalement de budget et de fonction publique, alors que jusqu'à présent nous dépensons 2 milliards supplémentaires sur deux ans pour cette matière.

Pour ce qui concerne votre deuxième question, j'ai demandé au Barreau de me communiquer tous les problèmes existants en la matière. Ils l'ont fait et c'est d'ailleurs grâce à cette collaboration que nous avons pu éviter un problème qui pourrait se poser. Aucun détenu n'étant arrivé à temps devant son juge, j'ai donné des consignes à tous les directeurs de prison afin qu'ils prennent toutes les mesures nécessaires pour que le droit de la défense soit respecté.

05.03 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, vous m'assurez donc, monsieur le ministre, que toutes les garanties ont été offertes au Barreau de Bruxelles pour que le droit de la défense des détenus

05.01 Josy Arens (PSC): De situatie is moeilijk. Ik zou graag willen weten in hoeverre uw diensten de vakbondseisen tot hier toe hebben ingewilligd. Mijn tweede vraag heeft betrekking op uw reacties op de actie die de Franstalige Orde van advocaten van Brussel heeft gevoerd in verband met de rechten van de gedetineerden.

05.02 Minister Marc Verwilghen: Er wordt om twee redenen gestaakt. Ten eerste is Er wordt om twee redenen gestaakt. Ten eerste is er de overbevolking waaraan wordt tegemoet gekomen door de nieuwe gevangenis van 420 plaatsen. Het onvolledige personeelsbestand wordt opgevangen door de 450 nieuwe aanwervingen. De eisen worden onderzocht op het kabinet van Begroting en van Openbaar Ambt, en het probleem wordt dus volgende maand opgelost. Dan komt de verborgen kant van het probleem dat door het verenigd vakbondsfront gesteld wordt, om het hoekje kijken. Voor die aangelegenheid besteden wij twee miljard meer over twee jaren. Wat nu de door de Brusselse advocaten gevoerde actie betreft, heb ik gevraagd dat de problemen zouden worden gesignaleerd en heb ik onderrichtingen gegeven met het oog op de eerbiediging van de rechten van de verdediging.

05.03 Josy Arens (PSC): Wat de verdedigingsrechten van de gedetineerden betreft. zeet u dat u

puisse être respecté. Je ne comprends alors pas la raison pour laquelle ils ont introduit cette action en justice, qui plus est en référé, si mes informations sont exactes!

05.04 Marc Verwilghen, ministre: Monsieur le président, un seul avocat a introduit une action en référé, laquelle a été déclarée sans objet.

05.05 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, je compléterai ma réplique en disant que personnellement, j'espérais que la loi Dupont, en cours de discussion actuellement en commission de la Justice, pourrait progresser. J'adresse cette requête autant au président de la commission de la Justice, M. Erdman, qu'à M. le ministre.

aan de balie alle waarborgen heeft gegeven. Waarom hebben zij dan een verzoekschrift ingediend?

05.04 Minister Marc Verwilghen: Een advocaat heeft een vordering ingesteld die zonder voorwerp is verklaard.

05.05 Josy Arens (PSC): Ik zou graag willen dat de wet Dupont verder zou kunnen worden uitgewerkt. Ik richt mij tot de heer Erdman, voorzitter van de commissie voor de Justitie, en tot de minister.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

06 Vraag van de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "de werking van justitie" (nr. 9654)

06 Question de M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le fonctionnement de la Justice" (n° 9654)

06.01 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik heb een document bij me waaruit ik moet citeren.

De **voorzitter**: Is dat het Staatsblad?

06.02 Tony Van Parys (CD&V): We hebben daarnet gezegd dat wat in de kranten staat, de waarheid is.

De **voorzitter**: Ik heb horen zeggen dat men het daarover met twee eens moet zijn.

06.03 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het minste wat men kan zeggen, is dat de uitspraken van de justitiespecialist van Agalev, die ook fractievoorzitter is van Agalev in de Senaat, nogal wat stof hebben doen opwaaien. Ik zal het nu niet hebben over de aanwezigheid van de maffia in de regering. Ik denk dat Elio di Rupo mans genoeg is om dat varkentje zelf te wassen. Ik hoop dat de vertaling goed overkomt.

Ik zal het vooral hebben over een aantal andere punten waarvan de justitiespecialist van Agalev melding maakt, ik citeer: "Het onderzoek naar de X-getuigenissen werd doelbewust gekelderd". Hij gaat voort, ik citeer: "Alle gevoelige dossiers in Brussel draaien op niets uit. De lijst is lang. In Brussel bestaat er gewoonweg geen rechtsstaat. Mijnheer Van Oudenhove en mijnheer Dejemeppe beschermen deze mensen. Er zou eigenlijk een disciplinaire procedure ingesteld moeten worden. De anti-corruptiedienst is volledig langelegd. De Belgische ziekte duurt voort". Hij eindigt met een plastische uitdrukking, ik citeer: "Ik moet u zeggen dat ik de voorbije jaren meer beerputten heb gezien dan er zaken zijn opgelost". Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik zou durven te gewagen van een interview met een geurtje.

De vraag ligt voor de hand. Ofwel is het interview juist en dan moet er onmiddellijk worden opgetreden, een onderzoek worden ingesteld en drastische maatregelen worden genomen. Ik zou zelfs durven voor te stellen om hiervoor een parlementaire onderzoekscommissie op te richten. Ofwel is dat interview niet juist en dan is dat eigenlijk net zo

06.03 Tony Van Parys (CD&V): Certaines déclarations extraites d'une interview, publiée dans un quotidien, du spécialiste juridique d'Agalev et simultanément président de groupe au Sénat, ont fait couler beaucoup d'encre. Il a notamment déclaré que l'enquête dans l'affaire des témoins X avait été délibérément sabordée, que tous les dossiers sensibles à Bruxelles n'aboutissaient à rien et qu'à ses yeux, la Belgique n'était plus un Etat de droit. Le procureur général et le procureur du Roi de Bruxelles se rendraient coupables de protections, le service anti-corruption de Bruxelles serait volontairement paralysé, bref: le mal belge continue de proliférer.

Ou ces déclarations sont fondées et il convient d'intervenir sur l'heure, ou toutes ces accusations sont fausses et l'intéressé a manifestement de gros problèmes.

erg, want dat betekent dan dat een vooraanstaand lid van de meerderheid u ridiculiseert en belachelijk maakt, mijnheer de minister. Dat kan natuurlijk ook niet zonder gevolgen blijven.

Quelle est la position du ministre Verwilghen?

Vanuit onze constructieve bekommernis voor justitie willen wij u vragen wat uw standpunt is ten aanzien van wat de justitiespecialist van Agalev heeft verklaard. Hoe reageert u daarop?

De **voorzitter**: Mijnheer Van Parys, gaat u "constructief" naast mij zitten, als u wilt.

06.04 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, we zijn aanbeland in een stadium waarbij de minister van Justitie in de Kamer wordt ondervraagd over uitslatingen van een senator. Dat is een nieuwigheid. Dat moet misschien kunnen.

06.04 **Marc Verwilghen**, ministre: Voilà qui est nouveau: un ministre est interrogé à la Chambre à propos des déclarations d'un sénateur!

Hoe dan ook, ten eerste, ik wens geen enkele verantwoordelijkheid te nemen voor de uitslatingen die werden gedaan door de man in kwestie. Ten tweede, ik voeg eraan toe dat in het interview geen enkel bewijs wordt geleverd. Bovendien dragen de uitslatingen niet bij tot enige sereniteit. Integendeel, zij creëren een zeer negatieve sfeer die gebaseerd is op een aantal beweringen waarvoor geen bewijs wordt geleverd.

L'interview ne fournissait aucune preuve. Le groupe auquel le sénateur appartient a pris explicitement ses distances et l'intéressé s'est personnellement excusé, ce qui démontre que ses déclarations ne correspondent pas à la réalité.

Ik heb ook vastgesteld dat de uitslatingen van de heer Lozie niet worden onderschreven door zijn fractie, die er uitdrukkelijk afstand van heeft genomen. De belangrijkste vaststelling is dat de heer Lozie zich heeft verontschuldigd voor zijn uitslatingen, wat wellicht aantoonst dat de inhoud van zijn verklaringen niet met de realiteit overeenstemt.

Je précise que les entretiens avec le procureur général se sont déroulés dans un climat positif et serein.

Wat mij betreft, kan ik u mededelen dat de medewerking van de procureur-generaal in verband met de problematiek in Brussel zeer goed en in een open en serene sfeer is verlopen.

Dat wil ik hier ook uitdrukkelijk onderstrepen.

06.05 **Tony Van Parys** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik geloof dat dit geen onbelangrijk moment is. Vanavond worden belangrijke besprekingen gevoerd over het probleem van de aanpak van de jeugddelinquentie. Wij zullen moeten beschikken over een minister van Justitie die toont dat hij de baas is, dat hij dit dossier meester is en dat hij vanavond zijn ontwerp kan doordrukken in de onderhandelingen.

06.05 **Tony Van Parys** (CD&V): Normalement, le ministre doit mener ce soir d'importantes discussions sur la lutte contre la délinquance juvénile. Il est essentiel que le ministre démontre qu'il maîtrise le dossier face à ceux qui tentent bassement de saper sa politique. Nous soutiendrons tous ceux qui luttent efficacement contre la délinquance juvénile.

Mijnheer de minister, wij vragen u uitdrukkelijk dat u vanavond toont de baas te zijn en dat u tegenover degenen die proberen op laaghartige manier uw beleid te ondermijnen, toont dat u zich daar boven kan zetten. Wij willen u morgen kunnen feliciteren met de resultaten waarvan u dan kan zeggen dat het jeugdsanctierecht eindelijk een feit zal worden. Cruciaal is dat u kiest voor uw partners. Als u kiest voor deze mensen die zo de instellingen ondergraven, dan moet u weten dat u daarvan de gevolgen draagt. Wij zullen degenen steunen die er alles aan doen om de problematiek van de jeugddelinquentie effectief aan te pakken.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 **Vraag van de heer Luc Sevenhans aan de minister van Financiën over "de (economische) gevolgen van de stiptheidsacties van de douane in de Antwerpse haven" (nr. 9655)**

07 **Question de M. Luc Sevenhans au ministre des Finances sur "les conséquences (économiques) des grèves du zèle de la douane dans le port d'Anvers" (n° 9655)**

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister van Justitie.)
(La réponse sera fournie par le ministre de la Justice.)

07.01 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik neem aan dat ik nu tegen een bevoegd minister zal spreken, die toch wel iets van het dossier afweet. Wellicht was Financiën de eerste roeping van minister Verwilghen.

Mijnheer de minister, deze regering heeft van bij het begin aangekondigd dat men het tekort aan douaniers in Antwerpen zou oplossen. Thans telt het kader 1.377 ambtenaren, waarvan 1.041 plaatsen zijn ingenomen. Dat is een tekort van zowat 330 ambtenaren. Het cruciale probleem waarmee de Antwerpse haven vandaag wordt geconfronteerd is dat van de containerterminals. Het zal zelfs u bekend zijn dat dit momenteel de speerpunt is van de Antwerpse haven. Er is daar een schrijnend tekort aan verificateurs. Er moeten er 30 zijn, maar er zijn er slechts 19. Men kan hen ook niet elders in de haven zoeken, want er zouden 99 verificateurs in totaal moeten zijn, terwijl er slechts 77 zijn.

Telkens hoor ik het antwoord van uw collega's dat het probleem zich al zeer lang stelt. Dat is juist. Het is al vijftien jaar zo. U bent met uw regering nog maar drie jaar bezig. Het zal allemaal wel wat tijd vergen, maar ging deze regering niet snel en efficiënt alle problemen aanpakken? Dit probleem is zo groot en acuut dat het nog nauwelijks de media haalt wegens déjà vu. Ik garandeer u dat de haven van Antwerpen in Belgische franken miljarden aan inkomsten ontloopt. Wij verzwakken onze concurrentiepositie aanzienlijk. Zoals iedereen weet zijn recent de Amerikanen nog op bezoek gekomen in de Antwerpse haven om te zien of wij internationaal nog wel mee konden. Wij bengelen weer aan het staartje. Vooral in de containertrafik wordt dit als zeer erg beschouwd. Ik hoop dat er nu eens iets gaat gebeuren, dus niet alleen woorden, maar ook daden.

07.02 Minister Marc Verwilghen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Sevenhans, u hebt een aantal cijfers gegeven, maar hier gaat het nu specifiek over de verificateurs in de Antwerpse haven. Het kader voorziet in 99 plaatsen, waarvan er nu slechts 77 zijn ingenomen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met verloven en afwezigheden wegens ziekte, maar die hebt u normalerwijze ook. Het werk bij de containerterminal kan niet meer worden beheerd en door het beperkte aantal verificateurs en door afwezigheden en ziekten moet iedere verificateur dagelijks tussen de 400 en 500 aangiften ondertekenen.

Omdat niet alles kan worden gecontroleerd, worden de goederen die geen fysiek toezicht ondergingen tot nu toe toegelaten de terminal zonder verificatie te verlaten, mits voorlegging van een fotokopie van het aangifteformulier. Bij gebrek aan bijkomend personeel voeren de verificateurs een stiptheidsactie en laten niet meer toe dat de goederen de haven zonder verificatie verlaten. Ze verrichten met andere woorden hun normaal werk, met als gevolg dat de vervoerders twee uur en meer moeten wachten tot de lading gecontroleerd wordt en zo de containerterminal kan verlaten. De door de administratie voorgestelde oplossing om dit probleem in eerste instantie, dus op korte termijn, op te lossen, bestaat erin 4 verificateurs bij kaai 689 en 4 verificateurs bij kaai 815 toe te voegen. Indien de ambtenaren van de directie naar de terminal verlegd worden, want dat is een andere mogelijkheid, ontstaat vanzelfsprekend een gebrek aan personeel ergens anders, en dan worden de problemen niet opgelost. Vandaar die andere oplossing die de administratie heeft voorgesteld.

07.01 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Le port d'Anvers est confronté à une pénurie aiguë de personnel, surtout dans les terminaux à conteneurs, où ne travaillent que 19 vérificateurs au lieu de 30. Le port laisse échapper des milliards de francs de revenus, sa compétitivité est en baisse, les Etats-Unis viennent voir si le port est de taille à affronter la concurrence internationale et concluent qu'il est en queue de peloton. Qu'entend faire le gouvernement pour remédier à cette situation? Le moment est venu d'agir au lieu de parler.

07.02 Marc Verwilghen, ministre: Le cadre prévoit 99 vérificateurs alors qu'ils ne sont que 77. Chaque vérificateur du terminal à conteneurs signe entre 400 et 500 déclarations par jour. Comme ils ne peuvent pas tout contrôler, des marchandises sont autorisées à partir sans vérification, à condition de joindre une photocopie du formulaire de déclaration. Les vérificateurs ont observé une grève du zèle et vérifié toutes les marchandises, ce qui a augmenté les temps d'attente.

L'administration propose d'ajouter dans un premier temps deux fois quatre vérificateurs.

07.03 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Ere wie ere toekomt. Minister Verwilghen weet inderdaad waar het probleem zit. Dat mag ook eens gezegd worden. Daartegenover staat wel dat dit een noodoplossing is, maar het is een oplossing, dat moet ik wel toegeven. Maar deze regering moet toch eens duidelijk gaan uitvoeren wat minister Reynders is komen beloven in de Antwerpse haven. Hij zou drie jaar geleden het probleem ten gronde aanpakken. We zijn nu drie jaar verder en hij heeft nog 1 jaar tijd. Anders komt de afrekening.

07.03 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Bien qu'il s'agisse d'une solution pour faire face à l'urgence, elle a le mérite d'exister. Il est plus que temps pour le gouvernement de mettre à exécution la promesse faite par le ministre Reynders dans le port d'Anvers il y trois ans, à savoir s'attaquer au fond du problème.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

08 Vraag van de heer Danny Pieters aan de minister van Financiën over "de kosten voor betalingen in Euro van/naar het buitenland" (nr. 9656)

08 Question de M. Danny Pieters au ministre des Finances sur "les frais portés en compte pour les paiements en euros au départ et à destination de l'étranger" (n° 9656)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister van Justitie.)
(La réponse sera fournie par le ministre de la Justice.)

08.01 Danny Pieters (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, de vraag is eigenlijk heel eenvoudig. We leven in een eurozone. Banken zijn actief, meer en meer over de grenzen heen. Ook de Postbank, samen met andere banken, is consortia aangegaan. Vroeger werden daarover reeds vragen gesteld. Gaan we nog wisselprovisie moeten betalen? Gaan we nog kosten moeten betalen wanneer wij bijvoorbeeld een plaats op een camping willen voorafbetalen of wanneer we een pensioen ontvangen in Spanje? Worden daar dan kosten op aangerekend? Of is het juist een van de grote voordelen van de euro dat we nu gewoon geldtransfers kunnen doen binnen de eurozone zonder dat daaraan speciale kosten verbonden zijn? Daarover gaat mijn vraag aan de minister van Financiën. Het gebeurt nog. Manifest worden er nog kosten aangerekend, soms wisselprovisie, soms andere kosten bij transfers van geld naar het buitenland. Bij kleine bedragen, bijvoorbeeld kleine pensioenen, wordt dat soms vrij hoog. Mag dat? Kan dat? Wat is het perspectief dat we moeten verwachten?

08.01 Danny Pieters (VU&ID): Des frais sont toujours comptabilisés pour les transferts financiers au sein de l'Eurozone. Cela est-il permis? A quelle évolution peut-on s'attendre dans ce domaine?

08.02 Minister Marc Verwilghen: Mijnheer de voorzitter, collega Pieters, ik weet dat al wat Europese internationale volkenrechtelijke dimensie heeft uw aandacht bezighoudt. Ik moet eigenlijk verwijzen naar de verordening van 2560-2001 van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 2001 betreffende de grensoverschrijdende betalingen in euro en meer bepaald het artikel 3, dat zegt: "Met ingang van 1 juli 2002 zijn de kosten die een instelling voor grensoverschrijdende betalingstransacties in euro tot een bedrag van 12.500 euro aanrekent, dezelfde als de kosten dewelke deze instelling aanrekent voor dergelijke betalingen in euro binnen de lidstaat waar het kantoor van de instelling dat de grensoverschrijdende elektronische betaling uitvoert, gevestigd is."

De datum is op 1 juli 2003 gevestigd voor grensoverschrijdende overmakingen en met ingang van 1 juli 2006 wordt het bedrag opgetrokken naar 50.000 euro. Dus ik denk dat op basis van die bepaling men eigenlijk exact weet waaraan men zich moet houden. Wat de inhoud van uw vraag betreft biedt ook de opeenvolging van de data, 2002, 2003, 2006, het perspectief van de verhoging van de som tegen dan tot 50.000 euro.

08.02 Marc Verwilghen, ministre: Conformément au règlement européen 2560/2001, les frais imputés par une institution pour les transactions financières transfrontalières en euro jusqu'à un montant de 12.500 euros sont, à partir du 1er juillet 2002, les mêmes que les frais portés en compte par cette institution pour les transactions électroniques à l'intérieur de l'Etat membre où est établie l'agence de l'institution. Pour les virements transfrontaliers, la date est fixée au 1er juillet 2003. A partir du 1er juillet 2006, le montant est porté à 50.000 euros.

08.03 **Danny Pieters** (VU&ID): Ik bedankt de minister voor het antwoord.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

09 **Vraag van de heer Peter Vanvelthoven aan de minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, belast met het Grootstedenbeleid, over "de niet-verzekering van een Bob-autobestuurder" (nr. 9657)**

09 **Question de M. Peter Vanvelthoven au ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique, chargé de la Politique des grandes villes, sur "la non-assurance d'un conducteur Bob" (n° 9657)**

09.01 **Peter Vanvelthoven** (SP.A): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u kent, zoals elke Belg ondertussen, de Bob-campagnes. Mensen worden gestimuleerd om als ze op stap gaan af te spreken wie van hen zal rijden en dus niet zal drinken. Deze week hebben we een aantal onrustwekkende berichten vernomen naar aanleiding van een vonnis van de correctionele rechtbank in Gent, waar de bestuurder – de Bob – is aansprakelijk gesteld voor het vergoeden van de materiële schade aan het voertuig waarmee zij heeft gereden, maar dat eigendom is van iemand anders. Men vreest nu – terecht – dat het vonnis mogelijkerwijze een domper zou kunnen zetten op het succes van heel die Bob-campagne, succes dat door iedereen wordt erkend. Men vreest dat jonge bestuurders in de toekomst wel twee keer zullen nadenken vooraleer ze zich als BOB zullen presenteren omdat er mogelijk een aanzienlijke schadeclaim boven hun hoofd zou kunnen hangen indien zij, jammer genoeg, een ongeval zouden veroorzaken.

Een mogelijke oplossing is dat de verzekeringsmaatschappijen zelf een uitbreiding van de waarborg in de polis inschrijven. Dan laten wij het natuurlijk in handen van de verzekeringsmaatschappijen, wat wellicht een verhoging van de premies tot gevolg zal hebben. Een andere mogelijkheid zou een ingrijpen van de wetgever zijn. Vandaar dat ik u, minister bevoegd voor de verzekeringsinstellingen, een aantal vragen wil stellen.

Ten eerste, gaat het inderdaad om een probleem met verstrekkingen gevolgen? Ten tweede, bent u van plan op een of andere manier op wettelijke wijze in te grijpen?

09.02 Minister **Charles Picqué**: Mijnheer de voorzitter, ik ken niet alle omstandigheden van dit ongeval. Ik denk dat wij twee zaken moeten onderscheiden.

Wat de lichamelijke schade betreft, ben ik ervan overtuigd dat de verzekering van de eigenaar de lichamelijke schade moet dekken. Dat zou geen probleem mogen zijn. De dekking functioneert zelfs als de eigenaar passagier is. In dit geval is het verbazingwekkend dat men van die mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt. Ik moet het dossier natuurlijk nader bestuderen.

Wat de materiële schade betreft, denk ik dat het vonnis correct is. In het vonnis was men eveneens van oordeel dat de familiale verzekering niet moest tussenbeide komen. De rechter oordeelde dat er een contractuele band tussen de eigenaar en de Bob bestond en de familiale verzekering dekt alleen de relaties die buiten het contractuele domein vallen.

Ik denk dat het vonnis op dit punt ook samenhangend is. Wel kunnen wij in de toekomst bepaalde initiatieven nemen. Er zijn verschillende denkrichtingen. Het belangrijkste probleem is volgens mij het beroep

09.01 **Peter Vanvelthoven** (SP.A): Un jugement rendu par le tribunal correctionnel de Gand a déclaré une *Bobette* responsable des dégâts matériels causés au véhicule qu'elle conduisait et dont elle n'était pas propriétaire. Ce jugement pourrait nuire au succès remporté par la campagne *Bob*. Pour éviter cela, une solution consisterait à élargir le champ d'application de la garantie fournie par la compagnie d'assurances. Cette formule entraînerait toutefois une augmentation des primes d'assurance. Le législateur ne doit-il pas intervenir en l'espèce?

09.02 **Charles Picqué**, ministre: Il existe une différence entre les dégâts corporels qui sont logiquement couverts par l'assurance du propriétaire, également lorsque ce dernier est passager, et les dégâts matériels. Le tribunal de Gand a décidé que l'assureur familial ne devait pas intervenir pour les dégâts matériels, estimant qu'il existe une relation contractuelle entre le *Bob* et le propriétaire. L'assurance familiale ne vaut que pour les dégâts extra-contractuels. Le jugement est dès lors logique.

Nous devons examiner les possibilités de recours du propriétaire contre son *Bob*. On pourrait considérer le propriétaire et

van de eigenaar tegen zijn Bob. Dat is de kern van de zaak.

In dat geval kunnen bijvoorbeeld de eigenaar en de Bob als een en dezelfde persoon worden beschouwd. Dat zou een denkpiste kunnen zijn.

Ik ben in ieder geval van mening dat wij voorzichtig moeten blijven in verband met de mogelijkheid de autoverzekering uit te breiden. Ik zie terzake een reeks moeilijkheden. Vooreerst is er het probleem van de omschrijving van de Bob. Dat begrip moet vanzelfsprekend op een wettelijke manier worden omschreven. Zo is er ook het probleem van de eventuele verhoging van de premies.

Bijgevolg zal ik aan mijn diensten vragen deze zaak grondig te bestuderen. Wij zullen overwegen of wij op een wettelijke manier moeten optreden. Het is dus noodzakelijk dat ik alle omstandigheden van dit ongeval grondiger ken.

09.03 Peter Vanvelthoven (SP.A): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik denk inderdaad dat er met betrekking tot de lichamelijke schade geen probleem is want in dat geval is immers de wetgeving inzake de zwakke weggebruiker van toepassing.

Wat de materiële schade betreft zult u de zaak laten onderzoeken, maar ik dring er wel op aan dit dan op de kortst mogelijke termijn te doen. Het is immers van belang dat aan al die Bob's dringend het signaal wordt gegeven dat die campagne moet worden voortgezet en dat de jongeren verder moeten worden gestimuleerd om op die manier 's avonds op stap te gaan.

Ik hoop dat u op korte termijn een voorstel zult doen.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

10 Vraag van de heer Danny Pieters aan de minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen over "de sociale verkiezingen in de publieke sector en de overheidsbedrijven" (nr. 9652)

10 Question de M. Danny Pieters au ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration sur "les élections sociales dans le secteur public et les entreprises publiques" (n° 9652)

10.01 Danny Pieters (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, al ettelijke decennia wachten we op sociale verkiezingen in een aantal overheidsbedrijven en in de openbare sector.

Een meerderheidspartij, de VLD, heeft er in een vroeger leven steeds op aangedrongen dat de vertegenwoordigers van het personeel ook daadwerkelijk representatief zouden zijn. Ze hebben, zoals wij trouwens, destijds voorstellen ingediend om tot sociale verkiezingen in de openbare sector en in een aantal overheidsbedrijven te komen.

Recent nog werd, bij voorbeeld in het kader van de moeilijkheden bij de NMBS, de aanwezigheid van de vakorganisaties in vraag gesteld. Ik wens daar geen uitspraak over te doen. Ik wens alleen te zeggen dat ik van oordeel ben dat het goed is dat er een vertegenwoordiging van de vakorganisaties aanwezig is. Ik ben er tevens van overtuigd – ik neem aan dat dit voor u ook het geval is – dat net als in de particuliere sector, waar men de ondernemingsraden op basis van de Europese richtlijnen wil uitbreiden tot bedrijven met maximum 50 werknemers, het normaal zou zijn dat ook in de overheidsbedrijven en in de publieke sector de

son *Bob* comme une seule et même personne. Nous devons nous montrer prudents quant à l'élargissement du champ d'application de l'assurance auto. Cela entraînerait en effet des inconvénients: il faudrait définir légalement ce que recouvre la notion de *Bob* et examiner une augmentation éventuelle des primes. Mon administration examine actuellement ce dossier.

09.03 Peter Vanvelthoven (SP.A): Aucun problème ne se pose quant aux dommages corporels. En ce qui concerne les dégâts matériels, je demande que le ministre commande à court terme qu'une enquête soit menée par ses services. La campagne *Bob* ne peut en aucun cas être remise en question.

10.01 Danny Pieters (VU&ID): Cela fait déjà plusieurs décennies que nous attendons des élections sociales dans les entreprises publiques et le secteur public. A cette fin, le VLD a déjà fait des propositions dans le passé. Si on organisait de telles élections, le rapport entre les différentes organisations syndicales refléterait les convictions des fonctionnaires et des travailleurs des entreprises publiques.

Pourquoi des élections sociales n'ont-elles toujours pas été organisées pour le secteur public et certaines entreprises publiques? Le gouvernement a-t-il l'intention de

vertegenwoordigers van de werknemers op gestelde tijden het voorwerp zouden uitmaken van verkiezingen. Op die manier zouden de verhoudingen tussen de verschillende representatieve vakorganisaties weerspiegelen wat er leeft bij de ambtenaren of werknemers van die bedrijven, respectievelijk overheidsdiensten.

Ziehier mijn twee vragen.

Ten eerste, waarom heeft het zo lang geduurd? Alhoewel de regering erg staat op democratische participatie, hebben wij nog altijd niets te maken met dergelijke sociale verkiezingen, noch in de overheidsbedrijven, noch in de openbare sector.

Ten tweede, is deze regering nog van plan daar vooralsnog, binnen deze regeringsperiode, werk van te maken?

10.02 Minister **Luc Van den Bossche**: Mijnheer de voorzitter, collega, het huidige systeem wordt gedomineerd door twee principes. Volgens het eerste principe wordt er alleen onderhandeld met representatieve vakbonden. Volgens het tweede principe, dat even belangrijk is als het eerste, heeft dat begrip representativiteit een interprofessioneel karakter; daarom hebben wij in dit land trouwens een binding met de representativiteit gemaakt in de Nationale Arbeidsraad. Zowel internationaal als nationaal worden die twee principes alom aanvaard en niet in vraag gesteld.

Het is duidelijk dat volgens de enige bestaande rechtspraak een objectieve regel moet worden gehanteerd met betrekking tot de representativiteit. Dat betekent dat er drie mogelijkheden bestaan voor de objectieve regel. Volgens een eerste mogelijkheid kan men verkiezingen organiseren; dat is een vorm van objectieve regel. Een tweede mogelijkheid is een sterke binding met de privé-sector en de representativiteit in de privé-sector. Een derde mogelijkheid is een representativiteit op grond van een telling met een minimumdrempel; dat is het systeem waarvoor we tot op heden hebben geopteerd.

Ik maak even een geschiedkundig divertimentum. België komt van een ander systeem: wij hebben in de openbare sector sociale verkiezingen gekend in 1939, 1949, 1955 en 1959. Dat is geëindigd in 1963, toen deze Kamer heeft vastgesteld dat dit niet meer kon. Men heeft daarover met de regering gediscussieerd en met de wetten van 1971, 1974 en 1991 is men gekomen tot het stelsel van de representativiteit als wettelijke vastlegging. Dat is het stelsel dat tot op heden wordt gebruikt. Het lijkt mij een valabel stelsel. Ik geef toe dat er drie mogelijkheden bestaan om de representativiteit vast te stellen. Men kan dus uiteraard even goed overgaan tot verkiezingen. Voor alle duidelijkheid, dat staat vandaag niet op de agenda van regering. Wij zien geen noodzaak om dat te wijzigen. Ik geef wel toe dat er drie mogelijkheden zijn om op een eerbare wijze de twee principes gestalte te geven.

10.03 **Danny Pieters** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik denk dat het bewijs is geleverd dat het nuttig is dat de bevoegde minister aanwezig is, want hij heeft blijkbaar een andere vraag beantwoord dan degene die ik heb gesteld. Het gaat niet om de vaststelling welke vakorganisaties representatief zijn; wat dat betreft volg ik zijn antwoord volledig. In de privé-sector werkt men ook met representatieve vakorganisaties die een minimumaantal leden of gekozenen moeten hebben. Daarover gaat het niet. Het gaat over de verhoudingen tussen de vertegenwoordigers van de verschillende vakorganisaties, die per definitie representatief zijn, want anders moen zij niet aan de verkiezingen deelnemen. Daarover

régler cette question avant la fin de cette législature?

10.02 **Luc Van den Bossche**, ministre: L'ancien système repose sur deux principes: l'on ne négocie qu'avec des syndicats représentatifs et la représentativité revêt un caractère interprofessionnel. Il existe trois possibilités objectives en matière de représentativité: des élections sociales, un lien avec la délégation représentative dans le secteur privé ou un comptage assorti d'un seuil minimal. C'est la troisième solution que nous avons choisie. Le gouvernement ne voit pas la nécessité de changer de système.

10.03 **Danny Pieters** (VU&ID): Je ne comprends pas que le lien entre les délégués des organisations professionnelles représentatives ne soit pas le même pour le secteur privé que pour le secteur et les entreprises publiques.

gaat het.

Ik begrijp niet dat het in de privé-sector anders zou zijn. Daar worden wel verkiezingen georganiseerd om de verhoudingen binnen de ondernemingsraden te bepalen. Wanneer het echter gaat over de NMBS of de overheidssector, neemt men één vertegenwoordiger van elke vakorganisatie, en daarmee houdt het op. Dat kan ik niet begrijpen. Het antwoord ging over de representativiteit. Ik vraag waarom er geen verkiezingen zijn om de verdeling tussen de representatieve vakorganisaties te bewerken.

10.04 Minister **Luc Van den Bossche**: Ik heb twee opmerkingen. Ten eerste, het is juist wat u zegt met betrekking tot de privé-sector en de ondernemingsraden. Volledigheidshalve vul ik aan dat er in de privé-sector geen verkiezingen zijn voor de paritaire comités voor de Nationale Arbeidsraad. Men gebruikt er hetzelfde stelsel van de representativiteit. Ten tweede, na meer dan veertien jaar ervaring met de vakbonden, kan ik u meedelen dat de sterkte van de aanwezige delegatie weinig rol speelt: of men daar nu met drie of met vijf zit, is natuurlijk niet het zware element in de onderhandelingen.

10.04 **Luc Van den Bossche**, ministre: La force de la délégation présente ne joue aucun rôle lors des négociations. Seules comptent la valeur intellectuelle de ses interventions et la manière dont elles peuvent cadrer avec les principes du gouvernement.

In de onderhandeling kijk ik ten eerste naar de intellectuele waarde van de opmerkingen en ten tweede naar de wijze waarop die gerijmd kunnen worden met de principes waarvoor de regering staat. Op grond daarvan doe ik toegevingen of blijf ik halsstarrig weigeren, waardoor ik gebeurlijke conflicten riskeer.

U moet zich dus niet echt borneren op de situatie in de ondernemingsraad. Al zijn er zes zetels tegen vier zetels, dat maakt echt het verschil niet. In een onderhandelingscomité wordt namelijk niet gestemd. Er wordt alleen maar gezocht naar mogelijke compromissen, meer niet.

10.05 **Danny Pieters** (VU&ID): Mijnheer de minister, u bent toch voldoende vertrouwd met de particuliere sector om te weten dat uw werkwijze ook in de particuliere sector zouden kunnen worden toegepast. Alleen volgen wij daar blijkbaar een andere logica; er zou een kleine revolutie ontstaan, mochten de verkiezingen voor de ondernemingsraad afgeschaft worden.

10.05 **Danny Pieters** (VU&ID): Dans le secteur privé, la suppression des élections sociales pour le conseil d'entreprise déclencherait une petite révolution.

10.06 Minister **Luc Van den Bossche**: Ik weet niet of er een kleine revolutie zou uitbreken. Voor de rest klopt het wel dat er op dat vlak een verschil is tussen beide.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Wetsontwerpen en -voorstellen

Projets et propositions de loi

- 11** Wetsontwerp betreffende de euthanasie (overgezonden door de Senaat) (1488/1 tot 9)
- Wetsvoorstel van de heer Fred Erdman betreffende de problemen rond het levenseinde en de toestand van ongeneeslijk zieke patiënten (93/1 en 2)
 - Wetsvoorstel van de heer Hugo Coveliers en mevrouw Maggie De Block op de euthanasie (196/1 en 2)
 - Wetsontwerp betreffende de palliatieve zorg (overgezonden door de Senaat) (1489/1 tot 5)
- 11** Projet de loi relatif à l'euthanasie (transmis par le Sénat) (1488/1 à 9)
- Proposition de loi de M. Fred Erdman relative aux problèmes de fin de la vie et à la situation du patient incurable (93/1 et 2)
 - Proposition de loi de M. Hugo Coveliers et Mme Maggie De Block relative à l'euthanasie (196/1 et 2)

2)

- **Projet de loi relatif aux soins palliatifs (transmis par le Sénat) (1489/1 à 5)****Bespreking van de artikelen****Discussion des articles**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 1488. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1488/9)**

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 1488. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1488/9)**

Het wetsontwerp telt 16 artikelen.

Le projet de loi compte 16 articles.

Ingediende amendementen:

Amendements déposés:

Art. 1 tot/à 16

- 16: Bart Laeremans **(1488/3)**

Art. 2

- 22: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 43: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

Art. 2bis (n)

- 17: Bart Laeremans **(1488/3)**

- 117: Josy Arens c.s. **(1488/11)**

Art. 3

- 18: Bart Laeremans **(1488/3)**

- 23: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 44: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 45: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 46: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 24: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 107: Danny Pieters **(1488/10)**

- 25: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 26: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 27: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 91: Tony Van Parys c.s. **(1488/6)**

- 28: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 3: Annemie Van de Casteele, Alfons Borginon **(1488/2)**

- 108: Danny Pieters **(1488/10)**

- 47: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 106: Tony Van Parys c.s. **(1488/8)**

- 29: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 49: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 109: Danny Pieters **(1488/10)**

- 48: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 30: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 110: Danny Pieters **(1488/10)**

- 31: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 51: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 4: Annemie Van de Casteele, Alfons Borginon **(1488/2)**

- 32: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 52: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 111: Danny Pieters **(1488/10)**

- 112: Danny Pieters **(1488/10)**

Art. 4

- 19: Bart Laeremans **(1488/3)**

- 33: Tony Van Parys c.s. **(1488/5)**

- 53: Josy Arens c.s. **(1488/6)**

- 113: Danny Pieters **(1488/10)**

- 114: Danny Pieters **(1488/10)**

- 115: Danny Pieters **(1488/10)**

Art. 5bis (n)

- 34: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

Art. 5ter (n)

- 35: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

Art. 5quater (n)

- 36: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

Art. 6 tot/à 13

- 20⁽²⁾: Bart Laeremans (1488/3)

Art. 7

- 37: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

- 116: Danny Pieters (1488/10)

Art. 8

- 38: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

Art. 9

- 39: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

- 82: Josy Arens c.s. (1488/6)

- 83: Josy Arens c.s. (1488/6)

Art. 14

- 40: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

- 93: Tony Van Parys c.s. (1488/6)

Art. 14bis (n)

- 12: Annemie Van de Casteele, Alfons Borginon (1488/2)

Art. 14quater (n)

- 14: Annemie Van de Casteele, Alfons Borginon (1488/2)

Art. 15

- 41: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

Art. 15bis (n)

- 88: Josy Arens c.s. (1488/6)

Art. 16

- 42: Tony Van Parys c.s. (1488/5)

- 118: Josy Arens c.s. (1488/11)

De tekst telt 16 artikelen. Er zijn veel amendementen. Ik herinner de kamerleden eraan dat de spreektijd per artikel 5 minuten bedraagt.

Hier, j'ai permis une très longue discussion. Les collègues ici présents savent fort bien que les vingt-huit orateurs ont disposé de quelque seize heures de temps de parole. C'était une bonne discussion.

Daarover was er geen probleem. Ik vraag nu wel dat de artikelsgewijze bespreking at the point verloopt.

Het gaat om het wetsontwerp betreffende de euthanasie, document 1488/1.

Op artikel 1 heb ik amendement nummer 16 van de heren Laeremans en Annemans, die vragen om de artikelen 1 tot 16 te schrappen.

Mijnheer Laeremans, vraagt u het woord voor dat amendement, of komt u daarop later ten gronde terug?

11.01 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik kom daarop straks misschien nog wel ten gronde terug. Wat het amendement betreft, verwijs ik naar de algemene debatten van gisteren.

De **voorzitter**: De rest zal ik voorbehouden voor de stemming van straks. Ik moet er ook uitgeraken, natuurlijk.

11.02 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Allemaal, alstublieft.

De **voorzitter**: Ik heb geen andere amendementen op artikel 1. Ik kan het artikel echter niet aannemen. Ik heb een globale amendering.

Op artikel 2 heb ik een reeks amendementen. Ik zal ze opnoemen in de volgorde waarin ze technisch werden ingediend. Ik heb amendement nr. 22 van de collega's Van Parvs. Goutv. Vande Walle en Schauvliege. Ik

heb amendement nr. 43 van de heer Arens cs. Ik heb dus twee amendementen op artikel 2. Vervolgens heb ik amendementen die een nieuw artikel 2 wensen in te voegen.

Mijnheer Goutry, wenst u amendement nr. 22 te verdedigen?

11.03 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, amendement nr. 22 is een sleutelamendement omdat het ook in de aanhef van het ontwerp figureert, namelijk in artikel 2 onder de algemene bepalingen. Het is erg belangrijk om het toepassingsveld en de definitie nauwkeurig te omschrijven. Ik zal niet de volledige motivatie van ons amendement naar voren brengen, want die beslaat zes gedrukte bladzijden. Daarvoor verwijs ik naar document 1488/5.

11.03 Luc Goutry (CD&V): Par l'amendement n° 22 à l'article 2, nous voulons remplacer la définition de l'euthanasie qui figure dans le texte par celle formulée par le Comité consultatif de Bioéthique.

Voor alle duidelijkheid wil ik wel even voorlezen hoe wij de tekst willen wijzigen. De vrij korte en weinigzeggende definitie die nu in artikel 2 staat, willen wij vervangen door: "Voor de toepassing van deze wet wordt onder euthanasie verstaan het opzettelijk levensbeëindigend handelen door een arts" – dat is belangrijk – "op verzoek van de patiënt, gelet op de ondraaglijke en onbehandelbare pijn waaraan de patiënt lijdt en de medisch uitzichtloze terminale situatie waarin hij zich bevindt".

Dat is eigenlijk een samenballing van onze standpunten die we gisteren uitvoerig vertolkt hebben. We zullen die vandaag ook nog wel aanhalen, maar eigenlijk, en hier gebruiken we toch een gezagsargument, nemen we de definitie over zoals ze is voorgesteld door het raadgevend comité voor de bio-ethiek. Dat is toch niet zonder betekenis. In die zin denk ik dat we vanuit onze groep een gefundeerd amendement voorstellen op artikel 2.

Le **président**: Monsieur Arens, pour votre amendement n° 43.

11.04 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, nous estimons qu'il appartient au législateur d'édicter des normes précises et claires, qui soient le reflet exact de sa volonté et de ses intentions.

En tant que législateur, nous ne pouvons nous contenter de dispositions législatives imprécises qui donnent lieu à des interprétations divergentes et génèrent nombre de conflits. Nous estimons également que c'est à partir de données imprécises que les dérives seront possibles; or, vous le savez, notre groupe se bat contre toutes les dérives possibles qui pourraient être engendrées par ce mauvais texte de loi qui nous est présenté.

Aussi demandons-nous que l'article 2 soit remplacé par le texte qui suit: "Pour l'application de la présente loi, il y a lieu d'entendre par euthanasie l'acte pratiqué par un médecin — et non par un tiers! — qui, dans des circonstances exceptionnelles justifiées par l'état de nécessité, met intentionnellement fin à la vie d'une personne à sa demande lorsque:

1°) cette personne se trouve en phase terminale d'une affection grave et incurable et fait état d'une souffrance physique et psychique constante, inapaisable et insupportable, qui ne peut être soulagée par aucun autre moyen et qui résulte d'une affection accidentelle ou pathologique grave et incurable;

2°) toute assistance morale et médicale, curative et palliative, nécessaire pour soulager les souffrances morales et physiques de cette personne et préserver sa dignité, lui a été fournie." Voilà, monsieur le président, le contenu de notre amendement n°43.

11.04 Josy Arens (PSC): Het komt de wetgever toe precieze en duidelijke normen uit te vaardigen die zijn streven en zijn intenties weergeven. Onnauwkeurige bepalingen kunnen tot uiteenlopende interpretaties, conflicten en uitwassen leiden.

Onze fractie wil komaf maken met die uitwassen en suggereert dan ook artikel 2 te vervangen. In de definitie van euthanasie moet immers worden gepreciseerd dat enkel een arts een dergelijke handeling kan stellen en dat euthanasie gelijkstaat met de overtreding van een verbod die uitsluitend door bijzondere en uitzonderlijke omstandigheden kan worden gerechtvaardigd.

Le **président**: Je retiens les deux amendements. Nous voterons tout à l'heure sur ceux-ci. ainsi que sur

l'article en question.

11.05 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik wens dat amendement nu niet meer toe te lichten.

De **voorzitter**: Ik houd dat aan. De meeste amendementen werden gisteren al uitgebreid verdedigd.

M. Arens a déposé un amendement n° 117, visant à insérer un article 2bis nouveau.

J'ai aussi un amendement 117 de M. Arens introduisant un article 2bis(n).

11.06 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, il s'agit de notre amendement le plus important. C'est un nouvel amendement que nous avons déposé lors des discussions en séance plénière hier et qui a d'ailleurs fait l'objet de longs débats.

Je me permets de le resituer très clairement dans son contexte. Lors des travaux en commission, nombre de collègues ont parlé de la phase terminale. M. Mayeur constatait hier qu'il est beaucoup question de phase terminale et de phase non terminale. Il a interrogé plusieurs médecins qui pratiquent tous les jours, notamment à l'Institut Jules Bordet à Bruxelles, et qui disaient ne pas pouvoir donner une définition de la phase terminale et de la phase non terminale. M. Mayeur ajoutait que si des juristes pouvaient en une phrase définir ces phases de façon claire et compréhensible, il serait particulièrement demandeur. J'estime donc qu'il attend toujours cette définition.

Pour nous, la phase terminale est celle qui débute au moment où le médecin, après s'être concerté avec le malade et l'équipe soignante, estime que non seulement l'affection incurable mais aussi l'ensemble des complications dont souffre le malade, infectieuses, métaboliques, cardiovasculaires et autres, ne devraient plus faire l'objet d'une thérapeutique étiologique et que seule une prise en charge symptomatique, mettant l'accent uniquement sur le confort du patient, devrait être poursuivie.

Monsieur le président, je me permets de justifier notre amendement car c'est celui auquel nous tenons le plus aujourd'hui. Dans le débat mené à propos de l'euthanasie, nous avons toujours clairement affirmé notre volonté de limiter l'exonération donnée au médecin à l'égard de l'acte posé au cours de la phase terminale de la vie.

Les discussions ont été longues et difficiles autour de cette notion, comme je viens de le dire. Il nous a souvent été opposé l'impossibilité de donner une définition claire et précise de cette phase terminale. Nous y voyons davantage l'absence d'une réelle volonté politique de la majorité pour définir cette notion, ce qui nous conduit à l'adoption d'une législation imprécise qui donnera lieu à toutes les dérives possibles.

Aujourd'hui, j'insiste beaucoup sur cet amendement et j'espère que les collègues de la majorité qui se sont presque engagés à prendre au sérieux cet amendement iront au-delà de l'acte politique parce qu'il s'agit d'un dossier éthique de la plus grande importance pour notre société. Comme je l'ai déjà dit hier, je suis très déçu de constater que le politique a pris le dessus sur ces problèmes éthiques humains très graves. Je vous demande encore une fois aujourd'hui de réfléchir avant de poser un acte définitif d'ici quelques heures en votant ce projet.

De **voorzitter**: De heer Erdman heeft het woord over dit onderwerp.

11.07 Fred Erdman (SP.A): Mijnheer de voorzitter, vermits de heer

11.06 Josy Arens (PSC): Naar aanleiding van de besprekingen van gisteren hebben wij een nieuw amendement met betrekking tot de definitie van de terminale fase ingediend. De heer Yvan Mayeur had in de commissie uitgelegd dat hij tal van artsen had ondervraagd die niet in staat waren gebleken die fase te definiëren, maar dat indien juristen daar wel zouden in slagen, hij in dat geval vragende partij was. Ik heb daar nota van genomen.

Intussen dienen wij echter dat amendement in omdat wij de ontheffing van de arts ten aanzien van de handeling die wordt verricht tijdens de terminale fase wensen te beperken.

Wij zien in de zogenaamde onmogelijkheid om de terminale fase te definiëren vooral een gebrek aan politieke wil. Ik doe bijgevolg een oproep aan alle collega's opdat zij een stap verder zouden gaan, zodat de politiek niet de bovenhand zou halen op de ethische en menselijke dimensie.

11.07 Fred Erdman (SP.A):

Arens mij interpelleert, wil ik hem er vriendelijk op wijzen dat zijn amendement niets oplost en dat het alleen betrekking heeft op diegenen die mogelijkwijze voor palliatieve zorgen in aanmerking komen. In een tweede opmerking wil ik stellen dat hij de tekst voor eens en voor altijd goed moet lezen, want in het eerste deel van het artikel wordt over terminaal niet gesproken. Het is pas in het derde deel dat er duidelijk wordt bepaald dat, indien de arts tot de bevinding zou komen dat de dood niet binnen afzienbare tijd zal plaatsvinden, er een verzwaarde procedure wordt toegepast. Ik denk dus dat zijn poging geen oplossing biedt voor het probleem.

De **voorzitter**: De Kamer is voldoende voorgelicht.

11.08 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, je voudrais quand même répliquer à notre président de la commission que je considère comme un très grand homme de droit dans ce pays, comme je l'ai déjà dit hier.

Aujourd'hui, il est vrai que dans la situation actuelle, la phase terminale peut être plus ou moins assimilée à cette phase au cours de laquelle le patient peut bénéficier des soins palliatifs, si on les appelle encore des soins palliatifs. Je préfère utiliser le concept de soins continus pour ne pas provoquer cette cassure entre les soins curatifs et les soins palliatifs.

Je voudrais aussi rappeler que notre groupe n'est pas opposé à une législation sur l'euthanasie, nous sommes pour, mais nous sommes pour une bonne loi qui ne permet aucune dérive. Vous avez reconnu vous-même, monsieur le président de la commission, que la loi n'était pas parfaite et que vous n'étiez même pas fier de certains passages de cette loi.

Alors, ensemble, corrigeons cette loi pour que nous puissions tous être fiers de cette loi d'ici quelques heures, après les votes.

11.09 Fred Erdman (SP.A): La différence entre vous et moi, c'est que vous recherchez la perfection et que vous y croyez. Moi, humblement, je fais des pas dans la bonne direction.

Le **président**: J'ai lu quelque part que la perfection n'était pas de ce monde. Mais peut-être me suis-je trompé?

11.10 Josy Arens (PSC): Mais nous aussi, humblement, nous cherchons à avoir une loi qui empêche toutes les dérives. Excusez-moi, mais vous le reconnaissez vous-même, nous sommes dans une situation où toutes les dérives restent possibles. De grâce, ne votons pas cette loi sans avoir les formules nécessaires pour arriver à une situation humainement et éthiquement acceptable.

Le **président**: Je crois que la Chambre est maintenant suffisamment éclairée sur les positions des uns et des autres. Je réserve évidemment l'amendement.

Mijnheer Laeremans, op artikel 3 hebt u een amendement nr. 18 ingediend tot schrapping van het artikel, net zoals uw amendement nr. 16. Ik houd het amendement aan.

Ik kom tot amendement nr. 23 van de heren Van Parys, Vande Walle, mevrouw Schauvliege en de heer Goutry om een inleidende zin in artikel 3 te vervangen.

11.11 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik kom even terug

L'amendement de Monsieur Arens ne résout rien. S'il avait lu le texte comme il convient, il aurait vu que la question des patients en phase terminale n'est abordée qu'à partir de la troisième partie et non dans la première. Le texte prévoit également une procédure renforcée pour les patients qui ne sont pas en phase terminale.

11.08 Josy Arens (PSC): De terminale fase kan gelijkgesteld worden met de zorgfase waarvoor wij liever de term "continue verzorging" dan "palliatieve verzorging" hanteren.

Wij zijn niet tegen een wetgeving, maar wij willen een goede wet. U heeft echter zelf gezegd, mijnheer de voorzitter van de commissie voor de Justitie, dat u niet trots was op deze tekst.

11.09 Fred Erdman (SP.A): U streeft naar perfectie, terwijl ik, bescheiden als ik ben, voor een stapsgewijze aanpak kies.

11.10 Joseph Arens (PSC): In alle bescheidenheid, vraag ik een wet die uitwassen onmogelijk maakt en ik bezweer mijn collega's deze wet niet goed te keuren zolang ze uit menselijk en ethisch oogpunt niet aanvaardbaar is.

11.11 Luc Goutry (CD&V): Je

op de gedachtewisseling tussen de heer Arens en de heer Erdman. De heer Erdman zegt dat wij niet de pretentie hebben om een volkomen wet te maken. Ik sluit mij natuurlijk aan bij degenen die hun hart vasthouden bij een onvolkomen wetgeving, vooral op dit vlak. Het beste is nauwelijks goed genoeg. Wij hebben gisteren reeds betoogd dat het waanzinnig is dat nog niet over de wet is gestemd en de groene fractie al aankondigt dat men zich geen zorgen moet maken omdat men de wet wel zal aanpassen als ze niet voldoet.

Mijnheer de voorzitter, amendement 23 is een sleutelamendement. Hier lopen de wegen uiteen. Het verschil ligt in de gevolgde techniek door de paars-groene meerderheid, die de techniek van de legalisering van euthanasie is, die uit de strafwet wordt gehaald door een aparte wetgeving te maken waarin euthanasie wordt gedefinieerd en de voorwaarden worden vastgelegd die bepalen of al dan niet een misdrijf werd gepleegd. Wij hebben reeds herhaaldelijk gezegd dat dit voor ons veel stappen te ver gaat. Wij willen dat euthanasie in de strafwet blijft als een strafbaar feit, dat het er zelfs uitdrukkelijk in wordt vermeld omdat het vandaag nog niet als een nieuw fenomeen, naast moord en doodslag, in de strafwet is opgenomen. Wij willen dat dit wel gebeurt. Daarnaast moet in een omschrijving, een uitbreiding van de noodtoestand worden voorzien. Wij werken dus niet met de techniek van de legalisering. Wij zien het als een strafbaar feit. Er kan zich weliswaar een noodtoestand voordoen. In dat geval moet men zich noodzakelijkerwijze tot de techniek van de noodtoestand begeven om dit te kunnen oplossen. Dat brengt ons tot de stelling van het conflict van plichten bij geneesheren. De geneesheer heeft enerzijds, de plicht heeft om iemand te helpen en, anderzijds, kan dat alleen door iemand uit zijn lijden te verlossen.

Door de techniek van de noodtoestand willen wij op het uitzonderlijke karakter van euthanasie wijzen. Door het feit dat de pijnbestrijdingstechnieken zo veel vooruit zijn gegaan, zou het uitzonderlijk moeten zijn dat mensen in een toestand van niet te lenigen pijn komen. In dat geval moet men die mensen kunnen verlossen uit hun lijden. Daarvoor zou men op de formule van de noodtoestand kunnen terugvallen. Wij vinden daarvoor veel volgelingen. Veel rechtsgeleerden en maatschappelijk geëngageerde mensen zijn het hiermee eens. Mijnheer Erdman, onze wegen lopen dus technisch uiteen. U hebt voor de legalisering gekozen. Wij kiezen voor het behoud van euthanasie en zelfs het versterken ervan in het strafrecht waarbij in een perfect wettelijke uitweg wordt voorzien, namelijk de noodtoestand.

Een noodtoestand is een situatie waarin het overtreden van de strafrechtbepalingen en het schenden van de strafrechtelijk beschermde rechtsgoederen en rechtsbelangen het enige middel is om een ander belangrijk rechtsgoed of rechtsbelang te vrijwaren.

Ten slotte wil ik vermelden dat de noodtoestand onzes inziens ook de enige verdedigbare constructie is in het licht van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Dat stelt immers dat slechts in bijzondere uitzonderingssituaties het euthanasiserend handelen kan worden toegestaan.

Ik vat het samen. Wij hadden een wetgeving gewild – Ik blijf er even bij stilstaan omdat het als principe zeer belangrijk is voor ons – die sloeg op alle moeilijke problemen in verband met het levenseinde. Euthanasie op verzoek van de patiënt is een van de zes problemen waarmee geneesheren geregeld worden geconfronteerd. Volgens de geneesheren is het pas het zesde in volgorde van belangrijkheid. Wij zouden een perfect legale basis kunnen scheppen voor de schemerzone. Dat zou echter niet moeten gebeuren door euthanasie uit het strafrecht te halen.

voudrais réagir en premier lieu à la déclaration de M. Erdman. Il a dit qu'il n'avait pas la prétention d'élaborer des lois parfaites mais en cette matière importante, même la perfection ne suffit pas.

L'amendement n° 23 que nous avons déposé à l'article 3 est un amendement-clé dans lequel la différence entre notre conception et celle du gouvernement apparaît avec une clarté aveuglante. La coalition arc-en-ciel veut légaliser l'euthanasie alors que nous estimons, quant à nous, que l'euthanasie doit être inscrite expressément dans le code pénal. A nos yeux, l'euthanasie doit donc être punissable mais elle peut rester impunie lorsqu'on se trouve en présence d'un état de nécessité clairement défini. Ce n'est que de cette manière que l'on peut souligner le caractère exceptionnel de l'euthanasie et garantir l'équilibre délicat entre le devoir du médecin d'aider un patient et sa volonté de délivrer le patient de sa souffrance.

La notion d'état de nécessité est une condition essentielle qui permet de commettre un fait punissable pour préserver un autre bien juridique qui revêt plus d'importance. C'est la seule construction défendable et la seule qui n'entre pas en conflit avec la Convention européenne. Nous aspirons à une loi qui règle tous les problèmes majeurs ayant trait à la fin de vie. L'euthanasie n'est qu'un des six problèmes auxquels les médecins sont régulièrement confrontés et elle n'est même pas le problème le plus important.

maar door het integendeel erin te betonen en te voorzien in een bepaling betreffende de noodtoestand, dat een perfect legaal middel voor de artsen is.

Le **président**: Monsieur Arens, vous avez déposé un amendement n° 44 à l'article 3. Je vous invite à le défendre brièvement.

11.12 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, nous avons également discuté longuement de cet amendement, qui vise à supprimer les mots "mineur émancipé", hier, lors du débat. A cette occasion, le président de la commission de la Justice a d'ailleurs déclaré qu'il n'était pas nécessairement fier de tous les passages du texte de cette loi.

11.12 Joseph Arens (PSC): Het amendement strekt ertoe de woorden "of ontvoogde minderjarige" te schrappen, want de ontvoogding is geen regeling tot vervroegde meerderjarigheid.

Le **président**: Monsieur Arens, vous savez bien que si nous étions fiers de tous nos votes, nous attraperions un "gros cou".

11.13 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, ce que vous dites est grave.

Le **président**: C'est la vie!

11.14 Josy Arens (PSC): Vous croyez!

Le **président**: Et comment!

Monsieur Arens, vous avez aussi déposé un amendement n° 45 à l'article 3.

11.15 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, cet amendement vise à remplacer le texte figurant au §1er, premier alinéa, troisième tiret par: "Le patient se trouve en phase terminale..." Je ne vais pas vous le lire puisque que vous avez le texte en votre possession. En résumé, c'est en phase terminale de l'affection qu'il faut pouvoir agir et pas autrement.

11.15 Josy Arens (PSC): Amendement nr. 45 op artikel 3 strekt ertoe § 1, eerste lid te vervangen, omdat er enkel in de terminale fase moet kunnen worden opgetreden.

Le **président**: C'est le même raisonnement que tout à l'heure.

11.16 Josy Arens (PSC): Nous restons cohérents, monsieur le président.

Le **président**: Je vous le souhaite.

Le vote sur l'amendement n° 45 est réservé. Monsieur Arens, vous avez déposé un amendement n° 46 à l'article 3.

11.17 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, il s'agit ici encore d'un amendement important puisqu'il vise à remplacer les mots "souffrance physique ou psychique" par les mots "souffrance physique et psychique". Selon nous, il serait est grave de pouvoir agir dès le moment où une souffrance psychique seule est présente. C'est la raison pour laquelle nous avons remplacé le "ou" par le "et".

11.17 Josy Arens (PSC): Met ons amendement nr. 46 op artikel 3 beogen we de woorden "fysiek of psychisch lijden" te vervangen door de woorden "fysiek en psychisch lijden". Het zou immers bijzonder hachelijk zijn om enkel naar het criterium van het psychisch lijden te verwijzen.

Le **président**: Le vote sur l'amendement n° 46 est réservé.

De **voorzitter**: Mijnheer Goutry, wenst u amendement 24 kort te verdedigen?

11.18 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, de kapitale amendementen zitten vooraan en het vervolg bestaat meer uit technische amendementen die uiteraard korter kunnen worden

11.18 Luc Goutry (CD&V): L'amendement n° 24 vise à insérer au paragraphe 1. 3ième tiret. les

toegelicht. Hier wil ik echter even bij stilstaan omdat het gaat om het invoegen van het woord "terminale" in §1, 3e streepje. Het gaat met andere woorden om het beperken van de wetgeving tot de terminale patiënten of het openlaten van de deur voor het toepassen van euthanasie op niet-terminale patiënten, mensen die kennelijk niet binnen afzienbare tijd zullen overlijden. Het gaat dus om mensen die nog een ruime levensverwachting hebben. Deze wet zou het mogelijk maken dat die mensen geëuthanaseerd kunnen worden. Ik herhaal dat dit enig in de wereld is. Ook in Nederland kan dat niet. Totnogtoe kan nergens ter wereld legaal euthanasie worden toegepast op iemand die nog een ruime levensverwachting heeft. Dit is werkelijk een sleutelzaak. Ik wil er toch even aan herinneren dat de helft van de leden in de commissie voor de Volksgezondheid heeft bevestigd daartegen zeer grote bezwaren te hebben. Ik verwijs uiteraard ook naar de zeer serene en indrukwekkende uiteenzetting van collega Avontroodt en naar de toespraken van de heer Pieters en anderen die hebben gezegd dat zij bijzonder veel moeite hebben met het feit dat deze wet het als enige ter wereld mogelijk zou maken om in te grijpen bij niet-terminale patiënten.

Mijnheer de voorzitter, wij zetten hier reuzenschreden. De heer Erdman zegt wel dat het misschien over een onvolkomen wet gaat, maar beter dat dan geen wet. Het ideaal kunnen wij toch nooit bereiken. Deze wet gaat echter enorm ver. Het is een zo verregaande wet dat zij werkelijk uniek is. Zoiets bestaat nog nergens. Deze wet biedt mogelijkheden waarvan wij huiveren en waarvan wij zeggen dat ze niet kunnen. Wij wilden het begrip noodtoestand in de wet hebben. Wij wilden wel een regeling, maar geen regeling die zover gaat dat ze zelfs op niet-terminale patiënten kan worden toegepast.

Mijnheer de voorzitter, onze amendement komt erop neer dat wij bij het derde streepje, het woord "terminaal" tussen de woorden "medisch uitzichtloze" en "toestand" invoegen, dus: "medisch uitzichtloze terminale toestand".

De **voorzitter**: Mijnheer Goutry, uw amendement wordt aangehouden.

Mijnheer Pieters, u wil amendement nr. 107 verdedigen? Ik zie dat u niet op uw gebruikelijke plaats zit. In uw fractie is het blijkbaar de gewoonte van plaats te veranderen. Dat verontrust mij enigszins.

11.19 Danny Pieters (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, het is in deze Kamer zo moeilijk energie op te doen dat we daarvoor af en toe moeten verhuizen. Dat is de reden waarom ik van plaats veranderd ben.

De **voorzitter**: Ik wil daar niets uit concluderen. Ik stel alleen vast dat u niet op uw gebruikelijke plaats zit.

11.20 Danny Pieters (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik ben in dat opzicht een beetje als Johannes De Doper. Bij de komst van anderen sta ik mijn plaats af.

De **voorzitter**: Wil u uw amendement nr. 107 vanop die plaats verdedigen?

11.21 Danny Pieters (VU&ID): Eigenlijk wil ik al onze amendementen samen bundelen omdat het over een zeer beperkt aantal gaat. Er zitten twee rode draden in.

Een eerste rode draad is dat wij focussen – zoals ik gisteren uitvoerig heb uiteengezet – op het terminale karakter van de toestand van iemand bij wie euthanasie uitgevoerd wordt. Voor ons is euthanasie alleen dan acceptabel. Daarom hebben wij terzake een aantal amendementen ingediend.

mots "arrivé en phase terminale", afin de limiter l'euthanasie à la phase terminale. Aucun pays n'autorise l'euthanasie en dehors de la phase terminale. La moitié des membres de la commission de la Santé publique, y compris des membres de la majorité, s'y est vigoureusement opposée. Nous voulions une réglementation concernant l'état de nécessité.

11.21 Danny Pieters (VU&ID): Je vais traiter simultanément tous mes amendements, du n° 107 au n° 112. Ils s'articulent selon deux lignes de force: l'euthanasie ne peut être pratiquée qu'en phase terminale et la période qui sépare la déclaration anticipée et le moment de l'euthanasie ne peut être trop longue.

Een tweede rode draad die men in al onze amendementen kan ontwaren is dat wij willen dat het ogenblik waarop iemand te kennen geeft dat hij later geëuthanaseerd wil worden, voor het geval hij niet meer over al zijn mogelijkheden beschikt wanneer hij zich in een terminale fase bevindt of anderszins uitzichtloos lijdt, en het ogenblik waarop die euthanasie uitgevoerd wordt, in de tijd niet te ver uit elkaar zouden liggen. Dit betekent dat er een soort van versheidsdatum – als u mij dat woord toestaat – moet zijn voor dat soort wilsverklaringen.

Wij hebben ons tot die twee soorten amendementen beperkt.

De **voorzitter**: Mijnheer Pieters, u hebt nu de amendementen nrs. 107, 108, 109, 110, 111 en 112 verdedigd, die in feite articulaties zijn van dezelfde gedachtegang. Ik houd die amendementen nu dus aan.

Mijnheer Goutry, u verdedigt uw amendement nr. 25? Het lijkt wat op het amendement van de heer Arens. Hij zegt echter “en” terwijl u “of” zegt. U wil het woord “of” fysiek schrappen?

11.22 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, collega's, ik kan alleen maar herhalen dat het hier over kapitale amendementen gaat. Wij moeten ons goed bewust zijn van de inzet ervan. Het gaat er hier om of wij toelaten dat mensen wegens psychisch lijden geëuthanaseerd worden. Ondanks alle verklaringen daarover, ondanks het feit dat wij een unaniem advies bereikt hadden in de commissie voor de Volksgezondheid, en ondanks het feit dat daarover met veel inzet gedebatteerd is, zal vanavond wanneer de tekst wordt aangenomen zoals hij nu is, duidelijk blijken dat “een patiënt die zich in een medisch uitzichtloze toestand bevindt van aanhoudend en ondraaglijk fysiek of psychisch lijden” geëuthanaseerd kan worden.

Een persoon die zich, met andere woorden, bevindt in een toestand van aanhoudend en ondraaglijk psychisch lijden, kan op zijn verzoek een aanvraag doen tot euthanasie. Wij vinden het ongehoord dat psychiatrische patiënten, kwetsbare mensen, waar vragen bij hun wilsbekwaamheid kunnen worden gesteld, een soort van zelfbeschikkingsrecht krijgen en aanspraak kunnen maken op euthanasie. Dat maakt geen deel uit van een gangbare medische praktijk en wij denken niet dat veel artsen met die vraag worden geconfronteerd. Weinig of geen dokters hebben aan parlementsleden gevraagd hierover wetgevend werk te maken, om zo uit de knoeiboel te geraken. Ik heb hierover nooit opmerkingen horen maken. Wij regelen hier dus aangelegenheden die wij niet hoeven te regelen en wij zouden er dus beter met onze handen af blijven. Die bepaling moet, zoals ik gisteren heb gezegd, als symbool dienen, om de mensen aan te tonen dat er een zogezegd vooruitstrevende euthanasiewetgeving wordt uitgewerkt. Wij kunnen ons daarin geenszins herkennen en wij vinden het zeer gevaarlijk dat die bepaling in de wet opgenomen blijft. Ondanks alle ronkende verklaringen blijft de tekst wat hij is en hij is klaar en duidelijk: mensen die een ondraaglijk lijden op psychisch vlak ondervinden, zullen in aanmerking komen voor euthanasie.

De **voorzitter**: Mijnheer Laeremans wenst het woord in verband met het amendement nummer 25 en de gedachtegang ervan.

11.23 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, aanvullend doe ik opmerken dat het amendement overeenstemt met een van de aanbevelingen van de commissie voor de Volksgezondheid. Ik kijk bijzonder nieuwsgierig uit naar het stemgedrag van Agalev in het dossier. Was Agalev immers niet bekommerd om de psychiatrische patiënten?

11.22 Luc Goutry (CD&V): L'amendement n° 25 tend à supprimer la possibilité de pratiquer l'euthanasie pour des raisons de souffrance psychique. Pour nous, l'euthanasie n'est pas acceptable dans un tel cas. La question se pose en outre de savoir si ces patients sont effectivement en mesure d'exprimer leur volonté. Les médecins ne sont pas non plus demandeurs d'une telle réglementation.

11.23 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Ce point de vue est conforme à une des recommandations de la commission de la Santé publique. J'attends de voir comment Agalev va voter sur cette question.

De **voorzitter**: Het amendement nummer 25 is verdedigd en ik houd het aan.

Mevrouw Schauvliege verdedigt nu het amendement nummer 26.

11.24 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, zoals wij gisteren uitvoerig hebben uiteengezet, vinden wij het belangrijk dat bij een aanvraag tot euthanasie wordt nagegaan of er geen andere mogelijkheden zijn om de pijn en het lijden van de patiënt te lenigen. Het amendement op artikel nummer 3 gaat dan ook in die richting en bepaalt dat moet worden onderzocht of de patiënt niet met andere middelen kan worden geholpen.

11.24 Joke Schauvliege (CD&V): L'amendement n° 26 tend à inscrire dans la loi qu'il faut d'abord chercher à déterminer s'il n'existe pas d'autres possibilités d'apporter une solution au problème du patient.

De **voorzitter**: Mevrouw Schauvliege, ik houd het amendement nummer 26 aan. Nu volgt het amendement nummer 27 van de heren Van Parys, Goutry en Vande Walle en van mevrouw Schauvliege.

11.25 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit heel belangrijk amendement gaat over de invoering van een palliatieve filter. Wij vragen hier dat eerst wordt nagegaan in hoeverre de palliatie een oplossing kan bieden voor de patiënt. Vooraleer de arts tot euthanasie overgaat, is hij verplicht te rade te gaan bij een palliatieve deskundige over andere mogelijkheden om de pijn, het psychisch lijden en de morele nood van de patiënt te lenigen.

11.25 Joke Schauvliege (CD&V): Je demande à tous les membres de soutenir notre amendement n° 27 sur le filtre palliatif: il faut d'abord déterminer avec un expert palliatif si des soins palliatifs ne sont pas envisageables.

Gisteren hebben diverse sprekers gezegd dat zij achter het amendement staan en dat ook zij vinden dat de palliatieve filter moet worden ingebouwd. Ik zou dan ook willen oproepen om het amendement zeker goed te keuren.

De **voorzitter**: Ik houd het amendement nummer 27 aan. Er is het amendement nummer 91 van de heren Van Parys en Vande Walle en mevrouw Schauvliege.

11.26 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het amendement strekt ertoe dat de arts zelf moet kunnen beslissen of hij nog andere personen wil consulteren of hij andere wetenschappers of wetenschappelijke werken wil raadplegen.

11.26 Joke Schauvliege (CD&V): L'amendement n° 91 vise à ce que le médecin puisse décider lui-même de consulter d'autres scientifiques ou travaux scientifiques.

De **voorzitter**: Ik houd het amendement nummer 91 aan. Wij komen nu tot amendement nummer 28 op artikel 3.

Op artikel 3 is er een amendement nr. 28 van de heren Van Parys, Goutry, Vande Walle en mevrouw Schauvliege. Wie verdedigt dit amendement?

11.27 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het gaat hier opnieuw om het inbouwen van een palliatieve filter. Dit zal nog een paar keer terugkomen omdat het telkens van toepassing is op een aantal zorgvuldigheidsvoorwaarden.

11.27 Luc Goutry (CD&V): L'amendement n° 28 concerne également le filtre palliatif. La Fédération pluraliste de soins palliatifs a demandé que soient repris dans la loi ces renseignements obligatoires à fournir aux patients sur sa santé, son espérance de vie, l'amélioration éventuelle de son confort et l'analgésie. Je m'associe à l'appel émouvant lancé la nuit dernière par M. Van Parys pour que soit soutenu cet amendement qui améliorera substantiellement le projet et qui va largement favoriser le consensus.

Ik wil toch nog even herhalen dat deze week de pluralistische Federatie voor Palliatieve Zorg Vlaanderen, die alle knowhow verenigt die in Vlaanderen aanwezig is op het gebied van palliatieve zorg en die wordt voorgezeten door professor Distelmans van de VUB, ons heeft gevraagd deze filter op te nemen in de wetgeving. Volgens de federatie moet er in de wetgeving in een verplichte consultatieprocedure worden voorzien zodat patiënten volledig worden ingelicht over hun gezondheidstoestand, levensverwachting, mogelijke verbetering van hun comfort en mogelijkheden op het vlak van pijnbestrijding. Op die manier wordt een patiënt die om euthanasie vraagt, verplicht die zogenaamde filter te passeren waarbij kan worden bekeken op welke manier hij kan worden geholpen. Wij vinden het aberrant dat mensen het recht krijgen

om uit het leven te stappen met de bijstand van anderen als niet al het mogelijke is geprobeerd om de patiënt op een zinvolle manier te helpen.

Dit is de reden waarom wij steeds terugvallen op die baseline, die basispositie: een noodtoestand die niet meer kan worden verholpen. Wij willen absoluut dat die filter er komt.

Mijnheer de voorzitter, ik wil mij aansluiten bij de woorden van collega Van Parys toen hij vannacht om drie uur een vrij emotionele oproep heeft gedaan aan alle collega's om hen te wijzen op de inzet van dit debat. Wij hebben niemand horen verklaren dat hij een tegenstander is van die palliatieve filter. Integendeel, wij hebben mevrouw Leen en anderen uit de groene fractie met verve en kennis van zaken het belang hiervan horen verdedigen. Ook dokter Avontroodt en anderen hebben de vraag gesteld waarom men dit aan patiënten moet onthouden. Zij zijn eveneens van mening dat alles moet worden gedaan om mensen te informeren.

Wij kunnen absoluut niet begrijpen waarom men zo een simpel amendement niet kan aanvaarden. Dit is trouwens de enige vraag die door de pluralistische Federatie voor Palliatieve Zorg Vlaanderen werd gesteld met betrekking tot dit wetsontwerp. Ik herhaal dan ook de emotionele vraag van collega Van Parys. Ik voeg er al mijn kracht en deze van mijn fractieleden aan toe. Collega's, bezin u en steun dit amendement. Het zal dit wetsontwerp fel verbeteren en iets menselijker maken. Wellicht zal het ook de weg naar een consensus mogelijk maken.

De **voorzitter**: Ik houd de stemming aan over het amendement nr. 28 op artikel 3. Er is een amendement nr. 3 van mevrouw Van de Casteele en mijnheer Borginon.

11.28 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik zou even willen ingaan op dit amendement nr. 3.

Het gaat hier om een amendement dat ook anderen hadden kunnen indienen want het is een letterlijk uittreksel uit de tekst in verband met de palliatieve filter van de commissie voor de Volksgezondheid die unaniem werd goedgekeurd. Gisterenmorgen lazen wij in De Standaard dat Agalev en Ecolo nog zouden proberen een palliatieve filter in te lassen in de wet. Volgens de auteur van het artikel kunnen zij rekenkundig echter niet voor een doorbraak zorgen. Wij hebben eens geteld en wij hebben vastgesteld dat zij dat wel kunnen. Agalev/Ecolo kunnen perfect voor een doorbraak zorgen want alle oppositiepartijen – ik zeg dit omdat dit amendement van de Spirit-leden komt – steunen dit amendement.

Als Agalev en Ecolo meedoen, dan is de palliatieve filter gerealiseerd. Ik ben er bijna van overtuigd dat zij niet anders kunnen dan dit amendement goedkeuren. Wij zullen dan ook met zeer veel belangstelling uitkijken naar hun stemgedrag bij amendement nr. 3.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik houd dus amendement nr. 3 van mevrouw Van de Casteele en de heer Borginon, verdedigd door de heer Laeremans, aan.

De heer Pieters heeft zijn amendementen reeds verdedigd. Ik houd amendement nr.108 op artikel 3 aan.

Monsieur Arens, vous avez déposé l'amendement n° 47 à l'article 3, §2.

11.29 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, vous connaissez notre position. Quand un patient demande l'euthanasie, c'est beaucoup plus un appel au secours. un appel à l'aide qu'il adresse aux autres.

11.28 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Finalement, l'amendement n° 3 aurait pu être présenté par n'importe qui car il reprend littéralement une des conclusions des travaux de la commission de la Santé publique relatifs aux soins palliatifs. Selon le quotidien *De Standaard*, Agalev aurait malgré tout la volonté d'opérer une percée. Si Agalev et Ecolo le veulent, ils peuvent en effet faire la différence. S'ils adoptent cet amendement, de même que tous les autres partis de l'opposition, le filtre palliatif deviendra réalité. Nous attendons leurs votes avec impatience.

11.29 Joseph Arens (PSC): Wij willen met ons amendement nr. 47 verplichten dat er eerst palliatieve

C'est pour lui permettre de bénéficier des soins palliatifs que nous avons introduit cet amendement au-travers duquel nous souhaitons compléter le § 2 de l'article 3 par un 1°bis, c'est-à-dire rendre obligatoire ce passage par les soins continus ou les soins palliatifs.

zorg wordt verleend.

Le **président**: Monsieur Arens, je retiens votre amendement.

Op artikel 3 heb ik amendement nr. 106 van de heren Van Parys, Goutry, Vande Walle en mevrouw Schauvliege.

11.30 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit is een uitbreiding van de palliatieve zorg, van hetgeen wij eigenlijk verplicht aan palliatieve zorg in de euthanasiewet willen opnemen. Het is altijd maar een versterking van de palliatieve zorg. Immers, wij vinden dat als palliatieve zorg echt een alternatief voor euthanasie is, men dat fysiek en materieel aan elkaar moet binden, in hetzelfde ontwerp, in dezelfde wet. Men moet dan geen twee parallelle ontwerpen afleveren die uiteindelijk de vrijblijvendheid van de keuze kennen. Trouwens, een wetsontwerp over palliatieve zorg dat nergens op lijkt, dat niets te betekenen heeft, wat moet men daarmee? Hier brengen wij iets in dat wij zelf hebben geformuleerd in een ander wetsvoorstel. Wij geven in ons amendement een definitie van palliatieve zorg en breiden het recht van de patiënt op palliatieve zorg uit, zowel thuis als in de verzorgingsinstelling. De Nederlandse scen-artsen hebben het ons in de hoorzittingen gezegd: meer en meer werken zij aan de thuisverzorging van mensen, aan het thuis laten sterven en het geven van palliatieve zorgen. Die thuiszorg is hier dus een zeer belangrijk gegeven.

11.30 Luc Goutry (CD&V): Notre amendement 106 vise une extension des soins palliatifs qui sont une solution de rechange pour l'euthanasie. Il faut éviter des lois parallèles. Cet amendement reprend notre ancienne proposition de loi. Nous donnons une définition précise aux soins palliatifs et nous arrêtons le droit aux soins palliatifs par analogie avec le système existant aux Pays-Bas.

De **voorzitter**: Amendement nr. 106 op artikel 3 wordt aangehouden.

Ik kom thans bij het amendement nr. 29 op artikel 3 van de heren Van Parys, Goutry, Vande Walle en mevrouw Schauvliege.

11.31 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit amendement strekt ertoe de arts die in gesprek gaat met de patiënt, te laten nagaan of is voldaan aan alle grondvoorwaarden die in de wet zijn opgenomen.

11.31 Joke Schauvliege (CD&V): Notre amendement 29 vise à obliger le médecin à vérifier que toutes les conditions primordiales pour autoriser la pratique de l'euthanasie sont réunies.

De **voorzitter**: Amendement nr. 29 op artikel 3 wordt aangehouden.

Monsieur Arens, vous avez un amendement n° 49 à l'article 3. Il vise, au §2, 2°, à remplacer le mot "ou" par le mot "et".

Je retiens cet amendement.

Vous avez aussi un amendement n° 48 à l'article 3.

11.32 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, cet amendement vise, au §2, 2°, à insérer les mots "malgré le secours des traitements adéquats" entre les mots "du patient" et les mots "et de sa volonté".

Le **président**: Je retiens cet amendement.

Ik kom thans bij het amendement nr. 30 van de collega's Van Parys, Goutry, Vande Walle en Schauvliege op artikel 3. Wie verdedigt dat amendement?

11.33 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit amendement strekt ertoe, zoals gisteren ook toegelicht, de tweede arts die moet aiconsulteerd worden te verplichten na te gaan of aan alle

11.33 Joke Schauvliege (CD&V): L'amendement n° 30 entend imposer au second médecin qui est

voorwaarden is voldaan, niet aan een bepaalde voorwaarde, maar aan alle voorwaarden, wat nu niet voorzien is in het ontwerp.

consulté de vérifier si toutes les conditions légales pour autoriser la pratique de l'euthanasie sont réunies et non pas uniquement quelques conditions isolées.

De **voorzitter**: Ik weerhoud uw amendement nr. 30 op artikel 3.

De heer Danny Pieters heeft reeds het amendement nr. 110 op artikel 3 verdedigd. Dit amendement wordt weerhouden.

Eer is een amendement nr. 31 van de collega's Van Parys, Goutry, Vande Walle en Schauvliege, ook op artikel 3.

11.34 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, iedereen is het erover eens dat de huisarts een centrale rol speelt in de gezondheidszorg. Wij vinden het zeer belangrijk dat de huisarts die de patiënt goed kent, die hem altijd verzorgd heeft, ook geconsulteerd wordt wanneer het over euthanasie gaat. Dit amendement voorziet in de raadpleging van de huisarts.

11.34 Joke Schauvliege (CD&V): L'amendement n° 31 vise à ce que le patient soit également obligé de consulter son médecin généraliste personnel. Nous souhaitons accentuer le rôle spécifique des soins de première ligne.

De **voorzitter**: Ik weerhoud amendement nr. 31 op artikel 3.

Monsieur Arens, je vous donne la parole pour défendre un amendement n° 51 à l'article 3 présenté également par MM. Detremmerie, Paque et Smets.

11.35 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, nous souhaitons remplacer le §2, 4° par le texte qui suit: "recueillir l'avis de l'équipe soignante et de l'équipe palliative sur l'ensemble des conditions visées par le §1er ainsi que de tout tiers ou de toute cellule d'aide à la décision susceptibles d'être utilement consultés".

Cet amendement n'est pas très long mais il a son importance à cet emplacement.

Le **président**: Le vote sur l'amendement 51 à l'article 3 est réservé.

Het amendement nr. 4 van de collega's Van de Castele en Borginon op artikel 3 strekt ertoe paragraaf 3 te schrappen. Er wordt naar de verantwoording verwezen. Ik houd het amendement aan.

Ik kom thans bij het amendement nr. 32 van de collega's Van Parys, Goutry, Vande Walle en Schauvliege. Dat is hetzelfde amendement als dat van de collega's Van de Castele en Borginon. Het strekt ertoe paragraaf 3 te schrappen.

11.36 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, misschien tot vervelens toe maar het is zo belangrijk dat we geen enkele kans willen laten liggen. Het gaat hier inderdaad om leven en dood.

Wij willen nogmaals bevestigen dat paragraaf 3 schrappen betekent dat wij de deur dichtdoen voor niet-terminale patiënten omdat dit volgens ons echt tien stappen te ver is. Het debat is zo onrijp. De consensus is zo klein, is zo politiek vertaald in termen van meerderheid en minderheid, dat dit nooit het voldoende maatschappelijk-ethisch draagvlak biedt, al van bij de start, laat staan dat we nog zo ver zullen gaan om niet-terminale patiënten in de wetgeving op te nemen. Bovendien – en ik gebruik dit als gezagsargument – hebben slechts 800 van de 35 000 artsen in ons land laten blijken dat zij dit wetsontwerp steunen. Wij bieden hiermee dus geen antwoord op wat de dokters vragen. Integendeel, wij schrikken de dokters af, want zij worden hier opgezadeld met een ongelofelijke implicerende verantwoordelijkheid om ook euthanasieverzoeken van niet-terminale patiënten te moeten inwilligen. Dit is onverdraaglijk.

11.36 Luc Goutry (CD&V): Notre amendement n° 32 tend à supprimer le paragraphe 3. L'euthanasie sur des patients en phase non terminale est pour nous intolérable. L'adhésion sociale au projet à l'examen est en outre insuffisante: seulement 800 médecins sur 35.000 l'appuient. Nous espérons malgré tout atteindre un large consensus à ce sujet. Nous mettrons en œuvre tous les moyens dont nous disposons pour empêcher cette modification de loi.

Wij zullen alle mogelijke middelen, zoals collega Van Parys deze nacht heeft aangekondigd, inzetten wanneer wij niet zouden gehoord worden in deze discussie die we niet onzinnig achten. Wij denken nog altijd dat het mogelijk is dat er hier vanmiddag nog dingen veranderen, dat men tot inzicht komt, dat we tot consensus komen en dat we van elkaar dingen aanvaarden. Als dat niet het geval zou zijn, dan zullen we alle middelen die wij in ons bereik hebben, aanwenden om vooralsnog de wetgeving te doen vallen.

Le **président**: Chers collègues, j'ai en fait quatre amendements à l'article 3 qui visent le même objet: l'amendement 4 de Mme Van de Casteele et de M. Borginon; l'amendement 32 de M. Goutry; l'amendement 52 de M. Arens et l'amendement 111 de M. Danny Pieters. Je suppose que la justification est la même, à savoir la suppression du §3 que nous connaissons bien.

11.37 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, permettez-moi de faire un petit ajout. Il est vrai que cet amendement déposé en commission n'a pas le même sens que celui déposé hier et qui précise ce qu'est la phase terminale.

11.37 Joseph Arens (PSC): Wij wensen dat het advies van het verplegend personeel en van het team voor palliatieve zorg wordt ingewonnen, alsook het advies van alle derden wier advies nuttig kan zijn.

Le **président**: Il faut bien réfléchir: vous avez précisé la phase terminale et votre amendement tend à supprimer la phase non terminale.

11.38 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, c'est aussi clair et aussi cohérent que cela.

De **voorzitter**: Amendement nr. 111 van de heer Pieters op artikel 3 wordt aangehouden. Amendement nr. 112 op artikel 3 is al verdedigd en wordt aangehouden.

De stemming over het artikel 3 en de amendementen wordt aangehouden.

Op artikel 4 heb ik een amendement van de heer Annemans en de heer Laeremans ertoe strekkend dit artikel 4 te laten vallen. Dat zit ook al in uw amendement om de artikelen 1 tot 16 te laten vallen.

11.39 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, artikel 4 handelt over de wilsverklaring. Zeker dat hoofdstuk wensen wij met recht en rede uit deze wet te laten verdwijnen. Ik zou er de nadruk willen op leggen dat dit amendement verschilt van de andere amendementen. Artikel 4 inzake de wilsverklaring kunnen wij absoluut niet steunen.

11.39 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): L'article 4 traite de la déclaration anticipée. Par l'amendement 19, nous voulons annuler cet article car, pour nous, il est absolument inacceptable.

De **voorzitter**: Mijnheer Erdman, ik moet u zeggen dat de vertaling van het woord "wilsverklaring" in "la déclaration anticipée" mij heeft getroffen. C'est une observation de juristes.

Le **président**: La traduction de "wilsverklaring" par "déclaration anticipée" m'a étonné, Monsieur Erdman.

Ik zal amendement nr. 19 op hetzelfde artikel 4 aanhouden.

Mijnheer Goutry, het amendement nr. 33 van Van Parys, Goutry, Vande Walle en Schauvliege heeft hetzelfde doel als amendement nr. 19? U wenst dit artikel ook te doen vervallen?

11.40 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, collega Schauvliege zou, omwille van het belang, toch een toelichting wensen te geven indien u dit uiteraard toestaat.

De **voorzitter**: U hebt het woord, mijnheer Goutry.

11.41 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik heb geen woorden

te verlenen. Het komt u toe het woord te geven. Dat is evident.

De **voorzitter**: Amendement nr. 33 is aangehouden.

Monsieur Arens, je suppose que l'amendement n° 53 à l'article 4 concerne également le mineur émancipé?

11.42 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, c'est le même amendement pour les mineurs émancipés mais nous sommes d'accord de le retirer si le président Erdman nous apporte une autre solution.

Le **président**: Le vote sur l'amendement n° 53 est réservé.

Ik ben te vlug geweest, mijnheer Goutry. Gaat u amendement nr. 33 verdedigen, mevrouw Schauvliege? Dit amendement vraagt de schrapping van artikel 4.

11.43 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit amendement heeft inderdaad betrekking op de schrapping van artikel 4. De grondvoorwaarde voor euthanasie is de vrije wil van de betrokkene. Daarom is het voor ons onaanvaardbaar dat iemand die zijn wil niet meer kan uiten ook wordt geëuthanaseerd. Daarom is het logisch dat het artikel 4 wordt geschrapt.

11.43 Joke Schauvliege (CD&V): L'amendement n° 33 tend à supprimer l'article 4. La condition fondamentale pour procéder à une euthanasie est le plein gré de l'intéressé. La personne qui est incapable d'exprimer librement sa volonté ne peut faire l'objet d'une euthanasie.

Le **président**: Monsieur Arens, votre amendement n° 53 à l'article 4 est, je pense, la suite logique de l'amendement précédent à l'article 2.

De heer Pieters heeft zijn amendement nr. 113 op artikel 4 reeds verdedigd. Hetzelfde geldt voor amendement nr. 114 van Danny Pieters op artikel 4. De beide amendementen worden uiteraard aangehouden en ik zal ook zijn amendement nr. 115 op artikel 4 aanhouden.

En conséquence, l'article 4 est réservé.

Je vérifie que je n'ai pas d'amendement à l'article 5. Non.

Bij mijn weten zijn er geen amendementen ingediend op artikel 5. Het is dus aangenomen.

Vervolgens heb ik een amendement nr. 34 tot invoeging van een artikel 5bis van de collega's Van Parys, Goutry, Vandewalle en Schauvliege.

De heer Goutry heeft het woord voor de verdediging van dit amendement.

11.44 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, wij zijn bij de behandeling van onderhavig wetsontwerp tot de vaststelling gekomen dat er zelfs niet eens in sancties is voorzien wanneer bepaalde onderdelen van de procedure niet worden gevolgd. Het bewijst werkelijk dat men er zeer laks mee omgaat, dat men een apart hoofdstuk wilde, een legalisering van euthanasie, waarbij men dan blijkbaar vertrekt vanuit het vertrouwen in de artsen, dat hier nochtans vaak in vraag is gesteld.

Vanuit de PS-fractie hebben we gisterenavond vernomen dat ze in die artsen niet zo veel vertrouwen stellen. Wij wel, maar we vinden toch dat bij een procedure zoals deze, waarbij het gaat over leven en dood, wat dus onomkeerbaar is, er uiteraard een sanctie moet worden ingeschreven. Er moet een afdwingbaarheid, een handhavingmogelijkheid, zijn. Vandaar dat wij een artikel 5bis wensen in te voegen waarbij duidelijk wordt bepaalt dat, wanneer een arts niet binnen de voorziene periode aangifte doet van zijn euthanasiedaad aan de federale evaluatiecommissie, een duidelijke sanctie kan worden

11.44 Luc Goutry (CD&V): Nous souhaitons insérer un article 5 bis, qui instaure précisément des sanctions à l'encontre des médecins qui pratiqueraient l'euthanasie sans suivre correctement et rigoureusement la procédure complète établie à cet effet. Ce projet de loi se fonde sur la confiance du patient dans son médecin, mais dans le cas de procédures irréversibles comme celle-ci, il convient de prévoir l'application de sanctions lorsqu'il n'a pas été fait rapport à la commission d'évaluation dans le délai imparti.

uitgesproken.

De **voorzitter**: Amendement nr. 34 wordt aangehouden.

Amendement nr. 35 van dezelfde indieners heeft tot doel een artikel 5ter in te voegen. De heer Van Parys heeft het woord om het te verdedigen.

11.45 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het amendement nr. 35 geeft ons de gelegenheid het alternatief van de CD&V-fractie te vertalen.

Ons standpunt is het volgende: ten eerste, wij zeggen dat vele vragen tot levensbeëindiging vragen tot hulp zijn. Dan moeten wij in staat zijn om die mensen ook de nodige hulp en bijstand te bieden, via palliatieve zorg, via hulpverlening, via omkadering, zodat deze mensen in alle rust het einde van het leven kunnen beleven en dat zij dat kunnen doen in sereniteit en met een bepaalde intensiteit.

Wanneer al deze middelen zijn uitgeput en niets meer helpt, zeggen wij dat euthanasie gerechtvaardigd kan zijn. Dan is dit geen misdrijf meer en dan ontstaat precies die noodtoestand die euthanasie rechtvaardigt.

Dit is het alternatief dat wij de meerderheid aanbieden.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Parys, u hebt bij dit amendement een zeer lange verantwoording gegeven, die het document in kwestie aanhaalt. Ik signaleer dit aan de Kamer. Ik houd het amendement nr. 35 tot invoeging van een artikel 5ter dus aan.

Vervolgens is er amendement nr. 36 dat ertoe strekt een artikel 5quater in te voegen.

11.46 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het amendement nr. 36 is het gevolg van het vorige. Wanneer wij uitgaan van de constructie van de noodtoestand, dan zeggen wij dat euthanasie in principe strafbaar blijft omwille van het feit dat het een uitzonderlijke handeling is, die strafbaar moet blijven, maar waarbij in geval van rechtvaardiging in uitzonderlijke situaties, er geen vervolging mogelijk wordt.

11.45 Tony Van Parys (CD&V): L'amendement n° 35 vise à insérer un article 5ter nouveau. Nous voulons que le patient vive sa fin de vie dans les conditions les plus confortables et les plus sereines possibles, entouré des meilleurs soins palliatifs possibles. Une demande d'euthanasie est souvent un appel à l'aide. Ce n'est que lorsque toutes les mesures d'accompagnement ont été épuisées que la possibilité d'euthanasie peut être envisagée en dernière instance. A nos yeux, l'euthanasie est toujours liée à un état de nécessité.

11.46 Tony Van Parys (CD&V): L'amendement n° 36 vise à insérer un article 5quater nouveau. Il est au fond la conséquence juridique de l'amendement n° 35. L'euthanasie doit toujours demeurer une situation exceptionnelle. Elle doit rester punissable en principe, à l'exception d'un certain nombre de situations très spécifiques qu'il faut décrire scrupuleusement.

De **voorzitter**: Mijnheer Laeremans, u hebt een amendement nr. 20 in bijkomende orde ingediend – ik denk samen met de heer Annemans – om de hoofdstukken 6 tot 13 te schrappen.

11.47 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, het gaat over de controle en de evaluatiecommissie, die zogezegd de toepassing van de wetgeving inzake euthanasie moet controleren. Gisteren heb ik uitvoerig en duidelijk toegelicht dat die commissie daarvoor helemaal niet zal zorgen, dat zij geen goede toepassing waarborgt. Integendeel, het zal een doofpotcommissie zijn, waardoor uiteindelijk niets meer bij het parket zal terechtkomen. Over de lichtere zaken zal een van de groepen binnen die commissie steeds een veto uitspreken en zwaardere zaken zullen gewoon niet aan die commissie worden aangegeven. Wij vinden die hele commissie een farce. Wij geloven er niet in. Het ondermijnt het laatste stukje geloofwaardigheid dat die hele wet zou kunnen hebben. Het is er mede het bewijs van dat het een zeer slechte wet is. Daarom hopen wij dat alsnog een meerderheid wordt gevonden om die commissie, en eigenlijk ook de hele wet, niet goed te keuren.

11.47 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): L'amendement n° 20 en ordre subsidiaire vise à supprimer les articles 6 à 13. Il constitue l'expression de notre profonde méfiance à l'égard de la commission de contrôle et d'évaluation. Nous sommes convaincus dès à présent que les activités de cette commission ne serviront à rien. Les cas sérieux ne seront jamais portés devant la commission et celle-ci opposera toujours son veto aux cas moins graves.

De **voorzitter**: De stemming over amendement nr. 20 is aangehouden.

Ik heb hier een amendement nr. 37 op artikel 7 van de collega's Goutry, Van Parys, Vande Walle en Schauvliege.

11.48 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het ontwerp bepaalt dat de federale evaluatiecommissie het registratiedocument moet opstellen, waarmee de arts gepleegde euthanasie moet aangeven. Voor ons is dat onaanvaardbaar. Blijkbaar heeft de wet op de zwangerschapsafbreking daarvoor model gestaan. Wij hebben vastgesteld dat daarin heel wat problemen zijn gerezen. Daarom stellen wij voor dat de Koning de registratiedocumenten zou opstellen.

11.48 Joke Schauvliege (CD&V): L'amendement n° 37 à l'article 7 a pour but de déléguer au Roi la rédaction du document d'enregistrement destiné au médecin pratiquant l'euthanasie au lieu de la confier à la commission de contrôle.

De **voorzitter**: Het amendement nr. 37 op artikel 7 is aangehouden.

Het amendement nr. 116 op artikel 7 van de heer Danny Pieters wordt aangehouden.

Ik kom thans bij het amendement nr. 38 op artikel 8 van de collega's Van Parys, Goutry, Vande Walle en Schauvliege.

11.49 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, wij verwerpen de stelling dat het handhavingsbeleid en het vervolgingsbeleid met betrekking tot een wet die zal worden gekwalificeerd als de meest verregaande ter wereld, in handen komt van een evaluatiecommissie die slechts met een tweederde meerderheid kan beslissen dat het dossier pas dan aan het openbaar ministerie wordt overgemaakt. Dat is een verzuild handhavingsbeleid, een verzuild vervolgingsbeleid. Wij aanvaarden dat niet. Wij wensen dat het openbaar ministerie vrijuit en terzake onafhankelijk de sociale controle kan verzekeren.

11.49 Tony Van Parys (CD&V): L'amendement n° 38 à l'article 8 vise à confier directement au ministère public le respect des règles et les poursuites en matière d'euthanasie. A notre avis, la commission de contrôle et d'évaluation ne doit pas en être chargée car il lui faut une majorité des deux tiers pour renvoyer un dossier devant le parquet.

De **voorzitter**: Dat is ook gisteren ruim aan bod gekomen in de algemene bespreking. Het amendement nr. 38 op artikel 8 wordt aangehouden.

Ik kom thans bij het amendement nr. 39 op artikel 9.

11.50 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het wetsontwerp bepaalt dat ten behoeve van de wetgevende kamers – dat zal in de toekomst moeten worden bijgesteld, want er zal klaarblijkelijk maar één wetgevende kamer zijn – de commissie, voor het eerst binnen de twee jaar na het van kracht worden van deze wet en nadien tweejaarlijks, een verslag en aanbevelingen moeten opstellen. Het klinkt nogal koel en kil, maar er staat dat deze aanbevelingen kunnen leiden tot een wetgevend initiatief en/of andere maatregelen inzake de uitvoering van deze wet.

11.50 Luc Goutry (CD&V): L'amendement n° 39 à l'article 9 veut souligner le fait que le Parlement doit disposer d'un instrument permettant une évaluation dans le détail de la réglementation relative à l'euthanasie. Le projet de loi est beaucoup trop vague sur la question. Le rapportage doit être optimal.

Dat is vrij vaag omschreven. Het lijkt alsof er staat: "Mocht u iets te binnen schieten, dat verbeterd kan worden, laat het ons dan weten". Wij willen die tekst toch wat stringenter maken. Daarom wensen wij dat er een rapportage komt van feiten die kunnen leiden tot een betere medische begeleiding en een psychosociale opvang van de ongeneeslijk zieken, inzonderheid de verbetering en de uitbreiding van de palliatieve zorgverlening. Het is eigenlijk wezenlijk dat er herhaaldelijk toetsingsmomenten komen. Zo niet zien wij de zin van artikel 9 totaal niet in. Artikel 9 heeft de bedoeling om de wetgever steeds opnieuw te confronteren met het werk dat hij nu verricht en dat voor ons slecht werk is, als het op die manier wordt gehandhaafd. Op zijn minst zullen we om de twee jaar het werk hier nog eens kunnen overdoen. tenminste als er enige belanstelling voor is. In verband met

abortus heeft de geschiedenis uitgewezen dat er nooit nog over het verslag in het Parlement wordt gesproken. Wat euthanasie betreft, zullen wij de vinger alvast aan de pols houden en vragen dat de evaluatiebespreking wel wordt gevoerd. In ieder geval willen wij minstens dat er een betere rapportage is waarbij duidelijk wordt aangegeven op welke specifieke terreinen, ook op het vlak van de psychosociale begeleiding van patiënten en de opvang van patiënten, er aanbevelingen kunnen worden geformuleerd.

De **voorzitter**: Ik houd dus uw amendement nummer 39 op artikel 9 aan.

Au même article 9, M. Arens a déposé l'amendement n° 82.

11.51 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, il était logique que nous propositions cet amendement pour la bonne et simple raison que le projet qui nous est présenté concerne simplement l'évaluation de l'exécution de cette loi. Mais étant donné que cette loi – nous l'avons tous reconnu – est une très mauvaise loi, nous estimons qu'il serait nécessaire de l'évaluer plutôt sur la base d'autres données que celles que vous proposez, notamment par le biais de la réduction du nombre d'euthanasies et de l'amélioration de l'accompagnement des personnes en fin de vie ou souffrant d'affections accidentelles ou pathologiques graves et incurables. Notre discours est donc tout à fait cohérent par rapport aux propos que nous avons tenus jusqu'à présent.

Le **président**: Le vote sur l'amendement est réservé.
J'ai alors l'amendement n° 83 à l'article 9.

11.52 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, il s'agit d'un amendement que nous considérons comme très important, puisque nous estimons qu'il importe d'avoir une vue d'ensemble sur toutes les pratiques médicales de fin de vie. Aussi préconisons-nous d'ajouter au premier alinéa de cet article 9 un d) (nouveau) rédigé comme suit: "d) un rapport statistique et épidémiologique sur les pratiques médicales de fin de vie, notamment l'euthanasie, le décès provoqué sans accord du patient, l'euthanasie de patients non visés par la présente loi, la sédation, l'arrêt et l'abstention de traitements n'ayant pas fait l'objet d'un enregistrement auprès de la commission".

En clair, nous voulons une vision globale des pratiques en vigueur dans ce pays, dans les différentes phases terminales de la vie.

11.52 Joseph Arens (PSC): Een eerste doel van onze amendementen 82 en 83 op artikel 9 is deze wet te beoordelen door een vermindering van het aantal euthanasiegevallen, en de begeleiding te verbeteren voor de stervende personen of de mensen die lijden aan een ernstige ziekte of als gevolg van een ongeluk. Een tweede doel van onze amendementen is een globale visie te ontwikkelen van alle medische behandelingen van het levenseinde.

Le **président**: Le vote sur l'amendement est réservé.

Il n'y a pas d'amendements sur l'article n° 10. Adopté.

Article n° 11. Pas d'observations? Adopté.

Article n° 12. Pas d'observations? Pas d'amendements. Adopté.

Article n° 13. Je n'ai pas d'observations ni amendements. Adopté.

Op artikel 14 heb ik amendement nummer 40 van de heren Van Parys, Goutry, Vande Walle en mevrouw Schauvliege.

11.53 Jo Vandeurzen (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik verdedig amendement nummer 40 kort, omdat het ook voor mij een belangrijk amendement is. In de commissievergadering had ik ook even de gelegenheid om daarover het woord te voeren. Het gaat om de invoeging van een aantal woorden waardoor duidelijk wordt dat instellingen niet verplicht kunnen worden om in hun medisch korps een arts ter beschikking te hebben die bereid is om mee te werken aan euthanasie. In de commissievergadering was daarover naar aanleiding van de

11.53 Jo Vandeurzen (CD&V): L'amendement 40 à l'article 14 tend à exprimer notre conviction la plus profonde qu'aucune institution ne peut être contrainte de disposer dans ses rangs d'un ou plusieurs médecins disposés à mettre en pratique la nouvelle réglementation

hoorzittingen ook even discussie. Zoals uit het verslag blijkt, hebben op mijn vraag de voorzitter van onze commissie en nadien de commissieleden unaniem bevestigd dat zulks alvast niet de strekking kan zijn van de wet. De woorden die ik ingelast wens, willen dat nogmaals nadrukkelijk onderstrepen. Het kan niet de bedoeling zijn dat instellingen op een of andere manier vanuit een soort zucht naar grote ethische neutraliteit verplicht zouden worden om er toch maar voor te zorgen dat er in het ziekenhuis in ieder geval een arts aanwezig is die bereid is mee te werken aan euthanasie. Als de arts de absolute vrijheid heeft, moet die vrijheid ook kunnen voor de instellingen waar die artsen actief zijn. Het amendement wil dat verduidelijken.

Ook voor de verslaggeving van onze bespreking bevestig ik nogmaals uitdrukkelijk dat ook in de commissievergadering iedereen het met die strekking eens was.

De **voorzitter**: Mijnheer Vandeurzen, ik houd amendement nummer 40 op artikel 14 aan.

Op artikel 14 heb ik nog een amendement nummer 93 van de heren Van Parys en Vande Walle en mevrouw Schauvliege.

11.54 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, collega's, tijdens een van de hoorzittingen was ik nogal onder de indruk van een uiteenzetting van professor Herman Nys, een eminentie inzake medisch recht in ons land. Hij betoogde met alle mogelijke middelen dat de inhoud van artikel 14 werkelijk een brug te ver en bovendien zeer culpabiliserend is.

Ik hoop dat iedereen artikel 14 gelezen heeft. Het is uiteindelijk geen lang ontwerp. Ik hoop, mijnheer de voorzitter dat geen enkele collega zijn stem uitbrengt zonder het wetsontwerp gelezen te hebben, want soms gebeurt het dat over iets wordt gestemd dat niet door iedereen volledig gelezen is. Ik hoop oprecht dat iedereen elk woord van deze tekst kent. Dan zal iedereen ook weten dat in artikel 14 staat dat, wanneer een arts – die daartoe niet kan worden verplicht – weigert euthanasie te plegen, hij dat moet motiveren. Hij kan dit weigeren want hij is niet verplicht euthanasie toe te passen, maar hij moet verantwoorden waarom hij dit aan de patiënt weigert. Dit is duidelijk een culpabilisering van formaat die via de wet wordt ingebouwd. Het is een morele implicatie die men in een wet opneemt en dit bewijst dat we gelijk hadden toen we gisteren gesproken hebben over een ideologische breuklijn. Dit gaat duidelijk veel verder. Men wil het als een zelfbeschikkingsrecht van de patiënt beschouwen, men wil het verabsoluteren. Men wil bovendien een arts verplichten zich te verantwoorden voor het in alle vrijheid niet toepassen van euthanasie. De arts heeft nochtans het recht dit te weigeren en zijn motivatie kan behoren tot de privé-sfeer, in de zin van een gewetensconflict. Dit is zeer verregaand. Dit is tekenend.

Ik hoop collega's, dat u de volledige draagwijdte van deze tekst vat. Vandaar dat wij met grote stelligheid dit amendement nr. 93 blijven aanhouden. Wij hopen dat dit amendement samen met de palliatieve filter de stemming haalt en dat de meerderheid bereid zal zijn deze argumentatie te volgen en het wetsontwerp op deze punten bij te sturen.

De **voorzitter**: Ik houd het amendement nr. 93 op artikel 14 aan.

Mevrouw Van de Castele en de heer Borginon wensen een artikel 14bis in te voegen. Ik houd het amendement nr. 12 aan. Idem voor amendement nr. 14 van mevrouw Van de Castele en de heer Borginon, die een artikel 14quater wensen in te voegen.

sur l'euthanasie. Le président de la commission de la Justice a clairement précisé que cela ne pouvait jamais être le cas et la commission était également de cet avis. Notre amendement vise à définir cela plus clairement.

11.54 Luc Goutry (CD&V): L'amendement 93 tend à mettre un terme à la culpabilisation intolérable en la personne des médecins qu'introduit l'article 14. Selon la loi, un médecin ne peut jamais être obligé de prêter assistance lors d'une euthanasie mais s'il refuse de le faire, il doit se justifier! Nous ne pouvons tolérer cela.

Op artikel 15 werd een amendement nr. 41 ingediend door de heren Van Parys, Goutry, Vandewalle en mevrouw Schauvliege. Mevrouw Schauvliege zal het amendement verdedigen.

11.55 Joke Schauvliege (CD&V): Mijnheer de voorzitter, het voorliggende ontwerp kan problemen opleveren voor de levensverzekering. Daarom hebben wij een amendement ingediend dat ervoor moet zorgen dat iemand waarop euthanasie is gepleegd geen problemen krijgt met de verzekering.

11.55 Joke Schauvliege (CD&V): Notre amendement 41 à l'article 15 vise à éviter les problèmes que pourrait poser l'euthanasie à l'égard de l'assurance-vie.

De **voorzitter**: Ik houd het amendement en artikel 15 aan.

Monsieur Arens, j'ai un amendement n° 88 tendant à insérer un article 15bis.

11.56 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, nous présentons cet amendement 88 pour prévoir des sanctions spécifiques à l'égard du médecin qui omettrait de compléter et de renvoyer les documents d'enregistrement ainsi qu'à l'égard du médecin qui ne respecterait pas les obligations contenues dans les différents articles de cette loi.

Je précise également, monsieur le président, que c'est pour répondre à une remarque du Conseil d'Etat que nous avons déposé cet amendement. Mais je sais que depuis que l'arc-en-ciel est en place, les avis du Conseil d'Etat sont de moins en moins pris en compte, raison pour laquelle l'opposition se charge de remettre les pendules à l'heure. Nous proposons cet amendement parce qu'à ce niveau, l'absence de sanction rend l'application de la loi et son respect impossibles et c'est d'ailleurs l'avis du Conseil d'Etat.

11.56 Joseph Arens (PSC): Wij stellen voor een artikel 15bis in te voegen, dat ertoe strekt in specifieke sancties te voorzien tegen artsen die niet aan bepaalde verplichtingen zouden voldoen, en waarmee ook tegemoet gekomen wordt aan de opmerking van de Raad van State betreffende het principe van de wettelijkheid van de straffen en van de rechtszekerheid. Hoewel de meerderheid kennelijk hoe langer hoe minder naar de Raad van State luistert, vinden wij dat sancties absoluut noodzakelijk zijn. Hoe wil men de wet anders doen naleven?

Le **président**: Le vote sur l'amendement 88 à l'article 15bis est réservé.

Op artikel 16, het laatste artikel van dit wetsontwerp, heb ik twee amendementen. Het eerste amendement nr. 42 is van de heren Van Parys, Goutry, Vande Walle en mevrouw Schauvliege.

11.57 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit is het laatste amendement op dit wetsontwerp. De manier waarop hier wordt te werk gegaan, zet alles op zijn kop. Er wordt halsoverkop een onveranderbaar wetsontwerp gepresenteerd. Er mocht geen komma worden veranderd. Later duikt plots nog een wetsontwerp inzake palliatieve zorgen op. Dat ontwerp heeft trouwens niet veel om het lijf, zoals wij straks zullen zien. Bovendien wordt nu in de commissie voor de Volksgezondheid een wetsontwerp inzake patiëntenrechten behandeld. Deze drie zaken zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ze regelen gedeeltelijk dezelfde zaken. Het is onbegrijpelijk dat men drie belangrijke wetsontwerpen parallel, zonder enige synchronisatie, laat passeren. Daarom doen wij via amendement nr.42 een uiterste inspanning om de wet op de euthanasie, als ze wordt goedgekeurd, niet eerder in werking te laten treden dan nadat de wetsontwerpen inzake palliatieve zorgen en de patiëntenrechten werden goedgekeurd, gepubliceerd en kracht van wet zijn geworden. Deze drie zaken moeten immers aan elkaar worden gekoppeld. Iedereen is het daarover eens.

11.57 Luc Goutry (CD&V): L'amendement n° 42 à l'article 16 vise à n'autoriser l'entrée en vigueur de la loi sur l'euthanasie que lorsque les textes relatifs aux soins palliatifs et aux droits des patients prendront eux-mêmes effet. Il est inconcevable que ces trois importants projets de lois connexes ne soient pas examinés simultanément.

De **voorzitter**: Ik houd amendement nr. 42 op artikel 16 aan.

J'ai encore l'amendement 118 de M. Arens.

11.58 Josy Arens (PSC): Monsieur le président, au travers de l'amendement 118, nous proposons que l'entrée en vigueur de cette loi

se fasse à dater de la cinquième année suivant l'entrée en vigueur de deux autres législations qui nous apparaissent comme étant très importantes: celles qui concernent les droits du patient et la législation relative aux soins palliatifs et continus.

Le **président**: Le vote sur les deux amendements est réservé.

*De stemming over de amendementen en artikelen wordt aangehouden.
Le vote sur les amendements et les articles est réservé.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over de aangehouden amendementen en artikelen en over het geheel zal later plaatsvinden.

La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements et les articles réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het wetsontwerp nr. 1489. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1489/1)**

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 1489. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1489/1)**

Het wetsontwerp telt 10 artikelen.
Le projet de loi compte 10 articles.

*Ingediende amendementen:
Amendements déposés:*

Art. 2

- 1: Bart Laeremans **(1489/2)**
- 5: Tony Van Parys c.s. **(1489/3)**
- 19: Bart Laeremans **(1489/2)**
- 15: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 2bis (n)

- 2: Bart Laeremans **(1489/2)**
- 6: Tony Van Parys c.s. **(1489/3)**

Art. 2ter (n)

- 3: Bart Laeremans **(1489/2)**

Art. 7

- 4: Bart Laeremans **(1489/2)**

Art. 9

- 13: Tony Van Parys c.s. **(1489/3)**

Art. 10

- 14: Tony Van Parys c.s. **(1489/3)**

Art. 11 (n)

- 20: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 12 (n)

- 21: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 13 (n)

- 22: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 14 (n)

- 23: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 15 (n)

- 24: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 16 (n)

- 25: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 17 (n)

- 26: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 18 (n)

- 27: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Art. 19 (n)

- 28: Tony Van Parys c.s. **(1489/4)**

Ik heb geen amendementen en geen bezwaren op artikel 1. Artikel 1 wordt dus aangenomen.

Er is een amendement nr. 1 van de heren Annemans en Laeremans op artikel 2. Het is verdedigd en het is aangehouden.

Ik heb een amendement nr. 5 van de heren Goutry, Van Parys, Vande Walle en mevrouw Schauvliege op artikel 2.

11.59 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit amendement betreft het wetsontwerp inzake de palliatieve zorg. Ik heb gisteren een deel van mijn betoog weggelaten.

De **voorzitter**: U hebt dat gezegd. Ik heb u beloofd dat u dat thema vandaag kort mocht behandelen. Ik vraag om niet te overdrijven. Vijf minuten, volstaat dat? Dit is correct; ik heb u dat gisteren beloofd.

11.60 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik zal misschien niet eens die vijf minuten nodig hebben, omdat wij natuurlijk tijdens de bespreking reeds een en ander hebben kunnen toelichten. Toch vind ik het belangrijk te onderstrepen dat wij de palliatieve zorg niet alleen beperkt zien tot het levenseinde. Wij hebben dat reeds bij herhaling gezegd en er zijn ook amendementen die in die richting gaan. Wij zien dit bovendien ook als een fundamenteel recht. Er heerst momenteel verwarring inzake de palliatieve zorg omdat de meerderheid een wetsontwerp over palliatieve zorg laat passeren dat niets regelt en nietszeggend is. Het is een vodge papier. Straks zal de meerderheid iets goedkeuren waarover ik als wetgever beschaamd zou zijn het mee goed te keuren. Het heeft immers niets om het lijf. Die wet is geen wet, maar hoogstens een resolutie. Het ergste is nog dat wij ondertussen in de commissie voor de Volksgezondheid een resolutie over het hetzelfde onderwerp aan het behandelen zijn waarover ook nog twee wetsvoorstellen klaarliggen. Op dit ogenblik zijn er dus vier initiatieven over palliatieve zorg in de Kamer. Dat heeft geen enkele betekenis meer. Met amendement nr. 5 willen wij nog iets aan deze slechte wet verbeteren. Wanneer men pretendeert dat elke patiënt recht heeft op palliatieve zorg, moet ten minste worden gespecificeerd dat dit zowel thuis als in een verzorgingsinstelling kan.

11.60 Luc Goutry (CD&V): Nous considérons le droit aux soins palliatifs comme un droit fondamental qui ne se limite pas à la fin de vie. Il est regrettable qu'une telle confusion règne à propos des soins palliatifs. Pas moins de quatre initiatives ont été prises à la Chambre sur ce thème. Le projet sur les soins palliatifs que nous examinons aujourd'hui ne règle rien.

L'amendement n° 5 à l'article 2 tend à ce que le droit aux soins palliatifs s'applique également à ceux dispensés au domicile et pas uniquement dans les établissements de soins.

Mijnheer de voorzitter, misschien kan ik meteen ook mijn amendement nr. 15 op artikel 2 verdedigen?

De **voorzitter**: U kunt ze in één adem verdedigen, mijnheer Goutry.

11.61 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, hier wordt duidelijk omschreven dat niet alleen elke patiënt recht heeft op een goede behandeling – iets dat zo vanzelfsprekend is dat men er geen wet voor moet opstellen – maar ook op palliatieve zorg. Dat is eigenlijk totaal overbodig. Men kan dan ook in de wet schrijven dat iemand recht heeft op een operatie bij appendicitis. Dat is de evidentie zelf. Men gebruikt dit als schaamlapje omdat men toch iets moet hebben om de euthanasie wat te "penderen". Wij gaan mee in dezelfde absurditeit om te proberen te redden wat er te redden valt. Wij zeggen dat het absoluut niet zo kan zijn dat, als men spreekt van het recht op palliatieve zorgen, men alleen palliatieve zorgen bij het levenseinde bedoelt. Men moet de logica doortrekken en stellen dat palliatieve zorgen niet aan het levenseinde gebonden zijn. Daarin voorziet ons amendement nr. 15.

11.61 Luc Goutry (CD&V): L'amendement n° 15 tend à ne pas considérer uniquement le droit aux soins palliatifs dans le cadre de la fin de vie.

De **voorzitter**: Mijnheer Laeremans, wenst u uw amendement nr. 19 op artikel 2 te verdedigen? U beschouwt het als verdedigd?

11.62 Bart Laeremans (VLAAMS BLOK): Ja.

De **voorzitter**: Artikel 2 en de amendementen worden aangehouden.

Mijnheer Laeremans, ik kom thans bij uw amendement ertoe strekkend een artikel 2bis in te voegen. U verwijst naar uw verantwoording? Ik houd het amendement aan.

Het amendement nr. 6 van de heren Van Parys, Goutry, Vande Walle en mevrouw Schauvliege strekt ertoe een artikel 2bis in te voegen. Mijnheer Goutry, wenst u dit toe te lichten?

11.63 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik zal opnieuw een korte toelichting geven. U zult allicht gemerkt hebben dat in artikel 2 een zeer langdradige definitie staat van palliatieve zorgen die bovendien niet echt strookt met wat gangbaar als definitie van palliatieve zorgen wordt gehanteerd. Het is een soort sui generis-definitie. Wij willen een vereenvoudiging via een artikel 2bis waarin we een korte maar duidelijke en volledige definitie willen geven van palliatieve zorg, zijnde het geheel van de actieve totaalzorg voor patiënten waarvan de ziekte niet langer reageert op curatieve therapieën en voor wie de controle van pijn en andere symptomen alsook psychologische, morele, familiale en sociale ondersteuning van essentieel belang zijn. Dat en niets anders zijn palliatieve zorgen. U voelt hoe belangrijk het is. Het gaat om de volledige bijstand en de nabijheid bij de patiënt. Het gaat om het tot het einde onder controle houden van pijn en het verschaffen van comfort. Het is eigenlijk een sleutelzaak en we willen dit dan ook in alle duidelijkheid en goed geformuleerd in het wetsontwerp neergescheven zien.

11.63 Luc Goutry (CD&V): L'article 2 comporte une définition détaillée des soins palliatifs qui ne correspond pas à la définition usuelle. Notre amendement n° 6 tend à insérer un article 2bis proposant une définition à la fois plus courte, plus claire et plus complète.

De **voorzitter**: Het amendement nr. 6 is aangehouden.

Vervolgens heb ik amendement nr. 3 van de heren Annemans en Laeremans ertoe strekkend een artikel 2ter in te voegen. Amendement nr. 3 is weerhouden.

A l'article 3, pas d'amendements, pas d'observations, adopté

A l'article 4, pas d'amendements, pas d'observations, adopté

A l'article 5, pas d'amendements, pas d'observations, adopté

A l'article 6, pas d'amendements, pas d'observations, adopté

Op artikel 7 is er een amendement nr. 4 van de heer Laeremans. U verwijst naar de verantwoording? Het artikel en het amendement worden aangehouden.

A l'article 8, pas d'amendements, pas d'observations, adopté.

Op artikel 9 is er een amendement nr. 13 van de heren Goutry en Vande Walle en mevrouw Schauvliege. Mijnheer Goutry, wenst u het amendement te verdedigen?

11.64 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ook wat het amendement nr. 13 op artikel 9 betreft, wil ik een ultieme oproep doen tot de collega's omdat in artikel 9 iets staat dat legistiek niet koosjer is. Dat artikel breekt immers binnen in koninklijk besluit nr. 78 dat al van kracht is, en zoiets doet men toch niet elke dag. Koninklijk besluit nr. 78 regelt de geneeskunde. Men voegt in die tekst het woord "palliatief" toe, maar ook het woord "continu", zonder dat evenwel te definiëren. De Raad van State, tot nader order toch een belangrijk gezagsorgaan, maakt daarover een opmerking. De Senaat heeft die naast zich neergelegd. Wij nemen die opmerking in de Kamer echter weer op omdat ze zeer pertinent is. Wij omschrijven wat erdoor bedoeld wordt, wij geven aan waar er een conflict kan zijn, maar niemand reageert. Begrijpe wie begrijpen kan.

11.64 Luc Goutry (CD&V): Je lance un ultime appel aux membres pour accepter une modification de l'article 9 car celui-ci présente des lacunes sur le plan légistique. Il insère dans l'arrêté royal n° 78 sur la médecine, qui a force de loi, les mots "palliatif" et "continu" sans définir la notion de "continu". Le Conseil d'Etat a fait une observation pertinente à ce sujet en soulignant qu'une confusion était possible avec la notion d'acharnement.

Mijnheer de voorzitter, dit illustreert nogmaals dat er een afspraak bestaat om inzake de beide ontwerpen de indruk te wekken dat er een consensus mogelijk is en dat men een echt debat wil over dergelijke ethische materies, maar eigenlijk is het duidelijk dat aan de wetsontwerpen geen komma, geen jota, mag veranderd worden, zelfs niet indien er dinaden instaan die legistiek niet iuist ziin. Immers. zo

L'amendement n° 13 tend à apporter une importante correction d'ordre légistique.

zegt senator Jacinta De Roeck, dat is geen probleem: bij een of andere revisie van de wet zullen we de tekst wel even bijwerken. Wij zullen er wel een beetje aan knutselen en dan kan dat allemaal wel weer bijgesteld worden.

Collega's, het gaat hier om wetgeving over leven en dood, waarvan men achteraf, bij een of ander groot onderhoud, wil gaan kijken hoe men ze even kan bijwerken. Welnu, wij vinden het aberrant dat in een bestaand koninklijk besluit wordt ingebroken, en dan nog in het belangrijke koninklijk besluit 78 over de geneeskunde, door daar het woord "continu" in te voegen. Dat kan – zelfs volgens de Raad van State, niet alleen volgens ons – verward worden met het invoeren van therapeutische hardnekkigheid. Immers, continu betekent doorlopend, hardnekkig. Eigenlijk, zo zegt de Raad van State, kan men uit de tekst even goed verstaan dat de meerderheid door dit wetsontwerp in de wetgeving op de geneeskunde inschrijft dat men "hardnekkig" moet zijn in de therapie. Wij kunnen er geen touw aan vastknopen dat dit in de tekst blijft staan. Dat is echt een legistieke fout, een onachtzaamheid die men blijkbaar niet wenst recht te zetten. Tenzij u, collega's, vandaag ingaat op onze oproep en ons amendement 13 op artikel 9 aanneemt. Dan zult u tenminste wat dat betreft een zeer belangrijke legistieke rechtzetting hebben gedaan.

De **voorzitter**: Mijnheer Goutry, ik houd uw amendement nr. 13 op artikel 9 aan.

Bij artikel 10 werd een amendement nr. 14 ingediend door de heren Van Parys, Goutry en Vande Walle en mevrouw Schauvliege. Mijnheer Goutry, u gaat het verdedigen?

11.65 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wil inderdaad in het kort amendement 14 verdedigen omdat in het wetsontwerp verwezen wordt naar een te wijzigen koninklijk besluit waarbij reeds een invoeging is gebeurd van de woorden "palliatieve zorg en van" tussen de woorden "verlenen van" en "stervensbegeleiding", zodat dat ook dit verankerd wordt.

Collega's, het gaat dus eigenlijk om een aanpassing van een al gewijzigde tekst uit de programmawet. Er is een programmawet gemaakt waarna er een kruising is opgetreden. Het gaat hier om een legistieke onvolkomenheid die we door ons amendement nr. 14 willen verbeteren. Ik hoop dat u onze logica zult willen volgen en die legistieke verbetering aanbrengen.

De **voorzitter**: Mijnheer Goutry, ik houd amendement 14 en artikel 10 aan.

Il y a aussi des amendements qui créent des articles nouveaux. Ca va jusqu'à 19.

11.66 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik heb een gewetensprobleem, een dilemma, omdat het hier gaat over ...

De **voorzitter**: Het is een nieuw systeem, niet? Ik wil u wat meer tijd gunnen. Wilt u eventueel het geheel van deze amendementen, de nummers 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 en 28 globaal verdedigen? Zou dat niet interessanter zijn? Dan geef ik u wat meer tijd.

11.67 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik raadpleeg u en zoek een weg om dit op te lossen. Het gaat om acht sleutelamendementen, overgenomen uit een tekst die wij als wetsvoorstel hebben ingediend en waarvan de behandeling tot op heden niet is afgerond. Ik heb er al op gewezen dat hier alles door elkaar loopt en ik niet meer weet met welk werk wij bezig zijn. Dit zal wellicht niets meer zijn dan een soort bezigheidstherapie, maar wij vinden onze teksten hoe dan ook de moeite waard. omdat het doede en concrete

11.65 Luc Goutry (CD&V): A l'article 10, il est fait référence à un arrêté royal qui doit être modifié et dans lequel on a déjà inséré le terme "soins palliatifs" entre les mots "administration de" et "accompagnement du mourant" afin d'également ancrer ce principe. L'amendement n° 14 tend à corriger une imperfection de la législation.

11.67 Luc Goutry (CD&V): Nos amendements n° 20 à 28 sont des amendements clés qui proviennent de notre proposition de loi, laquelle n'a pas encore été examinée. Je ne puis les défendre en cinq minutes.

teksten zijn. Mijnheer de voorzitter, wanneer ik deze amendementen zou moeten toelichten en mijn teksten de eer aandoen die ze verdienen, gezien het voorbereidende werk en de consultatie, dan heb ik nog twee uur nodig.

De **voorzitter**: Die kan ik u niet geven, want ik kan u maar vijf minuten per amendement geven.

11.68 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dat is net het probleem. Ik kan in vijf minuten niet verdedigen waar ik twee uur voor nodig heb. Vertel mij hoe ik dat zou kunnen oplossen, tenzij ik mij natuurlijk – ik zal niet anders kunnen – hier even inhoud en het voorbehouden voor de commissie voor de Volksgezondheid.

De **voorzitter**: Ik denk dat dat de beste oplossing is.

11.69 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, sta mij dan even toe erop te wijzen – dat moet mij van het hart – dat wij straks een wetsontwerp over palliatieve zorg gaan stemmen dat niks om het lijf heeft en waarin bovendien twee duidelijke legistische fouten staan. Daarnaast staan onze goed gevulde en gestoffeerde resolutie rond palliatieve zorg en een door ons en de PSC ingediend, goed gestoffeerd wetsvoorstel, dat nu behandeld wordt in de commissie voor de Volksgezondheid. Ons wetsvoorstel gaat veel verder en pakt de reële problemen van de palliatieve zorg aan. Wij kunnen daar voorlopig niet over uitweiden, het wetsvoorstel zal zijn gang gaan en hier over enkele weken worden behandeld. Wij zullen hetzelfde werk overdoen, maar ondertussen zal, misschien onder applaus, een wetsontwerp over palliatieve zorg worden goedgekeurd, dat zogezegd het alternatief zou moeten zijn voor de palliatieve zorg, maar waarin men niet eens de brug durft te maken met de palliatieve filter. Dat wetsontwerp heeft voor ons dus niets te betekenen.

11.69 Luc Goutry (CD&V): Ce projet de loi sur les soins palliatifs ne rime à rien et contient des erreurs liées à la technique législative. Il existe également une proposition de résolution et une autre proposition de loi est examinée en commission. Notre proposition va plus loin mais elle sera examinée ultérieurement.

Mijnheer de voorzitter, ik wil het als volgt samenvatten: het ontwerp is ons zodanig weinig waard dat wij er geen woord meer aan wensen te besteden. Daarnaast is ons voorstel zoveel waard, dat wij het nu niet kunnen behandeld krijgen en wij zullen onze bezigheidstherapie op een andere plaats voortzetten, namelijk in de commissie voor de Volksgezondheid, waar zal kunnen worden gestemd over een wetsvoorstel van een heel andere omvang.

De **voorzitter**: Ik meen te begrijpen dat u een door u ingediend globaal en gecoördineerd wetsvoorstel nu in de vorm van amendementen hebt ingediend. Het is een eigenaardige techniek, maar het staat elk lid vrij te doen wat hij wil. Ik begrijp dat u hier niet in problemen wil komen, terwijl er nog een globale discussie komt over het wetsvoorstel.

11.70 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, voor alle duidelijkheid, ik ben de correcte uitvoerder van wat mij is opgelegd. In de Conferentie van voorzitters werd afgesproken dat het wetsvoorstel-Goutry en de resolutie niet gekoppeld worden aan het wetsontwerp over palliatieve zorg en niet worden behandeld in de commissie voor de Justitie, maar wel apart in de commissie voor de Volksgezondheid. Het is dus niet dat ik ze nu niet wil behandelen; ik ga gewoon in op het voorstel van de voorzitter van de commissie voor de Justitie, wiens wijsheid ik altijd respecteer en naar wiens toespraken ik steeds met veel belangstelling luister. Mijnheer de voorzitter, u hebt dat toen voorgesteld en ik had te kiezen: ofwel was mijn voorstel caduque, ofwel hield ik de eer aan mijzelf en kon ik in de commissie voor de Volksgezondheid tot een bespreking overgaan. Sowieso wisten wij dat wij hier eigenlijk een beetje dom werk aan het doen waren.

De **voorzitter**: Mijnheer Erdman, u hebt in uw commissie het wetsontwerp behandeld dat werd overgezonden

door de Senaat?

11.71 Fred Erdman (SP.A): Mijnheer de voorzitter, het laatste wat de heer Goutry zegt, is juist; het eerste was volgens mij een persoonlijke interpretatie van de situatie.

De heer Goutry weet zeer goed dat op het ogenblik dat de twee wetsontwerpen, die door de Senaat werden overgezonden, naar de commissie voor de Justitie werden verwezen door de Conferentie van de voorzitters alle in de Kamer hangende voorstellen met betrekking tot palliatieve zorg daaraan werden gekoppeld. Dat geldt ook voor het wetsvoorstel, dat de heer Goutry destijds had ingediend, en het voorstel van resolutie van mevrouw Avontroodt.

Op het ogenblik dat wij de bespreking in de commissie voor de Justitie over dat deel hebben aangevat, heeft zich hetzelfde probleem voorgedaan waarmee de heer Goutry nu ook kampt. De vraag was of zijn voorstel, dat een heel andere en globale benadering heeft van alle facetten van de palliatieve zorg, hieraan moest worden gekoppeld, terwijl in de tekst, die uit de Senaat kwam, staat dat het enkel gaat over palliatieve zorg en het levenseinde. Nadat ik in de commissie terzake een suggestie had gedaan, werd eenparig beslist – met het akkoord van de heer Goutry – om de teksten van het wetsvoorstel en het voorstel van resolutie terug te zenden naar de commissie voor de Volksgezondheid om te worden gevoegd bij de bespreking van het wetsontwerp over patiëntenrechten dat inmiddels door de regering was ingediend. Dat is het verhaal.

Het laatste deel van het verhaal van de heer Goutry is juist. Wij zullen de kans krijgen om dat zeer uitvoerige voorstel daar te bespreken. De wijze waarop wij een ommetje hebben gemaakt, is toch iets anders verlopen.

De **voorzitter**: Is de tekst van de amendementen gelijk aan de tekst van het wetsvoorstel waarover u hebt gesproken? Als de amendementen hier worden weggestemd, rijst er misschien een probleem. U doet uiteraard wat u wilt.

11.72 Yolande Avontroodt (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik wou alleen de woorden van de heer Erdman bijtreden. Wij hebben die beslissing in consensus genomen met de bedoeling om over palliatieve zorg een diepgaande discussie te kunnen ontwikkelen en een palliatief plan te ontwikkelen en voort uit te werken.

Mijnheer Goutry, ik meen dat u hieraan meewerkt in de commissie. Laten wij het resultaat hiervan niet hypothekeren door een politieke discussie. Het was precies de bedoeling om die aangelegenheid te depolitiseren.

De **voorzitter**: Als de Kamer die amendementen verwerpt, kan het niet zo zijn dat dat wordt aangegrepen om het debat niet te laten plaatsvinden. Het debat moet zijn normale gang kunnen gaan.

11.73 Fred Erdman (SP.A): Mijnheer de voorzitter, de heer Goutry doet natuurlijk wat hij wil doen, maar ik heb persoonlijk de indruk dat “he made his point”. Een stemming over die amendementen kan – ik zeg niet noodzakelijkerwijs – een hypotheek werpen op de lopende bespreking in de commissie voor de Volksgezondheid.

11.71 Fred Erdman (SP.A): M. Goutry sait pertinemment que tous les projets pendants à la Chambre concernant les soins palliatifs ont été liés aux deux projets de loi qui ont été transmis par le Sénat. C'est également le cas de la proposition de loi introduite à l'époque par M. Goutry et de la proposition de résolution de Mme Avontroodt.

La commission de la Justice a décidé à l'unanimité, avec l'assentiment de M. Goutry, de renvoyer en commission de la Santé publique la proposition de loi et la proposition de résolution pour que celles-ci soient examinées dans le cadre de la discussion du projet de loi, déposé entre-temps par le gouvernement, relatif aux droits des patients. Nous aurons l'opportunité d'examiner ce vaste projet en commission.

11.72 Yolande Avontroodt (VLD): Je partage l'avis de M. Erdman. La commission souhaite à l'unanimité mener une discussion en profondeur et élaborer un plan palliatif. Ne laissons pas des querelles politiques tout gâcher.

Le **président**: Si les amendements sont rejetés, ce n'est pas une raison pour clore le débat sur la proposition.

11.73 Fred Erdman (SP.A): M. Goutry fait évidemment ce que bon lui semble, mais en déposant ce projet, il a très clairement exposé son point de vue. Un vote remet en question les discussions en commission de la Santé publique.

De **voorzitter**: Dat is ook de zorg van de heer Goutry die zich wat onhebbelijk voelt, naar zijn zeggen. Hij heeft om advies gevraagd. Ik heb geluisterd naar de heer Erdman en mevrouw Avontroodt. Ik adviseer u, maar u bent vrij. Als u de discussie wenst, stel ik u voor deze amendementen in te trekken zodat u en uw collega's uw volledige vrijheid behouden voor uw compleet wetsvoorstel. U beslist echter.

11.74 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, de tussenkomsten van de heer Erdman en mevrouw Avontroodt waren volkomen correct. U begrijpt mijn probleem wel. Ons probleem was dat ons wetsvoorstel al in illo tempore en in tempore non suspecto, meer dan een jaar geleden, werd ingediend. Wij zijn gevat door een ontwerp dat uit de Senaat komt en dat veel minder ver gaat en veel minder goed is. U spreekt over onhebbelijk, maar ik voel mij niet onhebbelijk, eerder ongemakkelijk. Ik sta voor een dilemma. Wij hebben eraan gewerkt, wij willen het verbeteren. Hier moeten wij iets wegstemmen dat niet goed is en wij hebben zelf een alternatief dat beter is. Wij willen dat eraan hangen. Men zegt echter dat daarmee toch geen rekening wordt gehouden en dat men niets wil veranderen. Dit is een complicatie. In een normale wetgevende situatie in een normale Kamer – dat is het even niet bij de behandeling van dit wetsontwerp – zou men kunnen praten met elkaar en amendementen die voor verbetering zorgen aanvaarden over de grenzen van meerderheid en minderheid heen. Men zou voor goede wetgeving kunnen zorgen door consensus. Dat is echter onmogelijk, nu is er een blokkering. Eigenlijk moeten wij ons, als minderheid, plooien en aanvaarden dat, hoewel wij iets beters hebben, dit hier niet aan bod komt. Wij moeten dan wachten tot het niet meer relevant is en moeten dan maar zien wat ervan komt.

Wij zijn nu even roekeloos, maar dat moet soms kunnen. Wij zijn veel minder roekeloos dan de meerderheid die hier vandaag wellicht een slechte wetgeving zal goedkeuren. Wij zijn volhardend en roekeloos in die zin dat wij de amendementen aanhouden.

De **voorzitter**: De amendementen nrs. 20 tot en met 28 worden aangehouden. Iedereen heeft het goed kunnen uitleggen. Zelfs als deze amendementen worden verworpen, vind ik dat u uw kans moet krijgen met uw wetsvoorstel in de betreffende commissie. In die geest worden de amendementen aangehouden.

Gaat de Kamer daarmee akkoord? (*Instemming*)

*De stemming over de amendementen en artikelen wordt aangehouden.
Le vote sur les amendements et les articles est réservé.*

*De artikelen 1, 3 tot 6 en 8 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1, 3 à 6 et 8 sont adoptés article par article.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over de aangehouden amendementen en artikelen en over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements et les articles réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

12 Wetsontwerp ertoe strekkende het Belgische recht in overeenstemming te brengen met het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, aangenomen te New York op 10 december 1984 (geamendeerd door de Senaat) (1387/10 tot 12)
12 Projet de loi de mise en conformité du droit belge avec la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants, adoptée à New York le 10 décembre 1984 (amendé par le Sénat) (1387/10 à 12)

Overeenkomstig artikel 68 van het Reglement wordt geen algemene bespreking in plenaire vergadering gewijid aan een wetsontwerp dat door de Senaat naar de Kamer is teruggestuurd, tenzij de Conferentie van voorzitters anders beslist.

Le **président**: Le retrait de la proposition favoriserait à mon sens la transparence des débats.

11.74 Luc Goutry (CD&V): La proposition de loi a été déposée il y a un an. Nous y avons beaucoup travaillé et elle remplacerait avantageusement les propositions de la majorité. Je ne souhaite pas la retirer. A supposer qu'il s'agisse là d'une décision téméraire, elle ne l'est pas autant que l'intention de la majorité d'élaborer une mauvaise législation.

Conformément à l'article 68 du Règlement, les projets de loi renvoyés à la Chambre par le Sénat ne font plus l'objet d'une discussion générale en séance plénière, sauf si la Conférence des présidents en décide autrement.

Bespreking van de artikelen
Discussion des articles

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1387/10)**
Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1387/10)**

Het wetsontwerp telt 9 artikelen.
Le projet de loi compte 9 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.
Aucun amendement n'a été déposé.

De artikelen 1 tot 9 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 à 9 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

13 Wetsontwerp betreffende het afnemen van verklaringen met behulp van audiovisuele media (1590/1 tot 5)

13 Projet de loi relatif à l'enregistrement de déclarations au moyen de médias audiovisuels (1590/1 à 5)

Algemene bespreking
Discussion générale

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

13.01 Fauzaya Talhaoui, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar het schriftelijk verslag.

13.01 Fauzaya Talhaoui, rapporteur: Je renvoie à mon rapport écrit.

De **voorzitter**: Vraagt iemand het woord?

13.02 Hugo Coveliers (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil wijzen op het belang van deze tekst. Eens te meer is dit een wetsontwerp dat gezien moet worden in het licht van de mogelijkheden die worden gecreëerd om het openbaar ministerie en de rechtbanken de kans te geven om adequaat te reageren op een aantal contrastrategieën vanwege vooral de georganiseerde misdaad. Er waren de anonieme getuigen, er waren de beschermde getuigen en deze tekst houdt in dat men via videoconferentie of -opnames een aantal verhoren kan doen. Men loopt dus niet het risico van grote materiële moeilijkheden op het ogenblik van de procedure. Ik verwijs naar het zogenaamde Octopusproces van de Hakkelaar in Nederland. Daar moest men eerst en vooral een deal sluiten met getuige Fouad Abbas en vervolgens moest men op een wat amateuristische manier in een loods deze man ondervragen. Die beelden werden dan doorgezonden naar de rechtszaal. Het is wellicht veel handiger de manieren te gebruiken die in dit ontwerp worden voorgesteld.

Ten tweede wil ik er ook op wijzen dat de garanties, die gegeven worden voor de verdachten in deze tekst, garanties zijn die passen in een rechtsstaat. Er wordt duidelijk gesteld dat het systeem slechts kan

13.02 Hugo Coveliers (VLD): Ce projet de loi donne à la justice plus de moyens pour lutter contre le crime organisé, telle la nouvelle réglementation relative aux témoins anonymes et protégés. Nous voulons permettre d'organiser et d'utiliser les auditions audiovisuelles sans qu'elles entraînent de problèmes de procédure. Il est toutefois veillé au respect des droits fondamentaux des suspects. Il faut observer le principe de réciprocité, ce qui implique que la collecte des preuves ne soit possible que si le pays ou a lieu l'audition le permet également.

Ces modes de collecte de preuves

worden toegepast indien er wederkerigheid is, dat wil zeggen indien de bewijsgaring in het land waar de video-opname gebeurde, waar het verhoor plaatsvond, dit toelaat. Ik denk dat dit belangrijk is omdat wij enerzijds bijzonder sterke maatregelen moeten geven aan het openbaar ministerie, aan de politiediensten, om de waarheidsvinding te realiseren. Anderzijds mag ons dat niet uit het oog doen verliezen dat wij bij al deze maatregelen toch altijd in een democratische rechtsstaat garanties moeten geven, ook aan de verdachten. Zij moeten de fundamentele rechten krijgen waarop ze recht hebben. Dat zal dan ook waarschijnlijk de mogelijkheid geven dat bij een veroordeling misschien de aanpassing en de herstelprocedure van de individuele veroordeelde sneller zal gaan en misschien kan leiden tot een aanvaarden van de normen. Vandaar dat wij met enthousiasme dit voorstel van de minister van Justitie steunen.

sont pratiques et adaptés à un Etat de droit moderne. Enfin, cela permettra peut-être aux suspects d'accepter plus facilement les normes de la société et de s'y adapter. C'est pourquoi nous soutenons résolument le projet.

De **voorzitter**: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*
 Quelqu'un demande-t-il encore la parole? *(Non)*

De algemene bespreking is gesloten.
 La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen **Discussion des articles**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1590/5)**
 Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1590/5)**

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsontwerp betreffende het afnemen van verklaringen met behulp van audiovisuele media".
 L'intitulé a été modifié par la commission en "projet de loi relatif au recueil de déclarations au moyen de médias audiovisuels".

Het wetsontwerp telt 5 artikelen.
 Le projet de loi compte 5 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.
Aucun amendement n'a été déposé.

De artikelen 1 tot 5 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 à 5 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
 La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

14 Wetsvoorstel van de heren Geert Bourgeois en Karel Van Hoorebeke tot wijziging van het Wetboek van strafvordering, wat de herziening van de veroordeling in strafzaken betreft, en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, wat de herroeping van het gewijsde betreft (1083/1 tot 9)

14 Proposition de loi de MM. Geert Bourgeois et Karel Van Hoorebeke modifiant le Code d'instruction criminelle, en ce qui concerne la révision de la condamnation en matière criminelle, et le Code judiciaire, en ce qui concerne la requête civile (1083/1 à 9)

Algemene bespreking **Discussion générale**

De algemene bespreking is geopend.
 La discussion générale est ouverte.

14.01 Anne Barzin, rapporteur: Monsieur le président, je demande aux honorables membres de bien vouloir se référer au rapport écrit qui

14.01 Anne Barzin, rapporteur: Ik verwijs naar het schriftelijk verslaaf.

comporte une centaine de pages. Il me serait assez difficile de résumer en quelques minutes les discussions que nous avons eues en commission pendant près d'un an et au cours desquelles des auditions ont également eu lieu.

14.02 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik bedank in de eerste plaats mevrouw Barzin voor haar rapport. Ik begrijp dat zij in deze omstandigheden verwijst naar het overigens zeer degelijk en omvattend schriftelijk rapport, dat een exacte weerslag is van de uitvoering behandeling van onderhavig wetsvoorstel.

Het heeft wat voeten in de aarde gehad, mijnheer de voorzitter, collega's. Wij hebben heel veel hoorzittingen gehouden. Wij hebben de deskundige hulp van externen gekregen, die ik bij deze gelegenheid evenzeer wens te danken. Wij hebben het voorstel zelfs ter sprake gebracht naar aanleiding van ons famous bezoek in Straatsburg, waar we de kans hebben gehad om het met professor Tulkens en andere magistraten te bespreken en te toetsen.

In al onze besprekingen bleek in elk geval dat de nu voorliggende wettelijke regeling uiterst wenselijk is. Aanvankelijk was er heel wat discussie over de manier waarop wij ze in ons intern recht zouden invoeren. Er waren diverse voorstellen. Het uiteindelijke voorstel wijkt trouwens fundamenteel af van mijn aanvankelijk voorstel. In de loop van discussies heb ik ook voorgesteld om niet alleen op strafrechtelijk vlak in een wetgeving te voorzien, maar dat ook te doen op het civiele en het administratieve vlak. Uiteindelijk zijn we, om een aantal redenen, niet zover gegaan. Een aantal externen raadden ons aan niet te lopen voor we kunnen gaan. Ze stelden voor om de procedure eerst alleen in het strafrecht in te voegen, waar de noodzaak het hoogst is. Dat was ook de stelling van de minister. Hij wil de procedure alleen in het strafrecht invoeren, om later te zien hoe het verder moet. Bovendien kwam daarbij het argument dat in civiele zaken de procedures in hoofdzaak – zo niet uitsluitend – zich tussen partijen afspelen, terwijl in het strafrecht het spanningsveld tussen de rechtszoekende en in dit geval de verwerende staat is te situeren. Dat is natuurlijk ook het geval in administratieve zaken, maar niettemin kan ik er begrip voor opbrengen dat in een eerste fase alleen voor een strafrechtelijk spoor in ons intern recht is gekozen.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, artikel 46 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens bepaalt dat de staten zich moeten houden aan de einduitspraak in een zaak waarin zij partij zijn. Dat lijkt de evidentie zelve, maar dat betekent ook dat een staat een arrest van Straatsburg moet uitvoeren. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft gezegd dat de verwerende staat bij de vaststelling van een schending twee zaken moet doen. In de eerste plaats moet de staat een einde maken aan de schending. In de tweede plaats moet hij de gevolgen van die schending zo goed mogelijk herstellen. De staat moet proberen de betrokkene of betrokkenen terug te brengen in de situatie van voor de schending en hij moet, als dat enigszins mogelijk is, zorgen voor restitutio in integrum. Dat is volgens de rechtsleer en de rechtspraak een resultaatsverbintenis voor de staat. De staat moet dat doen. Hij is wel vrij in de keuze van zijn middelen, maar hij moet dat resultaat garanderen. Als het enigszins mogelijk is – dat is trouwens ook een principe in ons intern recht –, moet de staat zorgen voor herstel in natura. Het Europees Hof heeft die regel recentelijk in een onteigeningszaak toegepast. Het Europees Hof heeft zelf aan de veroordeelde staat opgelegd dat hij het onteigend goed moest teruggeven. De keuze voor herstel in natura is primordiaal. Het

Dat telt bijna honderd bladzijden. Het lijkt me erg moeilijk om het werk dat de commissie in ruim een jaar tijd heeft verzet, in een kort bestek samen te vatten.

14.02 Geert Bourgeois (VU&ID): Lors de notre visite à Strasbourg, nous avons eu l'occasion d'aborder cette réglementation légale avec un magistrat. Il s'est avéré qu'elle était hautement souhaitable. Le texte s'écarte fortement de ma proposition originale. Nous avons choisi de limiter l'instauration de la procédure au droit pénal et non pour les affaires administratives ou civiles, pour lesquelles d'autres tensions sont en jeu. Ce sera probablement pour une phase ultérieure.

L'article 46 de la CEDH dispose que les Etats doivent se conformer aux arrêts définitifs de la Cour dans les litiges auxquels ils sont partie. L'Etat doit également veiller à l'exécution de l'arrêt. Si une violation est constatée, l'Etat défendeur doit mettre un terme à la violation et indemniser au mieux. Il doit s'agir d'une indemnisation en nature. Une réparation équitable n'est acceptée que lorsqu'une *restitutio in integrum* n'est pas possible.

Le Comité de ministres a stipulé dans une recommandation que les Etats doivent prévoir la possibilité, en exécution d'un arrêt de Strasbourg, de rouvrir un procès ou d'entamer un nouveau procès. Notre droit interne ne mentionne pas cette possibilité.

La prescription recommence à prendre cours à partir de l'arrêt qui accède à la demande de réouverture. A ce moment, la libération de l'intéressé, s'il est toujours en détention, peut être demandée. Par la suite, la partie civile, s'il apparaît qu'elle a été indemnisée à tort, ne sera pas tenue de rembourser la somme versée. Dans ce cas, c'est l'Etat qui devra couvrir ces frais. La loi ne s'applique qu'aux affaires pour lesquelles la Cour de Strasbourg a prononcé un jugement définitif.

Europees Hof bepaalt ook dat de billijke genoegdoening er slechts is voor de gevallen waarin restitutio in integrum niet mogelijk is.

In deze is er een evolutie ingetreden. Het Comité van ministers, onder druk van de parlementaire assemblee van de Raad van Europa, is de klemtoon gaan leggen op de tenuitvoerlegging van de arresten van Straatsburg. Volgens het Comité velt Straatsburg de arresten en dat is één zaak; de uitvoering ervan is een tweede zaak. Daarop willen de ministers toezien. Daardoor heeft het Comité van ministers op 19 januari 2000 een aanbeveling opgesteld waarin aan de Staten wordt gezegd dat zij in de mogelijkheid van de heropening van het proces moeten voorzien, met eventueel de mogelijkheid een nieuw proces te voeren, als dat de enige oplossing is. Dat is trouwens de enige oplossing in een aantal zaken.

Collega's, ik hoef u niet te zeggen dat nu in ons intern recht in deze mogelijkheid niet wordt voorzien en dat in de recente geschiedenis er in feite een op en neergaande beweging is geweest. In het arrest-De Cubber heeft het Hof van Cassatie een vernietiging uitgesproken van een eerdere veroordeling, nadat de procureur-generaal op aangifte van de minister van Justitie een verzoekschrift daartoe had ingediend bij het Hof van Cassatie. Bij het arrest-De Cubber had Straatsburg gezegd dat De Cubber geen eerlijk proces had gehad; hij had geen onafhankelijke rechter.

Toen een tijd later de minister van Justitie opnieuw aangifte deed bij de procureur-generaal in de zaak-Piersac en de procureur-generaal opnieuw een verzoekschrift indiende, heeft het Hof van Cassatie, weliswaar met een proceduriële redenering, dat verzoekschrift onontvankelijk verklaard. Daarna zijn er nog een paar zaken geweest waarin de betrokkene aan de minister gevraagd heeft om aangifte te doen. De minister heeft geweigerd. Daar is geen gevolg meer aan gegeven, zodanig dat nu kan worden gezegd dat in ons interne recht op het ogenblik niet afdoend in de mogelijkheid wordt voorzien voor degene die gelijk haalt in Straatsburg, om in die extreme gevallen, waarin hij met een billijke genoegdoening niet in zijn rechten is hersteld, een nieuw proces te krijgen. Vandaar deze procedure, waarbij de betrokkene, zijn erfgenamen, zijn wettelijke vertegenwoordiger of de procureur-generaal zelf, ambtshalve, ofwel op voorschrift van de minister van Justitie een heronderzoek kan vragen, nadat Straatsburg een arrest heeft uitgesproken waarin wordt gezegd dat er een schending is gebeurd van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Die zaak wordt aanhangig gemaakt bij het Hof van Cassatie, binnen zes maanden nadat het arrest van Straatsburg geldt als einduitspraak. Er wordt ook betekening gedaan aan de niet in Straatsburg betrokken partijen, zodanig dat zij de mogelijkheid krijgen om tussen te komen. Komen zij niet tussen, dan zal het arrest van het Hof van Cassatie bindend zijn.

Collega's, vervolgens beveelt het Hof van Cassatie een heronderzoek van een zaak of doet het Hof van Cassatie, wanneer het zelfs de door Straatsburg vernietigde uitspraak heeft geveld, zelf een heronderzoek, op twee voorwaarden.

Eerste voorwaarde is dat het vonnis of arrest dat strijdig was met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, hetzij inhoudelijk, hetzij procedureel strijdig was daarmee, maar in een zo ernstige mate dat er twijfel gaat rijzen over de inhoud van de beslissing.

Kortom, de schending moet zo ernstig zijn dat twijfel rijst over de inhoud van de oorspronkelijke beslissing.

Cette proposition de loi représente une spectaculaire amélioration pour la personne indûment condamnée qui devait s'adresser à la cour de Strasbourg qui, il est vrai, lui donnait raison sur le plan théorique sans toutefois que l'intéressé n'obtienne réparation dans son propre pays. Nous avons failli échouer et je me réjouis donc de pouvoir vous présenter aujourd'hui cette proposition de loi.

De tweede voorwaarde is dat de benadeelde zodanige nadelige ernstige gevolgen blijft ondervinden dat alleen het heronderzoek kan zorgen voor een rechtzetting van zijn situatie.

In andere gevallen wordt er geen heronderzoek bevolen, komt er geen heronderzoek, kan het Hof van Cassatie zelf een billijke genoegdoening toekennen.

Het Hof van Cassatie kan ook een arrest vellen dat van de schending akte verleent. De betrokkene kan dan zeggen dat hij genoegdoening heeft gekregen, dat Cassatie van die schending akte heeft verleend en dat dit een voldoende genoegdoening is.

Ik wijs er nog op dat de verjaring opnieuw begint te lopen vanaf het arrest dat de vordering tot heronderzoek inwilligt en dat er uiteraard een einde kan worden gemaakt aan de hechtenis. Als de betrokkene zich nog in hechtenis bevindt, kan worden gevraagd dat hij in vrijheid wordt gesteld, wat mij logisch lijkt.

Een en ander heeft geen gevolgen voor de burgerlijke veroordeling. Daarover bestond twijfel en er werd over gediscussieerd. Wij hebben gezegd dat het voor de rechtsorde en de rechtsvrede niet goed is dat de burgerlijke partij, de civiele tegenpartij, dikwijls na vele jaren – 10, 15 of 20 jaar – zou worden veroordeeld tot teruggave. Men heeft geoordeeld dat dit onbesproken moet blijven, maar dat de Staat moet instaan voor de terugbetaling van wat ten onrechte op burgerlijk gebied werd betaald door de partij die in Straatsburg gelijk krijgt. Als de betrokkene onschuldig blijkt te zijn, wordt de Staat veroordeeld tot betaling van die vergoeding.

De geldboete en de rente moeten ook worden terugbetaald. De nieuwe beslissing kan zelfs worden gepubliceerd.

De inwerkingtreding zal op normale wijze gebeuren, maar de wet is alleen van toepassing op die zaken waarover het Hof van Straatsburg een definitieve uitspraak doet nadat de wet in werking is getreden, opdat geen doos van Pandora zou worden geopend.

Ik heb al gezegd dat men alleen heeft gekozen voor de strafrechtelijke procedures, en niet voor de burgerlijke of administratieve procedures. Collega's, ik denk dat met dit wetsvoorstel er een spectaculaire verbetering komt van de rechten van degene die ten onrechte werd veroordeeld, die alle interne rechtsmiddelen in België had uitgeput, dat geen ander middel meer had dan naar Straatsburg te gaan en daar gelijk kreeg – in bepaalde gevallen ging het echter alleen over een soort theoretisch gelijk. Al kreeg hij soms een vergoeding toegekend, hij werd niet voldoende hersteld in de vroegere toestand en als het ware niet voldoende in zijn rechten hersteld. Ik denk dat dit een verfijning van onze rechtsstaat is.

Ik dank alle collega's, de rapporteur, de voorzitter, alle externe personen die tot de totstandkoming van het ontwerp zoals het nu voorligt hebben bijgedragen en de minister van Justitie voor zijn medewerking. Het was niet het gemakkelijkste wetsvoorstel en is niet heel vlug tot stand gekomen. We hebben er bijna onze tanden op gebroken, maar toch net niet. Ik dank u allen voor uw hulp en bijdrage.

14.03 Fred Erdman (SP.A): Mijnheer de voorzitter, in de eerste plaats wil ik de verslaggever en de indieners in één adem feliciteren. Het is gebruikelijk in het Parlement dat een zeer waardevol document waaruit

14.03 Fred Erdman (SP.A): Je félicite l'auteur pour son assiduité et sa persévérance et je me félicite

zeer veel informatie geput kan worden, de wettekst begeleidt, wat hier zeker het geval is. Dankzij de wetgevende hardnekkigheid – niet de therapeutische hardnekkigheid – is er een tekst tot stand gebracht die binnen de limieten blijft van wat vandaag haalbaar en mogelijk is.

Mijn tweede bedenking is de volgende. Ik durf te stellen dat met die tekst een overbrugging van het nationale naar het internationale terrein en een wederwerking van het internationale naar het nationale tot stand worden gebracht. Dat is essentieel. Ik voeg er wel aan toe dat – die aangelegenheid ontsnapt ons volledig – een rechtzoekende een lange lijdensweg zal moeten gaan om gelijk te halen als hij na een lange rij beslissingen een zaak bij Straatsburg aanhangig maakt waar hij terug naar een nationale rechtbank wordt verwezen, een lijdensweg langer dan onderhavig wetsontwerp.

Ten slotte, in de commissie voor de Justitie is het de gewoonte geworden om zoveel mogelijk externe experts te raadplegen, waarvoor nu nogmaals publiekelijk onze dank. Ik onderstreep dat aan het ontwerp ook een erg actieve medewerking werd verleend door het parket-generaal van het Hof van Cassatie, wat in vroegere tijden ook niet mogelijk was, maar wat tegenwoordig meer dan ooit zeer waardevol is en geapprecieerd wordt.

14.04 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, kort wil ik het volgende zeggen. Met het wetsontwerp is volgens mij een erg essentiële stap gedaan. Dat moet onderstreept worden. Ere wie ere toekomt: collega Bourgeois heeft de spreekwoordelijke kat de bel aangeboden en heeft volhard om uitspraken gewezen door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ook effectief uit te voeren. Zoals de voorzitter van de commissie voor de Justitie al zei, kon dat werk tot stand gebracht worden samen met de leden van de commissie voor de Justitie, de diensten van het Hof voor Cassatie en de medewerkers van mijn kabinet en administratie.

Ik wil duidelijk maken dat die wet een eerste stap is, omdat wij ons beperken tot de strafzaken. De regering steunt in elk geval de voorstellen die moeten leiden tot het onderzoek naar de uitbreiding ervan, zowel op het burgerlijk als op het administratiefrechtelijk niveau. Ook dat soort van zaken moet aan dezelfde restitutio in integrum onderworpen kunnen worden.

Ik prijs mij dan ook gelukkig dat dit initiatief van het Parlement, inzonderheid van de heer Bourgeois, tot een goed einde kon worden gebracht.

De **voorzitter**: Ik heb vastgesteld dat de artikelen in commissie eenparig zijn goedgekeurd.

De algemene bespreking is gesloten.
La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen **Discussion des articles**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1083/9)**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1083/9)**

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in “wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 442bis in het Wetboek van strafvordering”.

L'intitulé a été modifié par la commission en “proposition de loi insérant un article 442bis dans le Code

que la proposition puisse être mise en oeuvre. Elle constitue une passerelle bienvenue entre le niveau national et le niveau international. Je tiens à souligner qu'une personne qui revient de Strasbourg a parcouru un long chemin. Enfin, je tiens à remercier expressément le parquet général de la Cour de Cassation pour sa collaboration.

14.04 **Marc Verwilghen**, ministre: Je me réjouis du pas qui a été accompli - c'est le premier mais il est essentiel - grâce à la persévérance de l'auteur. Le gouvernement se propose de soutenir les propositions qui viseraient à étendre la proposition du niveau pénal au niveau administratif et civil.

d'instruction criminelle".

Het wetsvoorstel telt 3 artikelen.
La proposition de loi compte 3 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.
Aucun amendement n'a été déposé.

De artikelen 1 tot 3 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 à 3 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

15 **Wetsvoorstel van de heer Jef Valkeniers tot wijziging van enkele bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in verband met het erfrecht van de langstlevende echtgenoot (terug naar de commissie gestuurd op 2 mei 2002) (1353/1 tot 9)**

15 **Proposition de loi de M. Jef Valkeniers modifiant certaines dispositions du Code civil relatives aux droits successoraux du conjoint survivant (renvoyée en commission le 2 mai 2002) (1353/1 à 9)**

Algemene bespreking ***Discussion générale***

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

15.01 **Anne Barzin**, rapporteur: Monsieur le président, si vous le permettez, je voudrais procéder de la même manière que pour la proposition de loi précédente, en me référant au rapport écrit.

15.01 **Anne Barzin**, rapporteur: Ik verwijs naar het schriftelijke verslag.

Je tiens à remercier les services de la commission de la Justice qui ont fourni un travail considérable pour la rédaction de ce rapport et du précédent.

De **voorzitter**: Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)
Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)

De algemene bespreking is gesloten.
La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen ***Discussion des articles***

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1353/6)**
Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1353/6)**

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in "wetsvoorstel tot wijziging van sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in verband met het erfrecht van de langstlevende echtgenoot".
L'intitulé a été modifié par la commission en "proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code civil relatives aux droits successoraux du conjoint survivant".

Het wetsvoorstel telt 6 artikelen.
La proposition de loi compte 6 articles.

Er werden geen amendementen ingediend
Aucun amendement n'a été déposé

De artikelen 1 tot 6 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 à 6 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

16 Wetsontwerp houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering (1664/1 à 5)

16 Projet de loi visant à confier aux centres publics d'aide sociale la mission de guidance et d'aide sociale financière dans le cadre de la fourniture d'énergie aux personnes les plus démunies (1664/1 à 5)

Algemene bespreking **Discussion générale**

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

16.01 Colette Burgeon, rapporteur: Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, la commission de la Santé publique a examiné le présent projet de loi au cours de ses réunions des 23 et 30 avril 2002 et du 7 mai 2002. Dans son exposé introductif, le ministre Vande Lanotte a rappelé que ce projet de loi vise à attribuer aux CPAS une mission légale dans le cadre de la fourniture d'énergie aux plus défavorisés.

Cette mission comprend deux volets.

1. Un volet d'accompagnement et de guidance sociale et budgétaire pour les consommateurs de gaz et d'électricité en difficulté de paiement. Ce droit est accordé aux personnes qui ont des problèmes en matière de fourniture d'énergie et l'accompagnement doit inclure la problématique des dettes dans son intégralité.

2. Un volet d'aide sociale financière qui doit permettre aux CPAS d'apurer entièrement ou partiellement les dettes encourues afin de permettre à la personne concernée de repartir sur une nouvelle base; le CPAS peut dans le même temps intervenir dans le cadre d'une politique sociale préventive en matière d'énergie.

Les points de départ à la base de ce projet de loi sont les suivants.

1. Augmentation du surendettement

Fin décembre 2001, 397.451 personnes étaient enregistrées à la Centrale négative des crédits de la Banque nationale, ce qui représente environ 5% de la population majeure contre 4,5% en 1996. Ce sont surtout les tranches 25-34 ans et 35-44 ans qui sont les plus touchées. Et sur les quelque 540.000 contrats qui étaient enregistrés, 84% n'étaient pas apurés. Le montant total impayé de ces contrats s'élève à 1,8 milliard d'euros.

2. Libéralisation du marché de l'énergie

La transition à un régime plus ouvert en matière d'énergie, avec une plus grande exposition à des risques du marché, justifie l'imposition d'obligations de service public par les autorités. Dans la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité, possibilité est offerte au Roi de créer, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, un Fonds qui peut être chargé d'une partie ou de la totalité des frais nets réels des obligations de service public.

16.01 Colette Burgeon, rapporteur: De minister herinnerde eraan dat dit wetsontwerp ertoe strekt aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, in het kader van de energielevering aan de minstbedeelden, een opdracht toe te wijzen die twee onderdelen omvat: een onderdeel begeleiding van de gas- en elektriciteitsverbruikers die betalingsmoeilijkheden ondervinden en een onderdeel financiële steunverlening dat het voor de OCMW's mogelijk moet maken de opgelopen schulden geheel of gedeeltelijk aan te zuiveren en op te treden inzake preventief sociaal energiebeleid. De uitgangspunten van het ontwerp zijn de toename van de schuldenoverlast, de toekomstige liberalisering van de energiemarkt, die het opleggen van openbardienstverplichtingen rechtvaardigt, en het streven om de bemiddeling en de begeleiding door de OCMW's te versterken met het oog op het verhelpen van de afsluiting van de energietoevoer, op het gebied waarvan sinds 1985 al belangrijke successen werden geboekt. In het krachtens de wet houdende organisatie van de elektriciteitsmarkt opgericht Hulpfonds zit een bedrag van 7.932.590 euro. Dat bedrag werd ontoereikend geacht en werd opgetrokken tot 42.637.690 euro.

Dit ontwerp wil dus deze niet gereguleerde taak van de OCMW's regelen en een wettelijke basis creëren voor de aanwending

Le 5 avril et le 20 juillet 2000, le gouvernement a décidé d'augmenter considérablement les moyens des fonds sociaux. On est passé d'environ 7.932.590 euros à 42.637.690 euros.

3. Continuation et renforcement des interventions par les CPAS

Depuis 1985, les CPAS, avec l'aide du Fonds social du Comité de contrôle de l'électricité et du gaz, mènent une action importante de médiation et de guidance dans le but de remédier aux coupures des fournitures d'énergie, surtout pour les consommateurs se trouvant dans des situations sociales difficiles. Les évaluations de l'action menée par les CPAS en faveur de ces consommateurs montrent que d'importants succès ont été enregistrés depuis. L'aide du Fonds social comprend un montant d'environ 7.932.590 euros, qui est réparti entre les CPAS et pour lequel des conventions sont conclues avec le Comité de contrôle. Dans le cadre de la problématique de la dette croissante, ces moyens sont insuffisants.

Le présent projet entend régler légalement et d'une meilleure manière cette mission non réglementée des CPAS.

1. Les missions que les CPAS reçoivent dans le cadre de ce projet de loi sont les mêmes que celles reprises sur la base des conventions avec le Comité de contrôle.

2. La majoration du budget de 7.932.590 euros à 42.637.690 euros nécessite une réglementation légale précise et une base réglementaire pour son usage et sa répartition. Une réglementation légale, conformément aux prescriptions des directives européennes, y apporte de meilleures garanties que les conventions existant actuellement entre les CPAS et le secteur de la distribution.

3. On garantit également à chacun un droit à l'aide sociale par l'obligation pour chaque CPAS de pourvoir à la guidance sociale et budgétaire des personnes en situation de dette en matière de fournitures d'énergie.

4. Avec la libéralisation des marchés du gaz et de l'électricité, ce ne sera plus le Comité de contrôle mais la CREG qui gèrera les fonds sociaux. Le fonds social existant et le Comité de contrôle sont, en effet, supprimés et repris dans la CREG.

Dans la discussion générale, M. Vande Walle fait remarquer que le projet confie aux CPAS une nouvelle mission légale: l'accompagnement des personnes qui ont des difficultés de paiement de leurs factures de gaz et d'électricité ainsi qu'un soutien financier dans le paiement partiel ou total des factures. Les CPAS reçoivent les moyens nécessaires à l'accomplissement de ces nouvelles missions. Le groupe politique de M. Vande Walle soutient l'objectif général du projet. L'intervenant souhaite attirer l'attention des membres de la commission sur les points suivants:

- il n'aurait pas été inutile de demander un avis à la commission de l'Economie et il est paradoxal de prévoir que la loi produira des effets de manière rétroactive;
- le projet ne s'applique qu'aux personnes qui rencontrent des difficultés à payer leur facture de gaz et d'électricité, mais n'y a-t-il pas là une discrimination vis-à-vis des personnes qui ne peuvent payer leur facture de mazout de chauffage?
- le projet comporte certaines imprécisions: l'aide financière sera-t-elle une simple avance ou le CPAS devra-t-il payer purement et simplement la facture qui lui est présentée?

en de verdeling van de fondsen.

De heer Vande Walle is van mening dat het nuttig ware geweest het advies van de commissie voor het Bedrijfsleven in te winnen. De terugwerkende kracht van de wet verwondert hem. Hij vraagt zich af of de mensen die met stookolie verwarmen niet worden gediscrimineerd en wil weten of de hulp van het OCMW louter bestaat uit een voorschot. Hij vraagt zich af hoe deze wet te rijmen valt met de wet op de overmatige schuldenlast.

De heer Paque is van mening dat het interessant zou zijn gelijkaardige projecten uit te werken voor de verenigingen uit de social-profitector die zich bezighouden met overmatige schuldenlast. Hij wenst meer uitleg over de toekenning van subsidies voor de aanwerving van personeel.

Mevrouw Gilkinet heeft vragen over de toekomst van de lokale adviescommissies inzake gas- en elektriciteitsafsluiting.

De heer D'Haeseleer vindt dat de deelgebieden voor begeleiding zouden moeten zorgen om financiële transfers te voorkomen. Hij is van mening dat het wetsontwerp niet preciseert voor wie de financiële hulp bestemd is en dat het niet aangeeft onder welke voorwaarden de schulden van een persoon mogen worden aangezuiverd.

In zijn antwoord aan de onderscheiden sprekers vestigde de minister de aandacht op de filosofie van het ontwerp, die op een algemene aanpak van de schuldenlast stoelt. Het accent ligt op begeleiding, veeleer dan op financiële steun als zodanig. Voorts verklaarde de minister dat de toekenning van subsidie voor het personeel niet gekoppeld wordt aan voorwaarden met betrekking tot de indienstneming van extra personeel. Er zal een protocol worden gesloten met de Gemeenschappen en OCMW's, waarin de voorwaarden worden vastgelegd waaraan de OCMW's moeten voldoen om aanspraak te

M. Vande Walle estime encore que le projet de loi crée un privilège au bénéfice des sociétés distributrices de gaz et d'électricité car les CPAS paieront ces sociétés alors que le débiteur aura souvent d'autres créanciers.

Enfin, comment va-t-on concilier ce projet avec la loi sur le surendettement?

M. Paque souligne que le problème de l'endettement des ménages, auquel le projet entend apporter une solution, n'est pas neuf. Les CPAS et le secteur non marchand interviennent déjà depuis longtemps en matière de médiation de dettes et de négociations de fournitures minimales. Il serait également intéressant que des projets similaires soient élaborés pour les associations du secteur non marchand.

L'intervenant souhaiterait avoir des éclaircissements concernant l'octroi des subventions pour l'engagement de personnel.

M. Mayeur se réjouit de l'adoption d'un fonds social de cette importance. Il rappelle avoir interrogé le ministre sur l'état d'avancement de l'accord qui devait être négocié en conférence interministérielle sur la destination du fonds social créé à la suite de la libéralisation du marché de l'électricité. Le projet répond aux préoccupations des CPAS. Pour M. Mayeur, ces derniers ne doivent, en aucune manière, devenir des organes de recouvrement de dettes. Il se réjouit de l'aspect "prévention" auquel le projet fait référence.

Mme Gilkinet se dit favorable au projet, mais s'interroge sur le devenir des commissions locales d'avis de coupure appelées CLAC.

M. D'Haeseleer estime, quant à lui, que l'accompagnement des personnes endettées devrait être assuré par les entités fédérées de manière à éviter de nouveaux transferts financiers.

L'intervenant se demande si le projet ne risque pas d'avoir une incidence néfaste dans la mesure où les sociétés de distribution risquent de se décharger des tâches qui sont les leurs sur les CPAS. Pour lui, le projet ne précise ni le destinataire de l'aide financière, ni les conditions dans lesquelles les dettes d'une personne peuvent être partiellement ou totalement apurées.

Mme Avontroodt approuve le projet mais se réfère à la lettre de l'Union des Villes et Communes belges. Il est essentiel que les CPAS connaissent, dès le début de l'année, le montant qui leur est alloué pour remplir leurs missions.

Le ministre fait remarquer que lors de l'élaboration du projet de loi, l'Union des Villes et Communes belges avait marqué son accord sur la philosophie du projet. En ce qui concerne la répartition des compétences, il appartient aux communautés de fixer les règles concernant l'agrément et relatives aux associations du secteur non marchand actives en matière de lutte contre l'endettement. Un protocole sera conclu avec les communautés: pour bénéficier du financement fédéral, les CPAS doivent respecter les conditions de reconnaissance édictées par ces dernières.

Par ailleurs, le système des commissions locales d'avis de coupure est maintenu, mais le ministre souligne que leur avenir dépend des entreprises privées qui ont pris l'initiative de les créer.

Le ministre attire l'attention des membres de la commission sur la philosophie générale du projet qui est de privilégier une approche

kunnen maken op financiering door de federale overheid.

Tijdens de artikelsgewijze bespreking werden de amendementen nr. 3 van de dames Gilkinet en Leen en nr. 7 van de heer Mayeur aangenomen. De tekst diende tot slot verbeterd te worden teneinde de verwijzing naar het WIGW-statuuat conform de nieuwe wetgeving te maken.

Het aldus geamendeerde wetsontwerp werd door de commissie voor de Volksgezondheid aangenomen met 9 stemmen en 4 onthoudingen.

Namens mijn fractie ben ik blij dat uitgegaan wordt van een globale aanpak van het probleem van de schuldenlast, waardoor de meest hulpbehoevenden aanspraak kunnen maken op pedagogische en sociale begeleiding veeleer dan op louter financiële steun, al wordt dat laatste daarom niet uitgesloten. Het is zeker niet de bedoeling de OCMW's om te vormen tot incassobureaus.

De wettelijke opdrachten van de OCMW's in het kader van de openbare dienstverlening worden uitgebreid en gefinancierd door de federale overheid. Wij steunen die genereuze doelstellingen volmondig.

globale du problème de l'endettement. Le projet met l'accent sur l'accompagnement et notamment sur la guidance budgétaire, plutôt que sur l'aide financière en tant que telle. Quant à l'octroi de subsides pour le personnel, il précise qu'ils ne sont pas conditionnés par des engagements supplémentaires. Le ministre confirme, par ailleurs, que le Fonds n'a pas encore été mis sur pied.

Une fois le projet adopté, un arrêté royal produisant ses effets au 1er janvier 2002 sera pris et sera présenté, pour confirmation, à la Chambre dans les six mois de son entrée en vigueur.

Par rapport à la lettre de l'Union des Villes et Communes belges, le ministre émet les remarques suivantes: le projet ne rend pas la vente des "cartes énergie" obligatoire et le financement est assuré de manière inconditionnelle pour 2002 et 2003. A partir de 2004, il est conditionné par le respect des normes de reconnaissance édictées par les communautés.

Vous me permettez, monsieur le président, chers collègues, de me référer à mon rapport écrit pour la discussion des articles.

Je soulignerai simplement que notre commission a retenu l'amendement n° 3 de Mmes Gilkinet et Leen tendant à indexer le montant visé au §1er de l'article 4. Elle a approuvé également l'amendement n° 7 de M. Mayeur visant à modifier l'article 5 de manière à le mettre en conformité avec l'accord du 26 avril 2002 conclu avec les communautés. L'accord obtenu à l'issue de cette concertation permet de lier, à partir du 1er janvier 2005, le financement à l'agrément.

Enfin, d'un point de vue technique et pour assurer rigueur et cohérence au texte adopté par la commission, je rends attentifs mes collègues au point suivant. A la lecture du texte adopté par la commission, il est apparu que la terminologie utilisée pouvait créer une confusion en ce qui concerne les concepts.

Le projet de loi se réfère à plusieurs reprises aux bénéficiaires du statut VIPO. Dès le début, l'intention était de viser par ce concept tant les bénéficiaires originels de ce statut que les catégories de personnes qui y ont été assimilées par la suite.

Afin d'éviter toute confusion, il conviendrait de remplacer les termes "le nombre de statuts VIPO" par les termes "le nombre de bénéficiaires de l'intervention majorée de l'assurance, visés à l'article 37, §§1er et 19 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994".

Je terminerai, monsieur le président, en rappelant que l'ensemble du projet de loi tel qu'amendé a été adopté par la commission de la Santé publique par 9 voix et 4 abstentions.

Je remercie les services pour leur aimable diligence dans la rédaction de ce rapport.

Au nom de mon groupe, monsieur le président, chers collègues, et pour ne pas alourdir le débat, permettez-moi également de marquer toute notre satisfaction par rapport au présent projet. Nous nous réjouissons que la philosophie du projet entende privilégier une approche globale du problème de l'endettement.

Trop de drames humains sont encore dus à la spirale infernale du surendettement et vous savez que les socialistes en ont toujours fait une de leurs priorités.

Au-delà de l'approche passive et purement financière de ce grave problème, les plus démunis se voient ici reconnus dans leurs droits à un accompagnement circonstancié grâce notamment à une guidance budgétaire. On part du principe qu'il vaut mieux encadrer les plus démunis de manière pédagogique et sociale plutôt que de les aider d'une façon purement financière, l'un n'excluant pas l'autre, bien évidemment.

Il a été rappelé à plusieurs reprises qu'il n'était pas question de transformer les CPAS en organes de recouvrement mais bien de leur assigner une mission d'accompagnement qui peut revêtir soit la forme d'une négociation d'un plan de paiement, soit la forme d'une guidance budgétaire. Il appartiendra aux CPAS de choisir l'option qu'ils estiment nécessaire.

En conclusion, les missions légales de service public assignées aux CPAS se voient renforcées et financées par l'autorité fédérale. Les CPAS décideront de l'affectation de l'aide financière allouée. Nous ne pouvons que souscrire à ces objectifs généreux qui tendent à rendre plus de dignité encore aux plus démunis.

16.02 Vincent Decroly (indépendant): Monsieur le président, je voudrais réagir brièvement à la partie "socialiste" de l'exposé de Mme Burgeon en attirant l'attention sur le caractère extraordinaire de bonne conscience et d'autosatisfaction que ce type de discours recouvre.

Bien sûr, attribuer une nouvelle mission légale aux institutions chargées d'assurer l'aide sociale dans notre pays en matière d'endettement ou de surendettement est a priori positif et il faut évidemment soutenir ce genre d'initiative.

Mais tout de même, après le vote que vous avez exprimé le 18 avril dernier – ce vote sur le pseudo-droit à l'intégration sociale qui va doper ces mêmes CPAS pour les obliger de plus en plus à exercer leur mission prioritairement dans le champ de l'insertion professionnelle, de l'alimentation des agences d'intérim ou du secteur privé, par des mécanismes pseudo-contractuels qui cachent en fait des mécanismes de mises au travail forcé –, permettez-moi de vous dire qu'après avoir promis aux CPAS que si et seulement s'ils jouent le jeu de cette législation, ils auront des rentrées supplémentaires; permettez-moi de vous dire qu'après avoir créé toutes les conditions pour que demain ce soit bien – vu l'étranglement budgétaire auquel ils doivent faire face – leur priorité dans les faits et sur le terrain, franchement, leur donner aujourd'hui une nouvelle mission légale dans le champ, positif certes, du surendettement et de la lutte contre les problèmes qu'il pose, procède une fois de plus d'une législation "bonne conscience".

16.03 Yvan Mayeur (PS): Monsieur le président, je ne pensais pas intervenir par rapport à ce que vient de dire M. Decroly mais il y a des limites.

L'étudiant minimexé le mieux payé du pays ferait bien d'adopter un profil un peu plus bas lorsqu'il parle de la situation des pauvres. En effet, on a voté le revenu d'intégration et de nouveaux droits qui sont importants pour les gens et je trouve qu'il est un peu fort qu'un député, qui bien sûr a fait les choix d'ordre privé qu'il souhaitait faire, vienne ici nous donner des leçons.

Il n'y a pas de mise au travail forcé, comme il n'y a pas d'obligation pour les députés de ne pas venir aux réunions. de ne pas suivre les débats

16.02 Vincent Decroly (onafhankelijke): Nadat de PS-fractie op 18 april voor het wetsontwerp betreffende het pseudo-recht op maatschappelijke integratie stemde, waarbij de OCMW's in de rol van beroepskeuzeadviseur geduwd worden door pseudo-contractuele mechanismen die naar dwangarbeid zwemen, spreekt er nu gewetensrust en zelfvoldaanheid uit het betoog dat mevrouw Burgeon zonet heeft afgestoken.

16.03 Yvan Mayeur (PS): Met die stemming werden belangrijke rechten toegekend ter bevordering van de maatschappelijke integratie, en dat heeft niets met dwangarbeid uit te staan. Er blijft altijd een keuzevrijheid, zoals ook diegenen die ervoor kiezen de vergaderingen niet bij te wonen en liever examens afleggen aan de universiteit, dit alles op kosten van de Kamer, die keuzevrijheid hebben.

mais de présenter, pendant ce temps, leurs examens à l'université, tout en étant payés par la Chambre. Ce sont des choix que tout le monde peut faire, mais il semblerait que certains fassent ces choix de manière plus aisée que d'autres!

Sur le fond du projet que nous sommes en train de voter, je précise que 42 millions d'euros sont mis à la disposition des CPAS pour venir en aide à 400.000 personnes qui sont surendettées dans ce pays. En cette période où les médias et d'autres encore laissent entendre que le monde politique ne s'intéresse pas aux problèmes concrets des gens, je trouve que ce projet, qui se penche précisément sur les problèmes concrets rencontrés par 400.000 personnes de ce pays, peut être salué par l'ensemble de ce parlement, majorité comme opposition, comme ce fut le cas en commission de la Santé publique, et ce quels que soient les sarcasmes d'un représentant désormais gauchiste de cette assemblée. Je trouve que cela valait la peine d'être souligné. *(Applaudissements)*

16.04 Michèle Gilkinet (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, mon groupe votera avec plaisir ce projet de loi. En effet, je pense qu'il réalise ce qu'on appelle "la quadrature du cercle", dans la mesure où une partie des prérogatives dont nous parlons aujourd'hui sont régionales, mais il était important de confier cette mission aux CPAS.

La discussion que nous avons eue au sujet de l'article 5 et l'adoption de l'amendement en commission permettent de tenir compte des difficultés rencontrées dans notre pays. Ce projet permet aux CPAS d'ajuster en temps utile leur position aux exigences liées aux prérogatives des régions. J'estime que c'est un bon point.

Autre motif de satisfaction: la discussion que nous avons eue au sujet de l'article 2 a permis d'apporter certaines précisions. Comme on vient de le dire, l'objectif du projet de loi est de résorber l'endettement global d'une personne. Je citerai un exemple concret qui a son importance: le CPAS peut choisir de payer une autre dette, à savoir qu'il peut privilégier celle relative aux soins de santé plutôt que celle qui se rapporte à l'énergie. La mission des CPAS est effectivement de tenir compte de la globalité de la personne et de sa problématique et non de "saucissonner" les choses. C'est à partir des besoins des personnes que le CPAS doit étendre son champ d'action.

Le projet de loi que nous allons voter aujourd'hui ne pouvait donc servir de prétexte aux distributeurs d'énergie pour faire glisser une partie de leurs responsabilités sur les CPAS. Il n'est pas question, par exemple, de voir les CPAS remplacer les distributeurs pour recharger les cartes "énergie". Nous avons été attentifs à cela et le projet de loi qui sera soumis au vote aujourd'hui permet précisément d'éviter de telles dérives.

J'ai une pointe de regret, monsieur le président. Nous avons déposé un amendement sur l'évaluation de la loi, qui a, à notre grande surprise, été refusé par les autres parlementaires. C'était d'autant plus surprenant que le ministre n'avait pas du tout émis d'objection par rapport à notre amendement, que nous sommes à l'heure où il est régulièrement question de bonne gouvernance et où il convient d'être particulièrement attentif aux mesures mises en œuvre pour lutter contre la pauvreté.

Aussi, je ne comprends pas pourquoi cet amendement a été rejeté. Je le regrette. C'est sans rancune que nous allons voter le projet de loi et que le moment venu, nous userons de nos droits parlementaires pour

Er wordt tweeënveertig miljoen euro uitgetrokken voor 400.000 mensen die tot over de oren in de schulden zitten; misschien zou het Parlement dat beter toejuichen, in weerwil van het sarcasme van een bepaalde, voortaan kennelijk als gauchist te bestempelen volksvertegenwoordiger.

16.04 Michèle Gilkinet (ECOLO-AGALEV): Met dit ontwerp krijgen de OCMW's nieuwe taken, maar – en dat is belangrijk – ze krijgen ook extra middelen.

Het amendement op artikel 5 beoogt de OCMW's in staat te stellen zich aan te passen, zonder dat daarbij aan de prerogatieven van de Gemeenschappen getornd wordt.

Uit de discussie die we gehad hebben over artikel 2, is naar voren gekomen dat het ontwerp tot doel heeft de algemene schuldenlast van een individu weg te werken, en dat het OCMW dus kan beslissen een andere schuld te delgen. Er kan dus geen sprake van zijn dat de energieverdelers een deel van hun verantwoordelijkheid afwentelen op het OCMW, bijvoorbeeld door het OCMW ermee te belasten de "energiekaarten" te herladen.

Wij betreuren dat ons amendement met betrekking tot de evaluatie van de wet, overigens tot onze grote verbazing, verworpen werd.

Niettemin zullen wij dit wetsontwerp *sans rancune* goedkeuren, en niet nalaten onze rechten als parlamentslid in te roepen om de wet alsnog te laten evalueren.

Ten slotte wil ik weten hoever het staat met het energiefonds. Ik begrijp dat we de wet zo snel mogelijk ten uitvoer willen leggen door middelen toe te kennen die

évaluer le projet de loi.

Par ailleurs, je regrette que le ministre Vande Lanotte ne soit pas présent aujourd'hui. En fait, il y a un point qui reste important pour les CPAS, à savoir quand le Fonds énergie sera-t-il créé et sa mise en œuvre amorcée. Les CPAS voudraient disposer d'informations précises à ce sujet, de manière à pouvoir programmer les travaux nécessaires à la mise en œuvre du projet de loi que nous attendons tous.

evenwel nog niet voorhanden zijn, maar tal van OCMW's vragen zich af hoe men zich zal organiseren om de nieuwe verplichtingen het hoofd te bieden.

Je pourrais demander à M. Verwilghen de transmettre cette demande particulière au ministre de l'Intégration sociale. Monsieur le ministre, je vous remercie.

De **voorzitter**: De algemene bespreking is gesloten.
La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen **Discussion des articles**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1664/5)**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1664/5)**

Je ne suis pas très heureux de ce document, car il contient pas mal de fautes et de corrections.
Het wetsontwerp telt 8 artikelen.
Le projet de loi compte 8 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.
Aucun amendement n'a été déposé.

Cependant, j'apporterai les remarques suivantes. Bij artikel 3 heeft men overal de woorden "Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn geschreven, alors qu'à l'article 1er, on signalé le sigle OCMW et CPAS. Il convient donc de remplacer légistiquement parlant l'entière du mot par le sigle.

A l'article 4, il y a un changement d'orthographe, mais ce qui me préoccupe davantage, chers collègues, c'est que le statut VIPO n'existe plus. Or, on me signale qu'il importe quand même d'écrire: "Le financement s'effectue conformément à une double clef, le nombre de bénéficiaires de l'intervention majorée de l'assurance visée à l'article 37, § 1er et 19 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994". Voilà qui est assimilé au statut VIPO. Ce n'est quand même pas sérieux, n'est-ce pas? Le Conseil d'Etat n'a pas examiné ce texte et le rapport n'en a pas fait mention.

Le même problème se pose dans la suite de l'article 4. Ne ferait-on pas mieux, afin de ne pas prendre de risque – ce projet de loi ayant été déposé le 28 février dernier et m'inquiétant par ailleurs –, de le réexaminer très rapidement en commission avant de l'inscrire à l'ordre du jour de la semaine prochaine?

Ik ben een beetje verontrust. Als u ermee akkoord gaat, mevrouw Avontroodt, stuur ik het terug naar de commissie, want er zijn te veel correcties. Dan plaatsen we het opnieuw aan de agenda volgende week. Ik wil zeker zijn dat het wettelijk in orde is.

Donc, si vous n'y voyez aucun inconvénient, je le renvoie en commission et on l'inscrit à l'ordre du jour de jeudi prochain, ce, afin d'avoir la certitude qu'il ne contient pas d'erreurs. Nous ne sommes pas à une semaine près mais cette correction me préoccupe.

17 Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen en tot wijziging van artikel 31 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst (overgezonden door de Senaat) (terug naar de commissie gestuurd op 7 maart 2002) (1079/1 tot 15)

17 Projet de loi modifiant la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs et modifiant l'article 31 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre (transmis par le Sénat) (renvoyé en commission le 7 mars 2002) (1079/1 à 15)

Algemene bespreking

Discussion générale

De algemene bespreking is geopend.
La discussion générale est ouverte.

17.01 Maurice Dehu, rapporteur: Monsieur le président, je me réfère au rapport écrit.

17.01 Maurice Dehu, rapporteur: Ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag.

(...)

De **voorzitter**: De minister? Mevrouw Creyf, ik wil wel nagaan waar hij is, maar dit is het laatste wetsontwerp. De heer Picqué bevindt zich in de Senaat. Het wetsontwerp is al eens voorgekomen en het werd op uw verzoek al eens verstuurd naar de commissie. Ik stel voor dat we toch doorgaan.

17.02 Simonne Creyf (CD&V): Mijnheer de voorzitter, collega's, dit wetsontwerp komt dus inderdaad voor de tweede keer voor in de openbare vergadering. Tijdens de vergadering van 7 maart hebben de minister en de collega's zich akkoord verklaard om het ontwerp opnieuw naar de commissie te verwijzen. De te hoge autopolijs voor jongeren en ouderen vormen het probleem. Dat onze vraag naar terugverwijzing naar de commissie gerechtvaardigd was, bleek uit het feit dat tijdens de nieuwe bespreking in de commissie de minister uiteindelijk aanvaard heeft een amendement in te dienen op zijn ontwerp. Het is een amendement dat een stap in de goede richting zet, maar het is jammer genoeg nog niet voldoende.

Het amendement van de regering creëert echter een kans. Het is een mogelijkheid, als de Koning het wil, om iets te doen aan de hoge premies voor een autoverzekering burgerlijke aansprakelijkheid voor jongeren en ouderen.

Ik wil nog even herhalen waarover het wetsontwerp gaat. Het wetsontwerp wil eigenlijk drie zaken regelen. Ten eerste, het wetsontwerp regelt het niet-verzekerd autorijden. Er zouden honderdduizenden voertuigen in circulatie zijn die niet zijn verzekerd. Dit wetsontwerp is terzake een stap vooruit. Het maakt het mogelijk om de bestanden van de verzekeraar aan de bestanden van de dienst voor de inschrijving van de voertuigen te koppelen. Op deze manier wordt een repressieve aanpak van het niet-verzekerd autorijden mogelijk. Wij steunen dit deel van het wetsontwerp. Wij kunnen ons alleen de vraag stellen waarom deze koppeling van de bestanden van beide instellingen niet veel vroeger kon.

Ten tweede, het wetsontwerp regelt ook de opzegregeling in het geval van ongevallen. De opzeggingstermijn die de verzekeraars na een ongeval hanteren, wordt met drie maanden verlengd. Nu kan de opzeggingstermijn onverwijld ingaan nadat de verzekerde een ongeval heeft gehad. Ook dit is een betere regeling dan de huidige. Ook dit voorstel steunen wij.

Een derde deel van het wetsontwerp wil het recht op een autoverzekering regelen. Dit recht wordt mogelijk gemaakt via de oprichting van een tarifieringsbureau. Wie door drie verzekeraars wordt geweigerd of wie een premie moet betalen die vijfmaal hoger is dan de minimale premie voor hetzelfde voertuig, kan zich tot dit bureau wenden. Concreet betekent dit dat brokkenmakers die door drie verzekeringsmaatschappijen worden geweigerd, zich wel tot het tarifieringsbureau kunnen wenden, terwijl jongeren en ouderen die een te hoge premie moeten betalen zich niet tot het bureau kunnen wenden omdat de drempel veel te hoog is, namelijk vijfmaal de minimumpremie.

17.02 Simonne Creyf (CD&V): Ce projet de loi est examiné pour la deuxième fois en séance plénière. Il avait effectivement été renvoyé en commission le 7 mars dernier. Notre demande en ce sens était justifiée puisque le ministre a ensuite déposé un amendement. Cet amendement précise que le Roi, s'il le souhaite, peut prendre une initiative en ce qui concerne le montant des primes pour les assurances en responsabilité civile pour les jeunes et les personnes âgées. Cet amendement reste toutefois insuffisant.

En ce qui concerne les véhicules sans assurance, une approche répressive est rendue possible. En cas d'accident, le délai de préavis pour les compagnies d'assurance est prorogé de trois mois. Il s'agit là de deux éléments positifs. Le projet vise toutefois aussi à instaurer le droit à l'assurance automobile par la création d'un bureau de tarification auquel un conducteur pourra s'adresser lorsqu'il aura essuyé trois refus par une compagnie d'assurance ou si on lui réclame une prime cinq fois plus élevée que la prime minimale. Cette disposition est favorable à ceux qui ont provoqué de nombreux accidents mais ne s'applique pas aux jeunes et aux personnes âgées. Pour remédier à ce problème, nous avons déposé des amendements qui ont cependant tous été rejetés. Finalement, le ministre a reconnu le problème et déposé son propre amendement.

Estimant que le problème doit être réglé par la loi et non par un arrêté

Het probleem van de jongeren en de ouderen is niet helemaal hetzelfde. Voor jongeren rijst het probleem als ze voor de eerste keer een auto kopen en een verzekering moeten nemen. Als zij jonger dan 23 jaar zijn, vinden zij ofwel geen autopolis ofwel een polis tegen een veel te dure prijs. Het gevolg is dat heel wat ouders zelf de autopolis van hun zoon of dochter op zich nemen. De verzekeringsmaatschappijen noemen dit "zich verkeerd verzekeren". Het risico is dat als er iets gebeurt, de verzekeringsmaatschappijen kunnen weigeren uit te betalen. Mensen van 60, 65 en ouder hebben een ander probleem. Als zij een ongeval hebben, ook al zijn zij niet in de fout, willen heel wat verzekeringsmaatschappijen hen geen verzekeringspolis meer geven.

Mijnheer de minister, tijdens de hoorzitting, na de verwijzing naar de commissie, is het probleem van de jongeren en de ouderen bevestigd. Vertegenwoordigers van de verzekeraars en de verzekeringstussenpersonen hebben bevestigd dat de acceptatiepolitiek van veel verzekeraars zeer streng is en de facto leidt tot uitsluiting van veel kandidaat-verzekerden, waaronder jongeren en ouderen.

Ik heb hier trouwens ook een artikel uit De Gazet van Antwerpen met als titel "Geen autopolis onder de 23 jaar". Een groot onafhankelijk makelaar zegt dat vier grote verzekeringsmaatschappijen weigeren om jongeren onder de 23 jaar een polis burgerlijke aansprakelijkheid te geven tenzij ze ook andere contracten afsluiten, bijvoorbeeld een brandverzekering als ze zelfstandig gaan wonen, of als de ouders hun polissen naar dezelfde verzekeringsmaatschappij overbrengen. Dat is echter koppelverkoop, wat verboden is. Bovendien heeft de minister twee weken geleden zelf in zijn antwoord op een vraag van de heer Vanvelthoven de autoverzekeraars beschuldigd van koppelverkoop. Ik gebruik deze cijfers en artikelen om te zeggen dat iedereen het probleem kent. Het is echter zo moeilijk om tot een oplossing van dit probleem te komen. Dat is eigenlijk nog steeds niet geregeld.

Tijdens de hoorzitting werd ook bevestigd dat bijna drievierde van de jongeren niet correct verzekerd is. Zij zijn verzekerd door een autopolis die de ouders op hun naam hebben afgesloten voor de kinderen.

Mijnheer de minister, uw eerste ontwerp bood geen oplossing voor dit probleem. Ik heb daar herhaaldelijk op gehamerd. Wij hebben amendementen ingediend die echter telkens verworpen werden wegens technische redenen of als zijnde in strijd met de Europese regelgeving. Uiteindelijk hebt u ingezien dat er een probleem is. U hebt het erkend, beter laat dan nooit. U hebt dan een amendement ingediend waardoor de koning kan beslissen de toegang tot het tarifieringsbureau te versoepelen door de toegangsdrempel aan te passen in het kader van bepaalde segmentatiecriteria zoals bijvoorbeeld leeftijd. Dit is ongetwijfeld een stap vooruit vergeleken met het oorspronkelijke ontwerp. Het rechtvaardigt dus het feit dat we dit een tweede keer naar de commissie hebben verwezen. Het blijft echter "de Koning kan", hij hoeft het dus niet te doen. Bovendien is het onduidelijk wanneer en op basis waarvan de Koning zal beslissen de toegang te versoepelen. Ik herhaal dat het een mogelijkheid is die echter absoluut niet ver genoeg gaat. Eigenlijk zouden wij verkiezen dat de wet zelf een oplossing biedt en het mogelijk maakt dat jongeren en ouderen een verzekering krijgen voor een redelijke prijs.

Ondanks uw amendement is dit nog niet gerealiseerd. Daarom zullen wij onze twee amendementen opnieuw indienen. Ik zal ze meteen ook toelichten. In onze amendementen is de bepaling opgenomen dat als iemand op basis van leeftijd een polis moet betalen van meer dan 25% van de basispremie, deze persoon toetena moet krijgen tot het

royal, nous redéposons deux amendements. Nous souhaitons que les jeunes et les personnes âgées dont la prime est supérieure de 25 pour cent à la prime de base puissent également s'adresser au bureau de tarification. J'espère que la majorité fera preuve de solidarité.

tarifieringsbureau. Wij verlagen dus gevoelig de drempel voor jongeren en ouderen om zich tot het tarifieringsbureau te kunnen wenden.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik hoop dat er vooralsnog enige solidariteit met de jongeren en de ouderen kan worden opgebracht door de meerderheid.

17.03 Serge Van Overtveldt (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, je rappellerai qu'à l'origine de la proposition de loi du sénateur Monfils, se trouve la préoccupation de sanctionner plus efficacement le non-respect de l'obligation d'assurance de la responsabilité civile d'un véhicule.

D'emblée, il convient de rappeler que la raison d'être d'une telle obligation est de garantir aux usagers de la route et, en priorité, aux usagers faibles une indemnisation au cas où ils seraient victimes d'un accident provoqué par un véhicule automoteur.

L'obligation d'assurance de la RC automobile et son contrôle est bien un élément essentiel de la sécurité routière puisque *a contrario*, en l'absence d'une telle assurance, les conséquences humaines et financières d'un accident de la route deviennent difficilement supportable même en cas d'intervention du Fonds commun de garantie automobile.

Au-delà de l'aspect purement économique de cette question, il n'était pas inutile de replacer ce débat dans son contexte plus large: celui de la sécurité de l'ensemble des usagers de la route. Lors des auditions en commission, nous avons pu faire la constatation que certains ont voulu tirer parti du projet de loi pour revendiquer un soi-disant droit à l'assurance, certains estimant même qu'une telle assurance devait être intégrée dans la sécurité sociale.

Nous respectons les priorités que chacun peut avoir en matière de revendication de droits nouveaux. Pour notre part, nous considérons que les droits économiques, sociaux et culturels énoncés à l'article 23 de notre Constitution doivent primer sur le droit qu'aurait le propriétaire d'une voiture à bénéficier d'une assurance bon marché surtout s'il a des antécédents de mauvais conducteur.

Si l'on admet ce droit à l'assurance, ne faudrait-il pas dans le même temps consacrer un droit à un carburant et à des taxes de circulation certainement moins chères? Ne cédon pas au charme de certaines sirènes consuméristes qui se sont trompées de victime. En matière de non-assurance, la victime n'est pas celui ou celle qui n'a pas ou prétend ne pas avoir les moyens de payer la prime d'assurance mais bien l'usager qui devient victime d'un conducteur non assuré.

Notre préoccupation en matière de sécurité routière nous conduit donc naturellement à soutenir ce projet qui contribuera à réduire, et c'est le but, la non-assurance des véhicules automoteurs. Nous espérons ardemment que notre préoccupation sera partagée par l'ensemble des personnes composant ce fameux bureau de tarification. Il leur reviendra, en effet, la lourde responsabilité de déterminer dans quelles conditions tarifaires un risque aggravé pourra être assuré en RC.

Ce bureau de tarification n'a pas pour vocation d'accorder une aide à caractère social à des conducteurs nécessiteux. La responsabilité de ce bureau de tarification est grande. L'intérêt général de protection de l'ensemble des usagers ne peut être estompé au bénéfice d'un intérêt particulier. Après de nombreux mois de débats et d'auditions en

17.03 Serge Van Overtveldt (MR): Oorspronkelijk moest het niet naleven van de verzekeringsverplichting worden bestraft omdat de weggebruikers en vooral de zwakke weggebruikers schadeloos moest worden gesteld in geval van een ongeval. De verzekering is dus een essentiële voorwaarde.

Uit de hoorzittingen in commissie is gebleken dat sommigen voorstander zijn van een recht op verzekering. Wij respecteren de prioriteiten van iedereen, maar de economische, sociale en culturele rechten die worden gegarandeerd door artikel 23 van de Grondwet moeten voorrang hebben op het recht op een goedkope verzekering, vooral in geval van slechte chauffeurs.

We mogen ons niet laten verleiden. Het slachtoffer is niet de persoon die niet de middelen heeft om een verzekering te betalen, maar de weggebruiker die het slachtoffer is van een niet verzekerde chauffeur.

Wij steunen dit wetsontwerp en benadrukken dat het Tarifieringsbureau een belangrijk rol speelt.

Het is niet de bedoeling dat het Tarifieringsbureau de rol van maatschappelijk dienstverlener aan noodlijdenden speelt. Het belang van alle weggebruikers mag niet door bijzondere omstandigheden op de achtergrond worden gedrongen.

commission de l'Economie, nous nous apprêtons à approuver ce texte avant que le Sénat ne se prononce sur les amendements que nous adopterons.

Monsieur le président, monsieur le ministre, nous pourrions apprécier dans les prochaines semaines si le qualificatif de "train de sénateur" est toujours d'actualité ou s'il doit être transposé à notre assemblée.

17.04 Georges Lenssen (VLD): Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, wij bespreken dit wetsontwerp vandaag voor een tweede keer en ik zal niet herhalen wat de vorige keer werd gezegd. Wij hebben toen reeds onze waardering voor deze wet uitgesproken. Het gaat alleszins om een evenwichtig ontwerp, dat zowel repressief als preventief werkt. Gezien de lange voorgeschiedenis is het nodig dat deze wetgeving zo snel mogelijk van kracht wordt. Het is namelijk zo dat via het Tarifieringsbureau het recht op verzekering tegen betaalbare tarieven thans in principe mogelijk wordt. Dat is alleszins een grote vooruitgang ten opzichte van de bestaande situatie. De praktijk zal eventueel wel uitwijzen of dit al dan niet zal functioneren. De Commissie heeft na de indiening van de amendementen van mevrouw Creyf, deze problematiek opnieuw bekeken. Uit de hoorzittingen is alvast gebleken dat de verwachtingen ten aanzien van het Tarifieringsbureau erg uiteenlopen.

Eerst en vooral wijst de verzekeringssector er mijns inziens terecht op dat het bureau moeilijk kan uitgroeien tot een superverzekeraar die tienduizenden gevallen zou moeten behandelen en verzekeren. Anderzijds is het ook zo dat de verzekeringssector zelf hier verantwoordelijkheid kan opnemen, met name ten overstaan van de jongeren. Als de sector inderdaad wenst dat de rol van het Tarifieringsbureau beperkt blijft, zal zij zelf initiatieven moeten uitwerken om de onverzekerbaarheid van bepaalde groepen aan te pakken. Wij staan dan ook ten volle achter het amendement dat door de regering is ingediend om de verzekeraars deze kans te geven. In het licht van de evolutie van de markt kan de regering nu op een snelle en flexibele manier de drempels aanpassen zodanig dat rekening gehouden wordt met de leeftijd, het aantal jaren dat men een rijbewijs heeft en de ongevallenstatistieken van de bestuurder.

Het amendement betekent een significante verbetering van het ontwerp. Mijn fractie blijft dan ook achter dit ontwerp staan.

Le **président**: La discussion générale est close. M. le ministre a la parole.

17.05 Minister **Charles Picqué**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Creyf heeft een volledige samenvatting gegeven van de gevoerde besprekingen. Wat het criterium van de leeftijd aangaat, ben ik er mij van bewust dat wij natuurlijk iets moeten doen en daarom heb ik een amendement in die zin voorgesteld. De tekst geeft de mogelijkheid de toegangsdrempel tot het Tarifieringsbureau aan te passen volgens bepaalde criteria, onder andere in het licht van de ouderdom van het rijbewijs.

Het artikel geeft aan de Koning de mogelijkheid de bijdrage van de verzekeraars aan het bureau aan te passen en op deze wijze, denk ik, kan men de verzekeraars straffen die een antijongerenbeleid voeren.

Het amendement nr. 23 van mevrouw Creyf is identiek aan het amendement dat in de commissie door mevrouw Creyf werd ingediend en besproken. Mijnheer de voorzitter, ik verwijs voor het overige naar het verslag. Wij hebben een diepgaande en grondige bespreking gehad over

17.04 Georges Lenssen (VLD): Cette loi permet de conclure des polices à un prix raisonnable par l'intermédiaire du bureau de tarification. Les attentes suscitées par ce bureau divergent. Nous soutenons l'amendement du gouvernement qui adapte les seuils avec flexibilité et rapidité. Notre groupe continue de soutenir ce projet de loi.

17.05 Charles Picqué, ministre: J'ai ajouté un amendement au projet dans la mesure où je suis conscient que des actions doivent être entreprises en ce qui concerne le critère de l'âge. L'amendement adapte les seuils d'accès et permet de sanctionner les compagnies d'assurances qui mènent une politique qui défavorise les jeunes. L'amendement n° 23 de Mme Creyf est identique à celui qu'elle avait déjà présenté en commission. Il avait été amplement discuté à cette occasion. C'est la raison pour laquelle je renvoie à ce propos au rapport.

die verschillende punten.

De **voorzitter**: De algemene bespreking is gesloten.
La discussion générale est close.

Bespreking van de artikelen
Discussion des articles

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66,4) **(1079/14)**
Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66,4) **(1079/14)**

Het wetsontwerp telt 7 artikelen.
Le projet de loi compte 7 articles.

Het opschrift werd door de commissie gewijzigd in “wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen en tot wijziging van de artikelen 29 en 31 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst”.
L'intitulé a été modifié par la commission en “projet de loi modifiant la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs et modifiant les articles 29 et 31 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre”.

Ingediende amendementen:
Amendements déposés:

Art. 2

- 22: *Simonne Creyf (1079/15)*
- 23: *Simonne Creyf (1079/15)*

De stemming over de amendementen en artikel 2 wordt aangehouden.
Le vote sur les amendements et l'article 2 est réservé.

De artikelen 1 en 3 tot 7 worden artikel per artikel aangenomen.
Les articles 1 et 3 à 7 sont adoptés article par article.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over de aangehouden amendementen en het aangehouden artikel en over het geheel zal later plaatsvinden.
La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements et l'article réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

De vergadering is gesloten.
La séance est levée.

De vergadering wordt gesloten om 18.07 uur. Volgende vergadering donderdag 16 mei om 18.20 uur.
La séance est levée à 18.07 heures. Prochaine séance le jeudi 16 mai à 18.20 heures.

BIJLAGE**ANNEXE****PLENUMVERGADERING****SÉANCE PLÉNIÈRE****DONDERDAG 16 MEI 2002****JEUDI 16 MAI 2002****INTERNE BESLUITEN****DECISIONS INTERNES****INTERPELLATIEVERZOEK****DEMANDE D'INTERPELLATION****Ingekomen****Demande**

de heer François Dufour tot de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "de PCB-normen in vis".

(nr. 1281 – verzonden naar de commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing)

M. François Dufour à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "la norme PCB dans les poissons".

(n° 1281 – renvoi à la commission de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la Société)

VOORSTELLEN**PROPOSITIONS****Toelating tot drukken****Autorisation d'impression**

1. Voorstel van bijzondere wet (de heer Danny Pieters) tot wijziging van artikel 5, § 1, I en II van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (nr. 1811/1).
2. Wetsvoorstel (mevrouw Els Haegeman en de heer Peter Vanvelthoven) houdende wijziging van het Burgerlijk Wetboek inzake het beschikbaar gedeelte der goederen (nr. 1813/1).
3. Voorstel van verklaring (mevrouw Alexandra Colen) tot herziening van Titel III, Hoofdstuk III, Afdeling II van de Grondwet, met de bedoeling er een bepaling in te voegen betreffende het opheffen van de zogenaamde Kroonraad (nr. 1814/1).
4. Voorstel van resolutie (de dames Leen Laenens en Martine Dardenne) betreffende de verspreiding van genetisch gemodificeerde organismen (nr. 1815/1).

1. Proposition de loi spéciale (M. Danny Pieters) modifiant l'article 5, § 1er, I et II, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles (n° 1811/1).
2. Proposition de loi (Mme Els Haegeman et M. Peter Vanvelthoven) modifiant le Code civil en ce qui concerne la portion de biens disponible (n° 1813/1).
3. Proposition de déclaration (Mme Alexandra Colen) de révision du titre III, chapitre III, section II, de la Constitution, en vue d'y insérer une disposition relative à la suppression du Conseil de la Couronne (n° 1814/1).
4. Proposition de résolution (Mmes Leen Laenens et Martine Dardenne) relative à la dissémination des organismes génétiquement modifiés (n° 1815/1).

MEDEDELINGEN**COMMUNICATIONS****COMMISSIES****COMMISSIONS****Verslagen****Rapports**

Volgende verslagen werden ingediend:
namens de commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing,
- door mevrouw Colette Burgeon, over het wetsontwerp houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevende inzake energielevering (nr. 1664/4);
namens de commissie voor de Justitie,

Les rapports suivants ont été déposés:
au nom de la commission de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la Société,
- par Mme Colette Burgeon, sur le projet de loi visant à confier aux centres publics d'aide sociale la mission de guidance et d'aide sociale financière dans le cadre de la fourniture d'énergie aux personnes les plus démunies (n 1664/4);
au nom de la commission de la Justice,

- door mevrouw Anne Barzin, over het wetsvoorstel van de heer Jef Valkeniers tot wijziging van sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in verband met het erfrecht van de langstlevende echtgenoot (nr. 1353/8);
- door mevrouw Fauzaya Talhaoui, over het wetsontwerp ertoe strekkende het Belgische recht in overeenstemming te brengen met het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, aangenomen te New York op 10 december 1984 (geamendeerd door de Senaat) (nr. 1387/11);
- door mevrouw Fauzaya Talhaoui, over het wetsontwerp betreffende het afnemen van verklaringen met behulp van audiovisuele media (nr. 1590/4);

namens de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt,

- door de heer Daniël Vanpoucke, over:
 - . het wetsvoorstel van de heer Pieter De Crem betreffende de berekening van de financiële impact van de aan de kiezer voorgestelde partijprogramma's (nr. 68/2);
 - . het voorstel van bijzondere wet van de heer Pieter De Crem betreffende de berekening van de financiële impact van de aan de kiezer voorgestelde partijprogramma's (nr. 586/2);

namens de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen,

- door mevrouw Mirella Minne, over:
 - . het voorstel van resolutie van de heer Jef Valkeniers c.s. betreffende de status van waarnemer voor Taiwan tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van de wereldgezondheidsvergadering in mei 2002 in Genève (nr. 1746/2);
 - . het voorstel van resolutie van de heren Gerolf Annemans en Bert Schoofs over de status van waarnemer voor Taiwan tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van de wereldgezondheidsvergadering in mei 2002 in Genève (nr. 1752/1).

- par Mme Anne Barzin, sur la proposition de loi de M. Jef Valkeniers modifiant certaines dispositions du Code civil relatives aux droits successoraux du conjoint survivant (n° 1353/8);

- par Mme Fauzaya Talhaoui, sur le projet de loi de mise en conformité du droit belge avec la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants, adoptée à New York le 10 décembre 1984 (amendé par le Sénat) (n° 1387/11);

- par Mme Fauzaya Talhaoui, sur le projet de loi relatif à l'enregistrement de déclarations au moyen de médias audiovisuels (n° 1590/4);

au nom de la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique,

. par M. Daniël Vanpoucke, sur:

- . la proposition de loi de M. Pieter De Crem relative au calcul de l'incidence financière des programmes électoraux (n° 68/2);

- . la proposition de loi spéciale de M. Pieter De Crem relative au calcul de l'incidence financière des programmes électoraux (n° 586/2);

au nom de la commission des Relations extérieures,

- par Mme Mirella Minne, sur:

- . la proposition de résolution de M. Jef Valkeniers et consorts concernant l'octroi, à Taiwan, du statut d'observateur au cours de l'assemblée générale annuelle de l'Organisation mondiale de la Santé, qui se tiendra à Genève en mai 2002 (n° 1746/2);

- . la proposition de résolution de MM. Gerolf Annemans et Bert Schoofs concernant l'octroi, à Taiwan, du statut d'observateur au cours de l'assemblée générale annuelle de l'Organisation mondiale de la Santé, qui se tiendra à Genève en mai 2002 (n° 1752/1).

ARBITRAGEHOF

Arresten

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof geeft de griffier van het Arbitragehof kennis van:

- het arrest nr. 77/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 over het beroep tot vernietiging van artikel 2, 2° en 3°, van de wet van 18 april 2000 "tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, alsook de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen", ingesteld door de VZW Vlaams Minderhedencentrum en anderen; (rolnummer: 2079)

COUR D'ARBITRAGE

Arrêts

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie:

- l'arrêt n° 77/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant le recours en annulation de l'article 2, 2° et 3°, de la loi du 18 avril 2000 "modifiant les lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 ainsi que la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers", introduit par l'ASBL "Vlaams Minderhedencentrum" et autres;

(n° du rôle: 2079)

- het arrest nr. 78/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 over de prejudiciële vragen betreffende artikel 20 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde, gesteld door het arbeidshof te Luik, bij arresten van 19 december 2000 inzake het Fonds voor de Beroepsziekten respectievelijk tegen L. Vendrame en G. Markopoulos;

(rolnummers: 2102 en 2103)

- het arrest nr. 79/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 over het beroep tot vernietiging van artikel 175 (afschaffing van het systeem van de dienstencheques, oud stelsel) van de wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen, ingesteld door de BVBA Arte Fino en anderen;

(rolnummer: 2137)

- het arrest nr. 80/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 betreffende de prejudiciële vraag over de artikelen 1, 57, § 1, en 60, §§ 1 en 3, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, gesteld door de arbeidsrechtbank te Verviers bij vonnis van 27 maart 2001 inzake I. Rakoci en M. Rakoci tegen het OCMW van Hasselt;

(rolnummer: 2156)

- het arrest nr. 81/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 betreffende de prejudiciële vraag over artikel 57/12, vierde lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, gesteld door de Raad van State bij arrest van 27 februari 2001 inzake B. Angelov en L. Nutfiye tegen de Belgische Staat;

(rolnummer: 2179)

- het arrest nr. 82/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 betreffende de prejudiciële vraag over artikel 20bis van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, gesteld door de arbeidsrechtbank te Brussel bij vonnis van 5 juni 2001 inzake M.-B. Kesteloot tegen de Franse Gemeenschap en de Belgische Staat;

(rolnummer: 2202)

- het arrest nr. 83/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 betreffende de prejudiciële vragen over artikel 3.2.5, tweede lid, van het decreet van het Vlaamse Gewest van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, gesteld door het hof van beroep te Antwerpen bij arrest van 22 juni 2001 inzake J. Tegenbos tegen L. Jacobs en anderen;

(rolnummer: 2208)

- l'arrêt n° 78/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant les questions préjudicielles relatives à l'article 20 de la loi du 11 avril 1995 visant à instituer "la charte" de l'assuré social, posées par la Cour du travail de Liège; par arrêts du 19 décembre 2000 en cause du Fonds des maladies professionnelles contre respectivement L. Vendrame et G. Markopoulos;

(n° du rôle: 2102 et 2103)

- l'arrêt n° 79/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant le recours en annulation de l'article 175 (suppression du système des chèques-services, ancien régime) de la loi du 12 août 2000 portant des dispositions sociales, budgétaires et diverses, introduit par la SPRL Arte Fino et autres;

(n° du rôle: 2137)

- l'arrêt n° 80/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant la question préjudicielle relative aux articles 1er, 57, § 1er, et 60, §§ 1er et 3, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, posée par le tribunal du travail de Verviers par jugement du 27 mars 2001 en cause de I. Rakoci et M. Rakoci contre le CPAS de Hasselt;

(n° du rôle: 2156)

- l'arrêt n° 81/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant la question préjudicielle relative à l'article 57/12, alinéa 4, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, posée par le Conseil d'Etat par arrêt du 27 février 2001 en cause de B. Angelov et L. Nutfiye contre l'Etat belge;

(n° du rôle: 2179)

- l'arrêt n° 82/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant la question préjudicielle relative à l'article 20bis de la loi du 3 juillet 1967 sur la prévention ou la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public, posée par le tribunal du travail de Bruxelles par jugement du 5 juin 2001 en cause de M.-B. Kesteloot contre la Communauté française et l'Etat belge;

(n° du rôle: 2202)

- l'arrêt n° 83/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant les questions préjudicielles relatives à l'article 3.2.5, alinéa 2, du décret de la Région flamande du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement, posées par la cour d'appel d'Anvers par arrêt du 22 juin 2001 en cause de J. Tegenbos contre L. Jacobs et autres;

(n° du rôle: 2208)

- het arrest nr 84/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 betreffende het beroep tot vernietiging van de woorden "op het militair personeel" in artikel 4 van de wet van 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector, ingesteld door de Algemene Centrale van het Militair Personeel;

(rolnummer: 2219)

- het arrest nr. 85/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 over de prejudiciële vragen betreffende diverse bepalingen van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, zoals gewijzigd en aangevuld bij diverse decreten van het Vlaamse Gewest, gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde bij vonnis van 28 juni 2001 inzake de CV Intercommunale voor slib- en vuilverwijdering van Antwerpse gemeenten (ISVAG) tegen de Vlaamse Milieumaatschappij;

(rolnummer: 2222)

- het arrest nr. 86/2002 uitgesproken op 8 mei 2002 over het beroep tot vernietiging van de artikelen 131, § 2, en 235bis, § 6, van het Wetboek van Strafvordering, zoals aangevuld bij artikelen 6 en 8 van de wet van 4 juli 2001, ingesteld door A. Vercauteren; het Hof vernietigt in de artikelen 131, § 2, en 235bis, § 6, van het Wetboek van Strafvordering de volgende zin, ingevoegd bij de artikelen 6 en 8 van de wet van 4 juli 2001 tot wijziging van sommige bepalingen van het Wetboek van Strafvordering en tot wijziging van de wet van 19 februari 2001 betreffende de proceduregebonden bemiddeling in familiezaken: "De ter griffie neergelegde stukken mogen niet worden ingezien, en mogen niet in de strafprocedure worden aangewend".

(rolnummer: 2327)

Ter kennisgeving

RESOLUTIES

Europees Parlement

Bij brief van 2 mei 2002 zendt de secretaris-generaal van het Europees Parlement de teksten over van drie resoluties aangenomen door deze vergadering:

1. resolutie over de mensenrechten in de wereld in 2001 en het mensenrechtenbeleid van de Europese Unie;

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, naar de commissie voor de Justitie en naar het Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden

2. resolutie over het jaarlijks verslag van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de resultaten van de meerjarige oriëntatieprogramma's voor de vissersvloeden aan het einde van 2000;

- l'arrêt n° 84/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant le recours en annulation des mots "au personnel militaire" dans l'article 4 de la loi du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public, introduit par la Centrale générale du personnel militaire;

(n° du rôle: 2219)

- l'arrêt n° 85/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant les questions préjudicielles relatives à diverses dispositions de la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution, telles qu'elles ont été modifiées et complétées par divers décrets de la Région flamande, posées par le tribunal de première instance de Termonde par jugement du 28 juin 2001 en cause de la SC "Intercommunale voor slib- en vuilverwijdering van Antwerpse gemeenten" (ISVAG) contre la "Vlaamse Milieumaatschappij";

(n° du rôle: 2222)

- l'arrêt n° 86/2002 rendu le 8 mai 2002 concernant le recours en annulation des articles 131, § 2, et 235bis, § 6, du Code d'instruction criminelle, tels qu'ils ont été complétés par les articles 6 et 8 de la loi du 4 juillet 2001, introduit par A. Vercauteren; la Cour annule dans les articles 131, § 2, et 235bis, § 6, du Code d'instruction criminelle la phrase suivante, insérée par les articles 6 et 8 de la loi du 4 juillet 2001 modifiant certaines dispositions du Code d'instruction criminelle et modifiant la loi du 19 février 2001 relative à la médiation en matière familiale dans le cadre d'une procédure judiciaire: "Les pièces déposées au greffe ne peuvent pas être consultées, et ne peuvent pas être utilisées dans la procédure pénale".

(n° du rôle: 2327)

Pour information

RESOLUTIONS

Parlement européen

Par lettre du 2 mai 2002, le secrétaire général du Parlement européen transmet le texte de trois résolutions adoptées par cette assemblée:

1. résolution sur les droits de l'homme dans le monde en 2001 et la politique de l'Union européenne en matière de droits de l'homme;

Renvoi à la commission des Relations extérieures, à la commission de la Justice et au Comité d'avis chargé de Questions européennes

2. résolution sur le rapport annuel de la Commission au Conseil et au Parlement européen sur les résultats des programmes d'orientation pluriannuels pour les flottes de pêche à la fin de 2000;

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, naar de commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de nationale wetenschappelijke en culturele Instellingen, de Middenstand en de Landbouw en naar het Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden

3. resolutie over de financiering van ontwikkelingshulp.

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en naar het Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden

Renvoi à la commission des Relations extérieures, à la commission de l'Economie, de la Politique scientifique, de l'Education, des Institutions scientifiques et culturelles nationales, des Classes moyennes et de l'Agriculture et au Comité d'avis chargé de Questions européennes

3. résolution sur le financement de l'aide au développement.

Renvoi à la commission des Relations extérieures et au Comité d'avis chargé de Questions européennes